

Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2027

Oktober 2023

Vårt diarienummer: FK 2022/022934
Upplysningar: Renée Blomberg
Områdeschef Prognos
renee.blomberg@fk.se
Webbplats: www.fk.se

Förord

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan senast den 23 oktober 2023 redovisa utgiftsprognoser för åren 2023–2026 för samtliga anslag och anslagsposter. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Denna rapport är svar på regeringsuppdraget och lämnas genom inrapportering till Regeringskansliets och myndigheternas gemensamma statsbudgetsystem Hermes.

Rapporten omfattar dels prognoser för förmånerna inom Försäkringskassans ansvarsområde, dels prognoser för Försäkringskassans förvaltningsanslag. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Prognoser är nästan alltid osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser och om reglerna för förmånen ändras. I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar utan lagförslag är dock inte beaktade då det saknas detaljerade underlag för att utföra beräkningarna. I denna rapport har utfall till och med augusti 2023 och preliminära utfall för september i största möjliga utsträckning använts till prognoserna.

Innehåll

Sammanfattning	3
Utvecklingen inom olika försäkringsområden	5

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg.....14

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd.....	14
1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård.....	18
1:7 Sjukvård i internationella förhållanden	21
4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning	25
4:4 Kostnader för statlig assistansersättning.....	28

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning36

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.....	36
1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.....	62
1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning.....	72
1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.	77
1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet	80
1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen.....	83
1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader	93
2:1 Förvaltningsmedel	95

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn99

1:1 Barnbidrag	99
1:2 Föräldraförsäkring	107
1:3 Underhållsstöd	125
1:4 Adoptionsbidrag	130
1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag.....	132
1:8 Bostadsbidrag	138

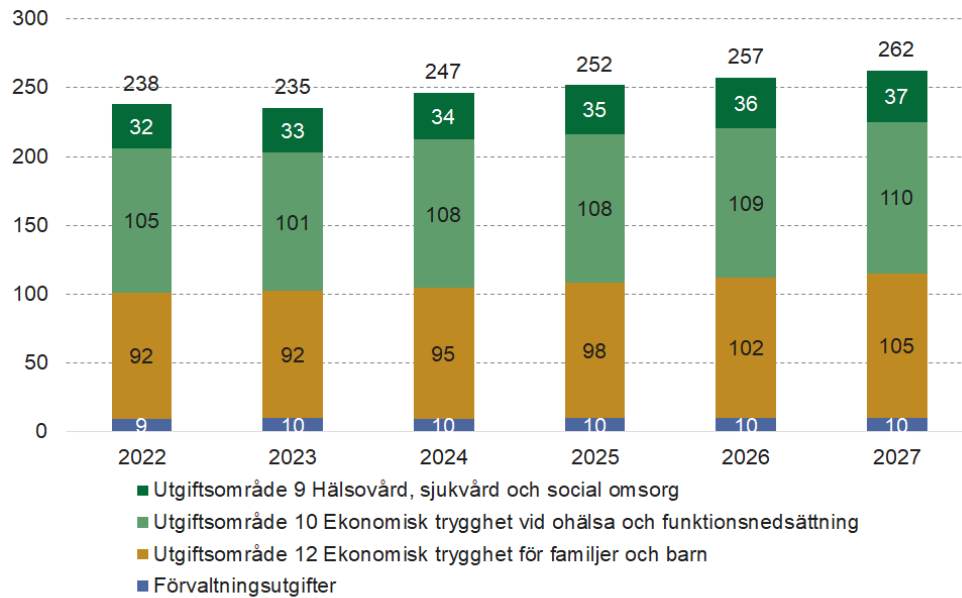
Sammanfattning

De totala utgifterna för Försäkringskassans anslag inklusive förvaltningsmedel blev 238 miljarder kronor år 2022. År 2023 beräknas utgifterna inte längre att påverkas av covid-19 och minskar därför till 235 miljarder kronor. Det är endast utgifterna för tillfällig föräldrapenning som är fortsatt på höga nivåer efter pandemin.

De totala utgifterna förväntas därefter att öka igen och uppgå till 262 miljarder år 2027. Uppgången beror bland annat på ökande prisbasbelopp och timlöner. Den orsakas även av regeländringar inom assistansersättningen samt ett ökat nyttjande inom sjuk- och föräldraförsäkringen.

Utgifter per utgiftsområde.

Figur 1 Utgifter per utgiftsområde, utfall 2022 och prognos 2023–2027, miljarder kronor.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av staplarna alltid med summan ovanför.

Denna utgiftsprognos är sammantaget lägre för åren 2023–2026 än föregående prognos. Nedjusteringen förklaras främst av att Ersättning för höga sjuklönekostnader ska fasas ut och att utgifterna för bland annat föräldraförsäkringen, statlig tandvård och kostnader för statlig assistansersättning väntas bli lägre än vad som tidigare beräknats.

Det har samtidigt gjorts uppjusteringar av prognoserna för exempelvis sjukpenning och aktivitets- och sjukersättning.

Inom föräldraförsäkringen har alla förmånens prognoser justerats ned, vilket beror på att nyttjandet av dagar varit lägre än väntat.

Prognosen för det statliga tandvårdsstödet har justerats ned eftersom färre patienter har sökt tandvård än tidigare förutspått.

Utgifterna för assistansersättningen beräknas bli lägre än föregående prognos. Den främsta orsaken till detta är att inflödet till assistansersättningen väntas bli lägre, då det inte kommer öka i den omfattning som tidigare antagits.

Sjukpenningprognosen har höjts då antalet sjukskrivna beräknas bli fler än tidigare förväntat. Inom aktivitets- och sjukersättningen har inflödet till ersättningen varit högre och även de retroaktiva utbetalningarna, vilket föranleder en uppjustering av prognosen på kort sikt.

En uppdaterad prognos från Konjunkturinstitutet med höjda prognoser för prisbasbeloppet åren 2025–2026 föranleder en uppjustering av utgifterna dessa år.

Utvecklingen inom olika försäkringsområden

Försäkringskassans utgifter ingår i tre utgiftsområden:

- 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg
- 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning
- 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Utgifterna inom utgiftsområde 9 beräknas öka under hela prognosperioden. Större delen av ökningen väntas inom assistansersättningen under åren 2024 och 2025, på grund av att antalet mottagare förväntas att öka till följd av lagändringar.

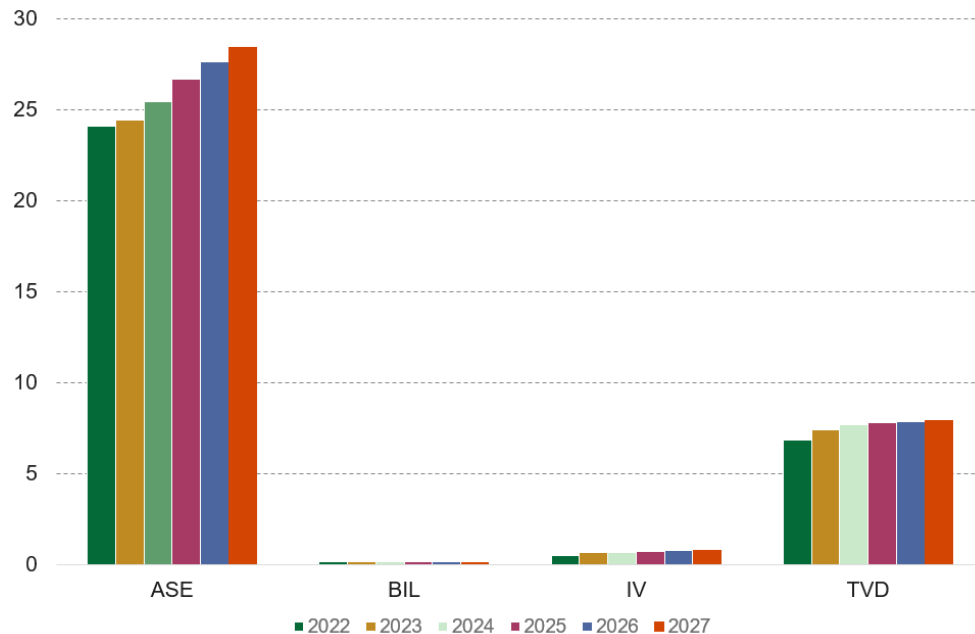
De sammanlagda utgifterna för utgiftsområde 10 prognostiseras att minska i år jämfört med förra året, vilket främst beror på att coronapandemin inte beräknas medföra extra utgifter i år. Utgifterna för utgiftsområde 10 beräknas sedan öka relativt kraftig nästa år, delvis på grund av högre utgifter för sjukpenning. Höjt prisbasbelopp och höjd åldersgräns i sjukersättningen gör att även utgifterna för sjuk- och aktivitetsersättning ökar under 2023-2024 och därefter utvecklas stabilt.

För anslagen inom utgiftsområde 12 beräknas de sammanlagda utgifterna att öka under hela prognosperioden. Ökningen sker främst inom föräldraförsäkringen, där antalet nyttjande dagar och medelersättningen beräknas öka.

Utgiftsområde 9 - Hälsovård, sjukvård och social omsorg

Figur 2 Utgifter inom utgiftsområde 9, utfall 2022 och prognos 2023–2027.

Miljarder kronor.

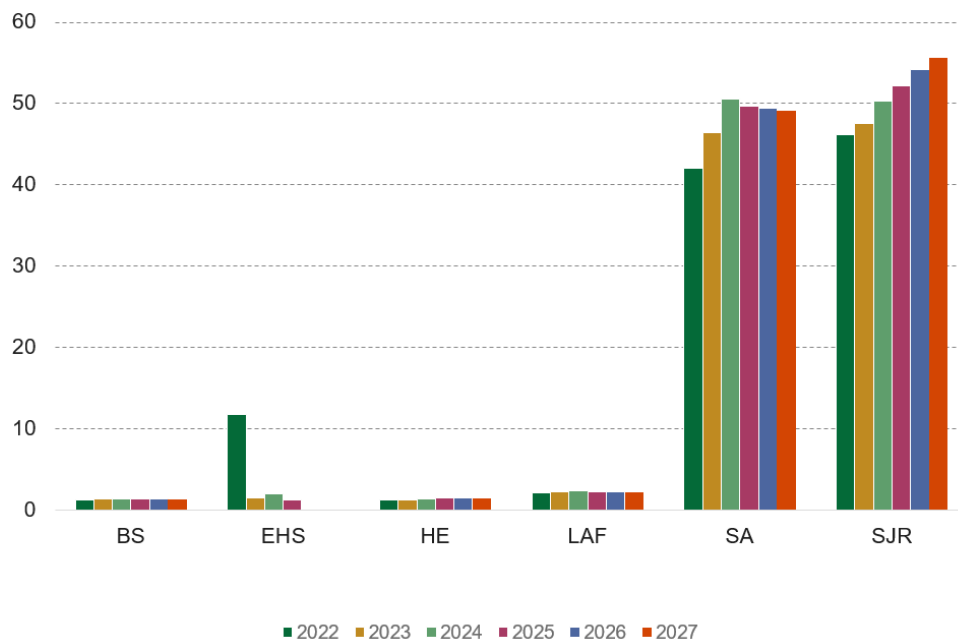
Diagrammet visar utgifter för statlig assistansersättning (ASE), bilstöd (BIL), vård i internationella förhållanden (IV) och statligt tandvårdsstöd (TVD).

Inom utgiftsområde 9 är kostnader för statlig assistansersättning det största anslaget. År 2023 väntas utgiften för assistansersättning att börja öka, för att sedan öka kraftigare under resten av prognosperioden. Den 1 januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. I korthet innebär det förändringar i de grundläggande behoven och i egenvård samt en schablonisering av föräldraansvaret. Det kommer att leda till att fler personer har möjlighet att bli beviljade assistansersättning. Inflödet till ersättningen har ökat under 2023 och väntas ligga kvar på en förhöjd nivå under hela prognosperioden. Det leder till att utgifterna börjar öka under 2023. I takt med att allt fler beviljas assistansersättning beräknas kostnaderna öka betydligt 2024–2027.

Inom det statliga tandvårdsstödet förväntas kostnaderna för högkostnadsskyddet att öka framöver, av tre anledningar. För det första förväntas fler patienter nå upp till högkostnadsskyddets nivå på grund av ökade behandlingarkostnader och oförändrade beloppsgränser. För det andra, när referenspriserna höjs, påverkar det högkostnadsskyddet, eftersom det beräknas som en andel av behandlingarkostnaderna och det leder till högre kostnader för samma vård som tidigare. För det tredje påverkas tandvårdsstödet på grund av att den nya gruppen av patienter, 20–23 åringar, som tillkommer år 2025.

Utgiftsområde 10 - Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

Figur 3 Utgifter inom utgiftsområde 10 inklusive statlig ålderspensionsavgift.
 Miljarder kronor.

Diagrammet visar utgifter för bidrag för sjukskrivningsprocessen (BS), ersättning för höga sjuklönekostnader (EHS), handikappersättning och merkostnadsersättning (HE), arbetsskadelivränta (LAF), aktivitets- och sjukersättning (SA) och sjukpenning (SJR).

Utgifterna för anslaget Sjukpenning och rehabilitering m.m. uppgick till 46,2 miljarder kronor 2022, en ökning från 42,6 miljarder år 2021. Utgifterna ökade trots en mycket mildare påverkan från coronapandemin jämfört med 2021. Den kraftiga ökningen under 2022 beror istället på en ökad övrig sjukfrånvaro i kombination med en högre ersättning per sjukskriven, då taket i försäkringen höjdes från 8 till 10 prisbasbelopp från och med 2022. Utgifterna beräknas fortsätta öka under 2023, trots att inga extra covidärsättningar är i bruk 2023. Därefter är prognosen att utgifterna ökar årligen och kommer uppgå till 55,6 miljarder kronor år 2027. Utgiftsökningen framöver drivs både av ökad sjukfrånvaro och ökande löner och priser.

Sjukfrånvaron har varit ökande under 2022 och hittills 2023, där både antalet startade sjukfall och deras varaktighet varit drivande i ökningen. Dock är ökningen inte speciellt stark. När det gäller varaktigheten består ökningen främst av ett mekaniskt nivåskifte till följd av regeländringar. När det gäller antalet startade sjukfall, befinner sig dessa ungefär i nivåer som gällde före pandemin, detta trots att arbetskraften ökat betydligt sedan dess. Om hänsyn tas till arbetskraftens storlek är svensk sjukfrånvaro för närvarande på en relativt låg nivå, om än ökande.

Vi ser även för närvarande en ökning av de riktigt långa sjukfallen, de som pågått i mer än två år. Vi bedömer att dessa kommer fortsätta att öka, men ökningstakten kommer fortsätta vara svag. Tidigare kraftiga uppgångar i de långa sjukfallen, i början av 00-talet respektive mitten av 10-talet, föregicks båda av tydliga ökningarna i antalet startade sjukfall. Då inflödet under de senaste åren varit stabilt begränsas antalet sjukfall som potentiellt kan bli långa. Allt pekar på att det är just inflödet som driver sjukfrånvarons samlade utveckling – perioder av stora rörelser upp eller ner föregås alltid av förändringar i antalet startade sjukfall. Givet den låga nivån på antalet startade sjukfall och ansökningar om sjukpenning vi har i dagsläget ser vi inte förutsättningar för en snabb ökning av sjukfrånvaron på kort sikt, men sådan risk föreligger däremot längre fram i prognosperioden. Eftersom nivån på svensk sjukfrånvaro för närvarande är relativt låg, bedömer vi att prognosens nedsida är begränsad och att risken således främst finns på uppsidan. Ett sådant ökande scenario kommer först visa sig som ökat inflöde av sjukfall med främst psykiatriska diagnoser, vilket med fördröjning också leder till en bred ökning i samtliga fallängder.

Däremot medför utbrott av covid-19 eller andra säsongsinfluenser ingen större risk för ökade sjukpenningutgifter. Även om dessa utbrott skulle leda till fler startade sjukfall totalt sett, är ökningen främst begränsad till korta sjukskrivningar. Se avsnittet *Utgifter för covid-19 inom socialförsäkringen* i Novemberprognosen för 2022, där det visades att nettoeffekten av pandemin blev noll eller till och med minskade utgiften för sjukpenningen.¹

För Aktivitets- och sjukersättningar m.m. gäller numera de nya reglerna för personer mellan 61 och 65 år, vilket ökar inflödet och utgifterna. Antalet personer med aktivitets- och sjukersättning har minskat sedan våren 2007 och förväntas att fortsätta att minska, vilket främst beror på att antalet personer med sjukersättning blir färre. Utflödet på grund av att personer har fyllt 65 år har varit större än antalet påbörjade sjukersättningar och prognostiseras att vara fortsatt större under större delen av prognosperioden. I januari 2023 höjdes den övre åldersgränsen i sjukersättningen från 64 till 65 år. Det innebär att ett stort antal personer blir kvar i förmånen ytterligare ett år. Från och med år 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att den tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år.

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin. Prognosen för 2023 är klart högre än utgifterna innan pandemin. Ökningen beror delvis på att fler arbetsgivare fått kännedom om förmånen under pandemin och väntas fortsätta nyttja den.

Den 1 januari 2019 infördes merkostnadsersättning, som på sikt kommer att ersätta handikappersättning. De sammantagna utgifterna för anslaget

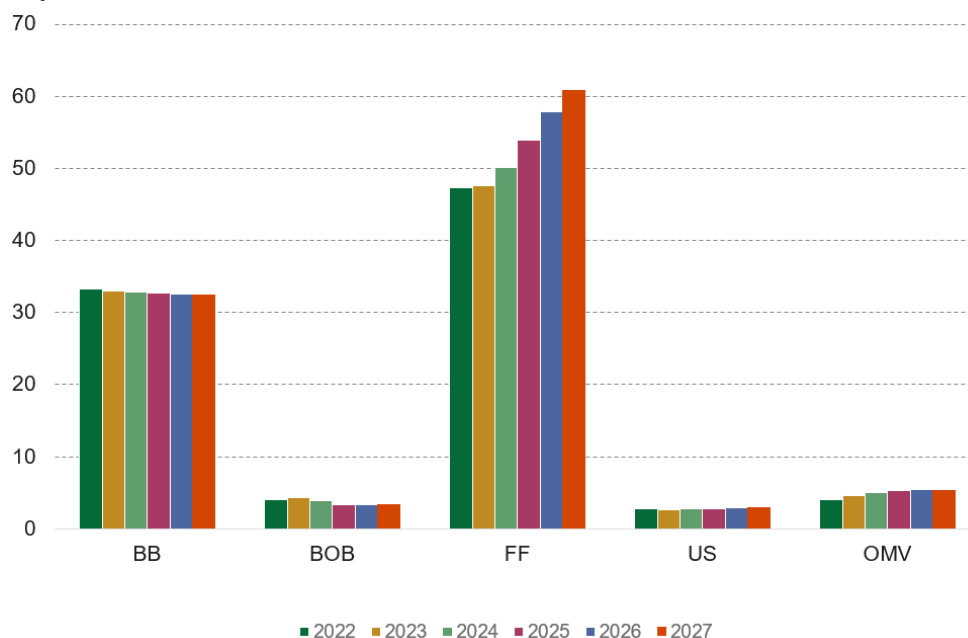
¹ [Försäkringskassan, 2022, "Utgiftsprognos för budgetåren 2022–2026", \(Rapport 2022-11-23\)](#)

Merkostnadsersättning och handikappersättning prognostiseras att öka svagt, från 1,3 miljarder kronor 2022 till 1,5 miljarder kronor 2027. Ökningen sker endast inom merkostnadsersättning, där ersättningen till vuxna hittills har ökat snabbast. Utgifterna för handikappersättning minskar istället. Antalet mottagare av denna ersättning förväntas minska långsamt under prognosperioden, på grund av att beslutad handikappersättning enligt nuvarande regelverk ofta är beviljad tillsvidare och omprövas först när den försäkrade går i ålderspension.

Utgifterna för förvaltningsanslaget beräknas att bli något högre i år än förra året och beräknas öka från 9,8 miljarder kronor i år till drygt 10,0 miljarder kronor 2027.

Utgiftsområde 12 - Ekonomisk trygghet för familjer och barn

Figur 4 Utgifter inom utgiftsområde 12 inklusive statlig ålderspensionsavgift
 Miljarder kronor.

Diagrammet visar utgifter för barnbidrag (BB), bostadsbidrag (BOB), föräldraförsäkring (FF), underhållsstöd (US) och omvårdnadsbidrag (OMV).

De totala utgifterna inom föräldraförsäkringen förväntas att öka under hela prognosperioden. Utgiftsökningen gäller främst föräldrapenning. Ersättningen påverkas av stigande inkomster och en ökande trend för prisbasbeloppet, vilket leder till högre ersättningsnivåer. Utgiftsökningen inom föräldrapenning beror till och med år 2026 också på att antalet årskullar som är aktuella för uttag ökar. En ytterligare orsak till att utgifterna inom föräldrapenning beräknas öka är att antalet barn i åldersgruppen 0–2 år antas öka åren 2024–2027.

Jämförelse med föregående prognos

I denna rapport har utfall till och med augusti 2023 och preliminära utfall för september i största möjliga utsträckning använts. Vid föregående prognostillfälle användes utfall till och med juli 2023. Skillnaderna jämfört med prognosen som lämnades i juli 2023 redovisas nedan.

Prognosjämförelse. Miljontal kronor

	2023	2024 ¹	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	235 566	246 074	252 690	259 898
Överföring till/från andra anslagsposter	0	0	0	0
Ändrade makroekonomiska antaganden	5	-31	849	762
Volym- och strukturförändringar	-271	-647	-1 150	-1 136
Regelförändringar	0	904	-749	-2 264
Ändrat regleringsbelopp för statliga ålderspensionsavgifter	0	0	0	99
Övrigt	44	278	285	-70
Ny prognos	235 343	246 577	251 828	257 189
Differens i miljoner kronor	-223	504	-765	-2 609
Differens i procent	-0,1	0,2	-0,3	-1,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.
 Anm. Inkl. statlig ålderspensionsavgift och förvaltningsanslaget.

Prognosen över de totala utgifterna har sänkts för hela prognosperioden. Justeringar har gjorts både på grund av volym- och strukturförändringar och till följd av regeländringar.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Prognosrevideringen under ändrade makroekonomiska antaganden beror bland annat på förändringar i Konjunkturinstitutets prognos som publicerades i september 2023. Från den prognosen har bland annat uppgifter om löneutveckling och prisbasbelopp hämtats. Revideringar av de övergripande makroekonomiska antagandena påverkar prognoserna på flera sätt. De mest väsentliga förändringarna som skett jämfört med beräkningarna till föregående prognos beskrivs nedan:

- Konjunkturinstitutet har sänkt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något för 2024. Detta påverkar bland annat prognosen för sjukpenning och prognoserna inom föräldraförsäkringen.
- Prognosen för prisbasbeloppet har höjts för 2025–2026. Detta har en höjande effekt på prognoserna för till exempel sjukpenning, aktivitets- och sjukersättningar, föräldraförsäkringen samt omvårdnadsbidrag.

Volym- och strukturförändringar

Sjukpenningprognosen har höjts, i huvudsak på grund av en högre förväntad varaktighet. Även antalet startade sjukfall med psykiatriska diagnoser har reviderats upp vilket bidrar till höjningen.

Prognosen för föräldraförsäkringen har justerats ned för alla år, främst på grund av ett lägre nyttjande av dagar än beräknat.

Prognosen för statlig assistansersättning är sänkt för åren 2023–2026. Den huvudsakliga orsaken till denna justering är att inflödet till ersättningen väntas öka med en långsammare takt. Försäkringskassan har inte fått utökat förvaltningsanslag att hantera de inkommande ärenden som lagändringarna givit upphov till. Delvis motverkar höjningen av schablonen för 2024, som var högre än väntat, den sänkande effekten av en lägre inflödesprognos.

Ersättning för höga sjuklönekostnader planeras att avskaffas, vilket ger upphov till att prognosen för 2025 sänks kraftigt och ersättningen beräknas att avskaffas helt år 2026.

Övrigt

Vidtagna besparingsåtgärder på Försäkringskassan har börjat ge effekt på förvaltningsutgifterna, men åtgärderna bedöms inte tillräckliga, utan fortsätter under 2024 och 2025. Allt detta för att få en ekonomi i balans vid utgången av 2027.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten för 2023

Tabellen nedan redovisar de anslagsposter där utgifterna beräknas överskrida tillgängliga medel² för 2023. Försäkringskassan kommer att i en särskild skrivelse begära utökad anslagskredit för de tre posterna i tabellen nedan.

Anslagsposter som beräknas överskrida anslagskrediten 2023 i den beslutade statsbudgeten.

Tusental kronor

Anslagspost	Ingående överföring från 2022	Anslag år 2023	Prognos 2023	Avvikelse från tilldelade medel	Överskridande av anslagskredit
Sjukvård i internationella förhållanden	-3 773	551 409	674 167	-126 531	71 390
Sjukpenning	-237 468	40 565 000	42 829 056	-2 501 524	473 274
Aktivitets- och sjukersättningar	-1 078 568	34 646 000	35 565 031	-1 997 599	265 299

Om rapporten

Försäkringskassan strävar efter att i alla prognossammanhang använda det senaste och mest aktuella dataunderlaget med godtagbar kvalitet som finns tillgängligt. Eftersom en viss eftersläpning finns i statistiken innebär det för denna rapport att utfall till och med augusti 2023 och preliminära utfall för september i största möjliga utsträckning använts till prognoserna. De utfall som används i diagram och tabeller är, om inte annat anges, hämtade från Försäkringskassans statistikdatabaser.

Som underlag för beräkningarna i den här rapporten har Statistiska centralbyråns (SCB) befolkningsprognos från april 2023 och Konjunkturinstitutets (KI) prognos från september 2023 använts. Från KI:s prognos har uppgifter hämtats om bland annat löneutveckling och prisbasbelopp.

I prognoserna i denna rapport har hänsyn tagits till föreslagna regeländringar i lagda propositioner med lagförslag. Aviserade regeländringar för vilka det saknas lagförslag är dock inte beaktade.

Enligt regleringsbrevet för budgetåret 2023 ska Försäkringskassan redovisa utgiftsprognoser för 2023–2026. Prognoserna ska kommenteras både i förhållande till föregående prognostillfälle och i förhållande till budgeten. Prognoserna lämnas i Hermes enligt instruktion från Ekonomistyrningsverket.

² Tillgängliga medel är summan av ingående överföringsbelopp, anslagna medel och högsta tillåtna anslagskredit.

Vid prognostillfällena ska, om inte annat anges, följande redovisas:

- belastning på samtliga anslag och anslagsposter redovisat totalt samt fördelat per månad
- prognostiserat utfall för 2023 för samtliga anslag och anslagsposter, redovisat totalt samt fördelat per månad
- förklaring och analys till förändringar i prognos och utfall med hjälp av makro- och volymförändringar
- beskrivningar och motiveringar av eventuella förändringar av prognosmodeller, samt beskrivningar av hur förändringarna påverkat prognoserna jämfört med tidigare prognosmodeller
- handläggningstidernas utveckling per förmån.

Enligt regleringsbrevet ska de utgiftsprognoser som myndigheten lämnar till regeringen avseende förvaltningsanslaget vara långsiktigt hållbara i förhållande till de medel som anvisats för innevarande år och beräknats för kommande år. Om prognosen visar på underskott ska myndigheten redovisa vilka åtgärder som har vidtagits eller planeras att vidtas för att verksamheten ska kunna bedrivas inom ramen för tilldelade medel samt analysera och redovisa vilka konsekvenserna blir för verksamheten till följd av dessa åtgärder. Utöver ovanstående ska Försäkringskassan avseende förvaltningsanslaget redovisa:

- vilka antaganden som har använts i prognosen
- vilka osäkerhetsfaktorer som finns samt
- vad som har orsakat eventuella förändringar som rör finansiering, kostnader och verksamhet

I den mån myndigheten bedömer att åtgärder krävs för att inte överskrida de ekonomiska ramar som regeringen beslutat ska myndigheten redogöra för dessa, samt redovisa och analysera konsekvenserna av de åtgärder som planeras.

Denna rapport är svar på regeringsuppdraget. I respektive avsnitt redovisas en jämförelse med statsbudgeten och närmast föregående prognos. Samtliga belopp i rapporten är angivna i löpande priser.

Utgiftsområde 9 Hälsovård, sjukvård och social omsorg

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

1:4.1 Statligt tandvårdsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-20 229	0	0	–
Anslag ³	7 053 669	7 358 641	8 003 278	8 148 057	8 429 010	–
Tilldelade medel	7 053 669	7 358 641	7 983 049	8 148 057	8 429 010	–
Utfall/Prognos	6 863 404	7 378 870	7 691 144	7 801 958	7 841 701	7 945 069
Avvikelse från anslag	190 265	-20 229	312 134	346 099	587 309	–
Avvikelse från tilldelade medel	190 265	-20 229	291 905	346 099	587 309	–
Högsta anslagskredit	352 683	367 932	400 163	407 402	421 450	–
Tillgängliga medel	7 406 352	7 726 573	8 383 212	8 555 459	8 850 460	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 7,4 miljarder kronor, vilket är 20 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit

Bakgrundsfakta

Det statliga tandvårdsstödet består av ett skydd mot höga kostnader och av tandvårdsbidrag. Tandvårdsbidrag finns i två former, dels ett allmänt som gäller alla försäkrade och dels ett särskilt som ges till vissa patientgrupper som har behov av förebyggande tandvård.

Högekostnadsskydd

Högekostnadsskydd lämnas för tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning och som har slutförts under en ersättningsperiod om högst ett år. Ersättningen täcker en viss andel av patientens sammanlagda kostnader, i den mån dessa överstiger ett fastställt belopp. För den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent och för den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna. Högekostnadsskyddet beräknas baserat på det lägsta priset mellan det fastställda referenspriset och vårdgivarpriset för en specifik åtgärd.

Allmänt tandvårdsbidrag

Allmänt tandvårdsbidrag får användas för betalning av tandvårdsåtgärder som ger rätt till ersättning. Storleken på bidraget beror på i vilken åldersgrupp patienten befinner sig. Patienter som är 24–29 år eller 65 år eller äldre är berättigade till 600 kronor per år och patienter som är mellan 30 och 64 år har rätt till 300 kronor per år. Bidraget kan sparas upp till två år. Från och med år 2025 inför regeringen dubbelt årligt allmänt tandvårdsbidrag för personer från och med det år man fyller 20 till och med det år man fyller 23 och nuvarande ordning med dubbelt allmänt tandvårdsbidrag för personer mellan 24 och 29 år kommer att tas bort.

Särskilt tandvårdsbidrag

Personer som har ökad risk för försämrad tandhälsa på grund av sjukdom eller funktionsnedsättning kan få särskilt tandvårdsbidrag. Det särskilda tandvårdsbidraget är på 600 kronor per halvår och får inte sparas. Det kan endast användas till förebyggande tandvårdsåtgärder.

Analys

Besöksfrekvensen för vuxentandvård har i en längre tid uppvisat en nedåtgående trend, och denna utveckling kan inte enbart tillskrivas effekterna av covid-19. Trots detta har antalet patienter ökat med cirka 50 000 personer (vilket motsvarar 0,7 procent av befolkningen) under de första åtta månaderna av 2023 jämfört med samma period 2022. Detta kan indikera att trenden möjligen har avstannat, men ytterligare data behövs för att fastställa om det har skett något trendbrott. Samtidigt förlorar Folktandvården fortfarande patienter med en minskningstakt på 3,6 procent eftersom de i första hand prioriterar barn- och ungdomstandvård.

Utgifterna för januari–augusti 2023 uppgick till 4,6 miljarder kronor, vilket är en ökning med 5,6 procent jämfört med motsvarande period år 2022. Högekostnadsskyddet överskred förra årets nivå med 7,4 procent, STB med 10 procent och ATB med 1,5 procent.

Utgifter fördelat på ersättningstyp. Miljontal kronor

	2021 ¹	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Totalt	6 775	6 863	7 379	7 691	7 802	7 842	7 945
Högekostnads-skydd	4 557	4 710	5 169	5 434	5 519	5 541	5 617
Allmänt tandvårdsbidrag	2 160	2 091	2 142	2 177	2 198	2 211	2 233
Särskilt tandvårdsbidrag	61	67	74	80	85	90	96
Övrigt	-3	-5	-6				

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnen med summan i tabellen

Kostnaderna för högekostnadsskyddet inom tandvården förväntas att öka framöver. Detta beror på en kombination av två faktorer:

För det första förväntas fler patienter nå upp till nivån för högekostnadsskydd, vilket är en konsekvens av ökande behandlingskostnader och oförändrade beloppsgränser för ersättningen. Det innebär att fler patienter kommer att behöva ekonomiskt skydd för att täcka kostnaderna för sina tandvårdsbehandlingar.

För det andra har referenspriserna höjts. Referenspriserna fungerar som riktmärken för att bestämma ersättningen inom högekostnadsskyddet. När referenspriserna ökar påverkar det även högekostnadsskyddet, som beräknas som en fast andel av behandlingskostnaderna. Denna höjning av referenspriserna leder till att statens kostnader för samma typ av vård som tidigare blir högre.

Högekostnadsskyddet utgör den största delen av de totala utgifterna, nämligen 70 procent, och har ökat med 1,6 procent jämfört med föregående år. Andelen av STB har även ökat med 0,04 procent och uppgår nu till 1,07 procent av de totala utgifterna. Å andra sidan har andelen av ATB minskat med 1,2 procent.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	7 538 829	8 003 278	8 124 057	8 405 010
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-159 959	-312 134	-322 099	-563 309
Regelförändringar	-	-	+97 472	+100 339
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	7 378 870	7 691 144	7 801 958	7 841 701
Differens i 1000-tal kronor	-159 959	-312 134	-322 099	-563 309
Differens i procent	-2,1	-3,9	-4,0	-6,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Utgifterna uppdelade på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2023	2024	2025	2026
TOTAL	(7 539) 7 379 -2%	(8 003) 7 691 -4%	(8 124) 7 802 -4%	(8405) 7 842 -7%
HKS	(5 186) 5 169 0%	(5 392) 5 434 +1%	(5 366) 5 519 + 3%	(5455) 5 541 +2%
ATB	(2 276) 2 142 -6%	(2 521) 2 177 -14%	(2 663) 2 198 -17%	(2849) 2 211 -22%
STB	(80) 74 -7%	(90) 80 -11%	(95) 85 -10%	(101) 90 -11%

I tabellen anges inom parentes föregående prognos, utan parentes nuvarande prognos och förändringen i prognos i procent

Volym- och strukturförändringar

Resultatet för sommarmånaderna 2023 blev 6,4 procent lägre än den ursprungliga prognosen. Denna avvikelse beror till stor del på en överskattning av utgifterna för både högkostnadsskyddet och allmänt tandvårdsbidrag. Därför har prognosen för högkostnadsskyddet justerats nedåt för innevarande år liksom för det allmänna tandvårdsbidraget för både innevarande och kommande år. Särskilt tandvårdsbidrag har också överskattats och justerats nedåt.

Regelförändringar

Regeringen föreslår sänkt åldersgräns för fri tandvård från nuvarande 23 år till 19 år. Ett dubbelt tandvårdsbidrag införs för individer från det år de fyller 20 år till och med det år de fyller 23 år samtidigt som det befintliga dubbelt tandvårdsbidraget för personer mellan 24 och 29 år kommer att avskaffas. Denna förändringen träder i kraft 2025.

Enligt våra beräkningar prognostiseras det allmänna tandvårdsbidraget öka med cirka 33 miljoner kronor år 2025, följt av 36 miljoner år 2026 och 38 miljoner år 2027. Högkostnadsskyddet ökar med 63 till 64 miljoner under 2025–2027 och Särskild tandvårdsbidraget med 0,8 till 0,9 miljoner under 2025–2027. Dessa beräkningar bygger på befolkningsprognoser från SCB och Försäkringskassans egna data om hur många patienter som har utnyttjat tandvårdsbidraget och högkostnadsskyddet och i vilken utsträckning detta har fördelats över olika åldersgrupper. För den nya åldersgruppen 20–23 år har vi antagit en liknande användningsgrad som för åldersgruppen 24–29 år.

1:6 Bidrag till folkhälsa och sjukvård

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	411 835	1 650	44 682	46 251	-45 272	5 499
Därav						
1:6.37 Smittbärrap- penning	411 212	1 650	4 603	4 736	4 869	5 006
1:6.27 Statlig ålders- pensionsavgift för smitt- bärrappenning	623	0	40 079	41 515	-50 141	493

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.37 Smittbärrpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbe- lopp	106 984	0	0	0	0	–
Anslag ³	311 180	8 000	8 000	8 000	8 000	–
Tilldelade medel	418 164	8 000	8 000	8 000	8 000	–
Utfall/Prognos	411 212	1 650	4 603	4 736	4 869	5 006
Avvikelse från anslag	-100 032	6 350	3 397	3 264	3 131	–
Avvikelse från tilldelade medel	6 952	6 350	3 397	3 264	3 131	–
Högsta anslagskredit	200 000	0	0	0	0	–
Tillgängliga medel	618 164	8 000	8 000	8 000	8 000	–
Överskridande av an- slagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Smittbärrpenning är en ersättning för dem som inte kan arbeta på grund av att de har eller antas ha en smittsam sjukdom. Ersättningsnivån för smittbärrpenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI).

Analys

Både ansökningarna och utgifterna är nu i nivå med perioden före pandemin. För perioden juni till och med augusti 2023 är utgifterna sammantaget lägre jämfört med samma period 2019.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	2 300	4 603	4 736	4 869
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-650	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 650	4 603	4 736	4 869
Differens i 1000-tal kronor	-650	0	0	0
Differens i procent	-28,3	0,0	0,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen i juni till och med augusti blev lägre än prognoserna som lämnades till regeringen i juli 2023. Utgifterna i juni till och med augusti var till och med negativa och det beror på att återkraven blev större än utbetalningarna. Prognosen för 2023 justeras därför ner. För övriga år är prognosen oförändrad.

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

1:7 Sjukvård i internationella förhållanden

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-3 773	0	0	0	–
Anslag ³	511 472	551 409	690 287	718 360	796 501	–
Tilldelade medel	511 472	547 636	690 287	718 360	796 501	–
Utfall/Prognos	515 245	674 167	679 314	701 939	769 890	786 110
Avvikelse från anslag	-3 773	-122 758	10 973	16 421	26 611	–
Avvikelse från tilldelade medel	-3 773	-126 531	10 973	16 421	26 611	–
Högsta anslagskredit	25 573	55 141	34 514	35 918	39 825	–
Tillgängliga medel	537 045	602 777	724 801	754 278	836 326	–
Överskridande av anslagskredit	0	71 390	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 674 miljoner kronor, vilket är 123 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 127 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 71 miljoner kronor. Försäkringskassan har fått utökat kredit på 50 miljoner och i Höständringsbudgeten för 2023³ föreslås det att anslaget ökas med 137 miljoner. Om det föreslagna tilläggsanslaget beslutas så kommer inte anslagskrediten att överskridas.

Bakgrundsfakta

Konventionsvård

Konventionsvård är en ersättning till regionen för utförd vård av personer som är försäkrade i länder som Sverige har ingått konventioner, överenskommelser om sjukvårdsförmåner eller avtal om betalningsavstående med. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna.

Turistvård

Turistvård avser ersättning till andra länder för utförd vård av personer som är försäkrade i Sverige, som blivit sjuka i samband med en vistelse i ett annat EU/EES-land eller Schweiz. Även planerad vård med förhandstillstånd ingår i turistvård. De fakturerade beloppen motsvarar de faktiska vårdkostnaderna. Turistvården omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Pensionärvård

³ Prop. 2023/24:2

Pensionärsvård avser ersättning till andra länder för vård av pensionärer som är försäkrade för vårdförmåner i Sverige och har valt att bosätta sig i ett annat EES-land eller Schweiz. Även deras familjemedlemmar omfattas. Begreppet innefattar även ersättning för vårdförmåner till familjemedlemmar som inte är bosatta i samma medlemsstat som den försäkrade personen. Vissa länder debiterar Sverige fasta belopp per skuldmånad medan andra skickar fakturor på faktiska belopp.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster avser ersättning i efterhand för planerad och nödvändig vård. Ersättningen motsvarar som högst nivån för vad vården hade kostat om den utförts i Sverige. Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas av kostnadsfördelningen mellan stat och region.

Analys

Den pågående ekonomiska krisen, med en aktuell inflation på 4,3 procent⁴, och den stigande trenden för räntor, bidrar till en försämrad hushållsekonomi. Trots det har resandet återhämtat sig och nått även högre nivåer än innan pandemin och under krisen. Denna trend med ökat resande medför dock ökade kostnader för både konventions- och turistvård.

Allt internationell vård, oavsett vilken typ av vård man får, blir allt dyrare på grund av både högre efterfrågan men också påverkas av inflationen och valutaomräkningen.

Konventionsvård

Kostnaderna för konventionsvård påverkas av antalet utländska turister som söker vård i Sverige och kommer från länder med konventionsavtal med Sverige. Under sommarmånaderna har vi sett en ovanligt hög frekvens av besökare från våra grannländer som sökte vården här, men vi förutser att antalet besökare kommer att stabilisera sig framöver, och därför förväntas konventionsvårdskostnaderna förbli på en liknande nivå under de kommande åren.

Pensionärsvård

Många medlemsländer har övergått till att fakturera för faktiska vårdkostnader istället för fasta kostnader, vilket förväntas stabilisera utgifterna för pensionärsvård på lång sikt. Förväntningarna är att antalet pensionärer som söker vård utomlands kommer att öka, men inte i en betydande takt. För närvarande har antalet pensionärer som får sina pensioner utbetalda till utländska konton minskat, och det finns ingen prognos över hur detta kommer att utvecklas över tiden. Under 2022 uppgick utgifterna för pensionärsvård till 290 miljoner kronor, vilket är lägre än tidigare år. Utgifterna förväntas uppgå till 347 miljoner kronor under 2023. Därefter förväntas utgifterna öka

⁴ <https://www.riksbank.se/sv/penningpolitik/inflationsmalet/inflationen-just-nu/>

med 7 procent årligen på grund av valutaomräkningen och i genomsnitt ligga på 410 miljoner kronor under 2024–2026.

Turistvård

Utgifterna för turistvård beräknas ligga runt 40 miljoner kronor per år, med undantag för 2023 och 2026 då förväntade retroaktiva fakturor från Storbritannien ska uppgå till cirka 31,4 miljoner kronor. Det råder dock betydande osäkerhet avseende storleken på de retroaktiva betalningarna och tidpunkten för deras utbetalning. Detta beror på att de senaste två betalningarna debiterades med ett treårsintervall, men endast täckte en tvåårsperiod vardera.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Sjuk- och tandvårdstjänster omfattas, liksom turistvården, av kostnadsfördelningen mellan staten och regionerna. Under 2022 uppgick utgifterna till 7 miljoner kronor. Utgifterna förväntas ligga på cirka 12 miljoner kronor per år fram till 2026.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	698 303	690 287	718 360	796 501
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	+4 634	+167	+17 313	+41 120
Volym- och strukturförändringar	-28 770	-11 140	-33 734	-67 731
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	674 167	679 314	701 939	769 890
Differens i 1000-tal kronor	-24 136	-10 973	-16 421	-26 611
Differens i procent	-3,5	-1,6	-2,3	-3,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna uppdelade på ersättningsområden. Miljontal kronor

	2023	2024	2025	2026
Totalsumma	(698) 674 -3%	(690) 667 -3%	(718) 689 -4%	(797) 770 -3%
Konventionsvård	(256) 256 0%	(256) 256 0%	(257) 255 -1%	(271) 266 -2%
Turistvård	(64) 60 -7%	(35) 41 +19%	(34) 39 17%	(68) 66 -3%
Pensionärsvård	(367) 347 -5%	(388) 370 -5%	(416) 396 -5%	(446) 425 -5%
Sjuktandvård	(10) 11 +7%	(11) 12 +7%	(11) 12 + 8%	(11) 12 +9%

I tabellen anges inom parentes föregående prognos, utan parentes nuvarande prognos och förändringen i prognos i procent

Konventionsvård

Konventionsvården förväntas bli allt mer kostsam och justerades uppåt med en inflationsfaktor på 4,7 procent (augustivärde) årligen. Samtidigt förväntas volymerna vara något lägre, vilket ledde till en generell sänkning av prognosen jämfört med prognosen i juli.

Pensionärsvård

Pensionärsvården är sårbar för valutaväxlingskursförändringar och justerades därför uppåt med en årlig ökning på 5 procent för att kompensera för detta. Utbetalning till Spanien förväntas uppgå till 11 miljoner euro per år, och valutakursen är beräknad till 11,6 kronor per euro. Volymerna förväntas vara något lägre, vilket ledde till en generell sänkning av prognosen jämfört med prognosen i juli med 5 procent.

Turistvård

Precis som pensionärsvården är turistvården sårbar för förändringar i valutaväxlingskurser och har därför justerats uppåt med en årlig ökning på 5 procent för att kompensera för detta. Utbetalning till Storbritannien år 2023 blir 2,3 miljoner pund för år 2018–2019 och omräknas till svenska kronor med en växlingskurs på 13,43 kronor för 1 pund och den förväntade utbetalningen år 2026 antas ligga på samma nivå som utbetalningen 2023 och omräknades med 13,91 kronor per pund.

Sjuk- och tandvårdstjänster

Volymerna för sjuk- och tandvårdstjänster förväntas öka med tiden men ingen valutaväxlingsjustering har genomförts.

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

4:3 Bilstöd till personer med funktionsnedsättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	263 395	264 395	263 237	263 237	264 237	–
Tilldelade medel	263 395	264 395	263 237	263 237	264 237	–
Utfall/Prognos	147 348	140 234	145 097	146 075	146 932	147 734
Avvikelse från anslag	116 047	124 161	118 140	117 162	117 305	–
Avvikelse från tilldelade medel	116 047	124 161	118 140	117 162	117 305	–
Högsta anslagskredit	13 169	13 219	13 161	13 161	13 211	–
Tillgängliga medel	276 564	277 614	276 398	276 398	277 448	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 140 miljoner kronor, vilket är 124 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bilstöd beviljas till personer som, på grund av sitt eget eller sitt barns varaktiga funktionsnedsättning, har väsentliga svårigheter att förflytta sig på egen hand eller att använda allmänna kommunikationer.

Grundbidrag

Grundbidrag ges till alla som har rätt till bilstöd. Bidraget är högst 30 000 kronor.

Anskaffningsbidrag

Anskaffningsbidraget är inkomstprövat. Maximal ersättning är 40 000 kronor och ges till den som har en årlig bruttoinkomst som understiger 121 000 kronor. Storleken på bidraget sjunker därefter stegvis för att helt upphöra vid inkomster på 220 000 kronor eller mer.

Tilläggsbidrag

Tilläggsbidrag ges utöver grund- och anskaffningsbidrag och kan lämnas i tre fall som inte utesluter varandra.

(A) vid behov av efteranpassning. Bidraget är högst 50 000 kronor och lämnas till en försäkrad som för att kunna använda bilen har behov av en sådan ändring av eller anordning på bilen för vilken det kan lämnas anpassningsbidrag.

(B) för särskilt lämpad personbil. Bidraget är högst 60 000 kronor och lämnas för inköp av en bil som är särskilt lämpad för personer som behöver färdas i bilen sittandes i rullstol, göra överflyttning från rullstol till bilsäte inne i bilen eller medföra en motordriven rullstol eller ett annat jämförbart hjälpmedel för förflyttning.

(C) för särskilda originalmonterade anordningar. Bidraget lämnas med fasta schablonbelopp för sådana kostnader som följer av att bilen har vissa särskilda originalmonterade anordningar.

Anpassningsbidrag

Anpassningsbidraget är avsett för kostnader för de ändringar som behövs för att den person som beviljats bilstödet ska kunna bruka fordonet. Beloppet är obegränsat men lämnas inte för kostnader som tilläggsbidrag lämnas för eller hade kunnat lämnas för. Det lämnas inte heller om behovet av anpassning kan tillgodoses genom köp av en lämplig bil.

Analys

Bilstödet har haft flera stora regeländringar de senaste åren vilket har påverkat utgifterna kraftigt. Som högst var utgifterna 2013 med 368 miljoner kronor. 2017 genomfördes den mest genomgripande regeländringen vilket gjorde att utgifterna sjönk kraftigt och var som lägst år 2018 om cirka 100 miljoner kronor. I slutet av 2020 genomfördes en ny regeländring som innebar att vissa anpassningar, till exempel att golvsänkningar, blev tillåtna samt att ersättningsnivån för tilläggsbidrag A och B höjdes med 20 000 kronor.

Efter regeländringen 2020 har utgifterna ökat till cirka 140 miljoner kronor per år. Ökningen är dock mindre än vad som förväntades vilket till viss del förklaras av att antalet som ansökt om bilstödet ej har ökat. Under 2022 var utgifterna 147 miljoner kronor, vilket är en ökning med cirka 7 procent jämfört med 2021. Orsaken till den ökade utgiften är främst stora utbetalningar av anpassningsbidrag under en enskild månad. För övriga månader har utbetalningarna i snitt legat på samma nivå som 2021.

Det pågår för närvarande en utredning, *Ett enklare och mer ändamålsenligt bilstöd*. Syftet med utredningen är att göra regelverket för bilstöd mer lättöverskådligt och förenkla processen för de som är i behov av stödet. Utredningen har också som syfte att förbättra förutsättningarna för ansvariga myndigheter att handlägga bilstödet på ett effektivt sätt. Uppdraget ska redovisas senast den 29 november 2023.

Utgifter per delförmån. Tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Totalt	147 348	140 234	145 097	146 075	146 932	147 734
Grundbidrag	14 687	13 110	14 853	14 992	15 151	15 329
Anskaffningsbidrag	3 024	3 072	3 721	3 937	4 092	4 231
Anpassningsbidrag	98 308	95 026	95 041	95 340	95 560	95 721
Tilläggsbidrag	31 325	29 026	31 482	31 806	32 129	32 453
Övrigt	4

Anpassningsbidraget är fortsatt den bidragstyp som är störst och ökade mest under förra året. För innevarande år antas utgifterna minska något eftersom utgifterna 2022 innehåller ovanligt höga enskilda utbetalningar. För efterkommande år (2024–2027) antas en marginell ökning av utgiften för samtliga bidragstyper.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	144 366	146 897	147 718	148 441
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-4 132	-1 800	-1 643	-1 509
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	140 234	145 097	146 075	146 932
Differens i 1000-tal kronor	-4 132	-1 800	-1 643	-1 509
Differens i procent	-2,9	-1,2	-1,1	-1,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utbetalningarna för bilstödet har de senaste månaderna varit lägre än vad som prognostiserades i juliprognosen. De bidragstyper som haft lägre utbetalningar än beräknat är framförallt grundbidrag och tilläggsbidrag. Detta är den främsta orsaken till att prognosen sänks. Då utbetalningarna i denna förmån är högst volatila på månadsbasis begränsas sänkningen av prognosen för åren 2024–2026.

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

4:4 Kostnader för statlig assistansersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	25 043 066	24 590 527	26 048 418	27 557 489	28 993 516	–
Tilldelade medel	25 043 066	24 590 527	26 048 418	27 557 489	28 993 516	–
Utfall/Prognos	24 098 752	24 406 448	25 441 136	26 684 662	27 619 928	28 443 590
Avvikelse från anslag	944 314	184 079	607 282	872 827	1 373 588	–
Avvikelse från tilldelade medel	944 314	184 079	607 282	872 827	1 373 588	–
Högsta anslagskredit	1 252 153	1 229 526	1 302 420	1 377 874	1 449 675	–
Tillgängliga medel	26 295 219	25 820 053	27 350 838	28 935 363	30 443 191	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 24,4 miljarder kronor, vilket är 184 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Assistansersättning lämnas till personer som ingår i någon av de definerade personkretsarna i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade och som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov i sin dagliga livsföring med fler än i genomsnitt 20 timmar per vecka.

Personkretsindelningen är:

1. Personer med utvecklingsstörning, autism eller autismliknande tillstånd.
2. Personer med betydande och bestående begåvningsmässig funktionsnedsättning efter hjärnskada i vuxen ålder föranledd av yttre våld eller kroppslig sjukdom.
3. Personer med andra varaktiga fysiska eller psykiska funktionsnedsättningar som uppenbart inte beror på normalt åldrande, om de är stora och orsakar betydande svårigheter i den dagliga livsföringen och därmed ett omfattande behov av stöd eller service.

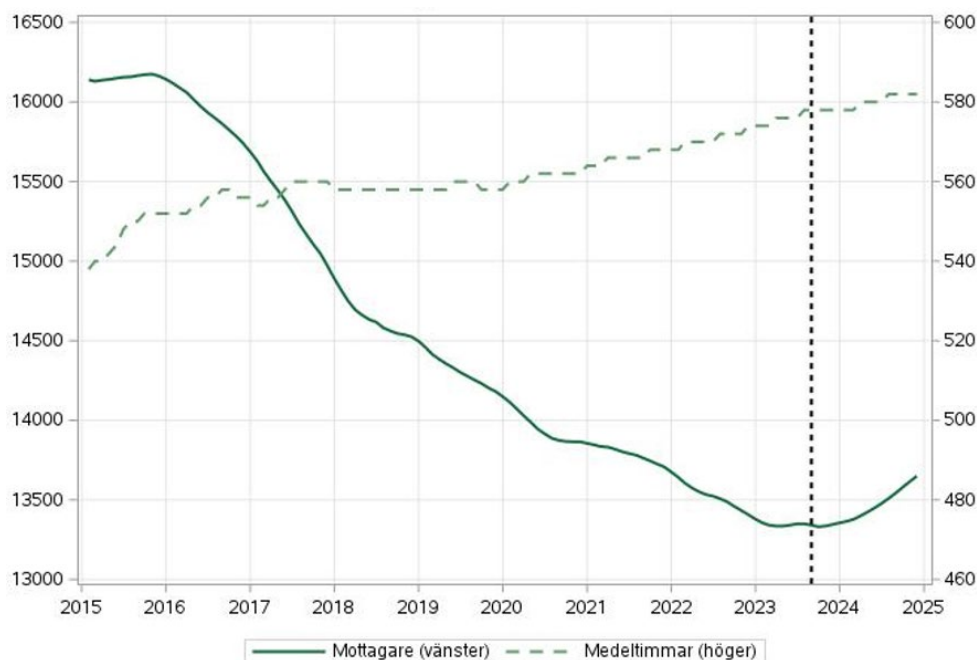
Assistansersättning betalas ut med ett timbaserat schablonbelopp. Om det finns särskilda skäl kan den ersättningsberättigade beviljas ersättning med ett högre belopp.

Analys

Utgifterna inom assistansersättningen drivs främst av tre variabler. Dessa är antalet mottagare av assistansersättningen, antalet assistanstimmar per individ samt nivån på ersättningen per timme. Antalet mottagare har under flera år minskat, samtidigt som antalet assistanstimmar har ökat. Den genomsnittliga timersättningen stiger i och med de årliga schablonhöjningarna och fortsätter att ligga något över timschablonen. Det beror på att vissa mottagare är beviljade ersättning med ett högre timbelopp. I diagrammet nedan illustreras antalet mottagare i ersättningen samt antalet medeltimmar som ett glidande 3-månaders medelvärde.

Figur 5 Mottagare och medeltimmar per mottagare och månad 2015–2024

Glidande 3-månaders medelvärden, prognos fr.o.m. september 2023

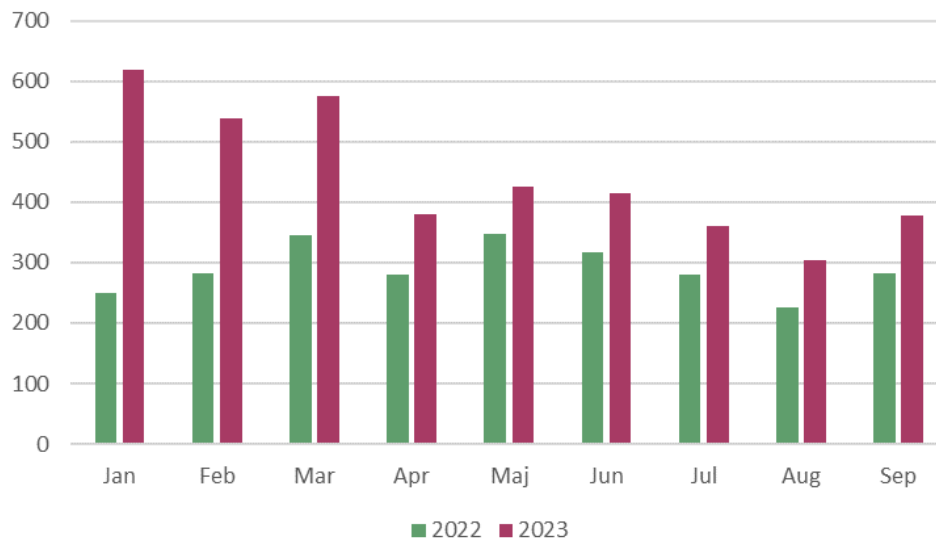
Anm. Fram till våren 2018 beräknas antalet medeltimmar utifrån periodbeslut. Därefter används en ny datakälla där antalet medeltimmar istället baserar sig på grundbeslut. Antalet medeltimmar varierar säsongsmässigt fram till slutet av våren 2018. Därefter upphör denna variation då antalet medeltimmar istället beräknas utifrån grundbeslutet

Utveckling under 2023–2027

Den första januari 2023 trädde lagändringar inom assistansersättningen i kraft. Först påverkade dessa lagändringar inkomna ansökningar men nu har även inflödet till ersättningen ökat. Lagändringarna innebär i korthet vissa förändringar av de grundläggande behoven, reglering av egenvård samt schablonisering av föräldraansvaret. Dessutom kan en person med psykisk funktionsnedsättning som behöver kvalificerade aktiverings- och motiveringsinsatser för att själv kunna utföra de grundläggande behoven måltider, av- och påklädning, kommunikation och personlig hygien få det beviljat som en del av hjälpen med det grundläggande behovet.

När denna prognos beräknas finns data om inkomna ansökningar och anmälningar om rätt till assistans fram till september 2023. Under det första kvartalet var antalet inkomna ärenden ungefär dubbelt så högt som samma period förra året. Under de följande kvartalen har inkomna ärenden minskat och är drygt 30 procent högre än motsvarande period förra året.

Figur 6 Ansökningar och anmälningar om rätt till assistans
Antal inkomna ärenden per vecka

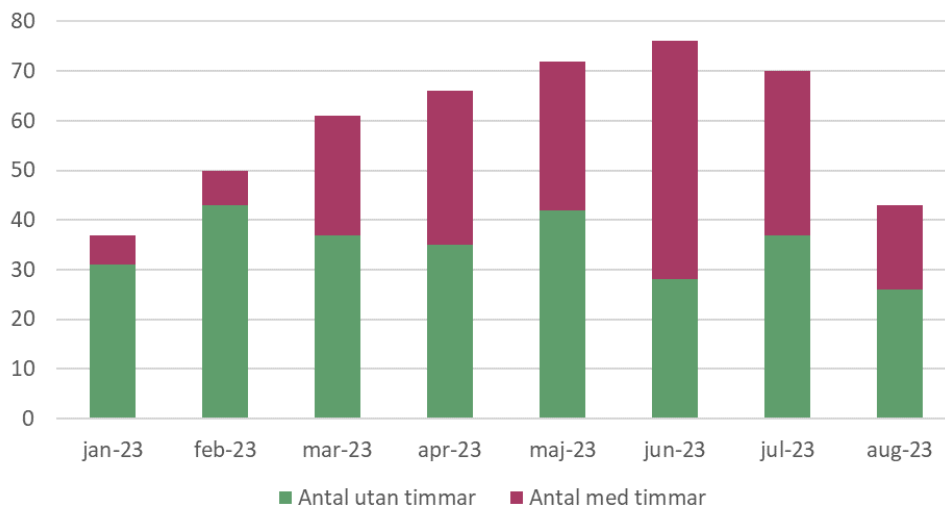

Det finns ingen skillnad i hur olika åldersgrupper ansöker utan alla grupper har förändrats ungefär lika för perioden. Det finns vissa skillnader i hur stor ökningen är om man bara ser till enskilda månader men sammantaget är det ingen grupp som avviker. Handläggningen av ärenden har minskat tydligt under sommaren och i jämförelse med föregående prognos.

I denna prognos har utfall för inflödet och antal mottagare fram till och med augusti funnits tillgängligt. Drygt 80 procent av inflödet under augusti var personer som hade skickat in sin ansökan efter årsskiftet. Andelen personer som fått timmar för de nya grundläggande behoven har ökat och utgjorde från mars till augusti knappt 50 procent av det totala inflödet.

Figur 7 Inflöde med och utan timmar för de nya grundläggande behoven

Antal personer per månad

Andelen fattade beslut som fått bifall har succesivt ökat efter årsskiftet men dataunderlaget är något begränsat då antalet fattade beslut är betydligt färre än inkomna ärenden. Försäkringskassans förvaltningsanslag kommer inte att ökas i linje med det budgetunderlag myndigheten i våras skickade till regeringen. Det innebär en lägre kapacitet i handläggning. Det gör att handläggningstiden för de ärenden som är i kö och som väntas inkomma till myndigheten ökar. Handläggningsskapaciteten kommer på grund av budgetläget inte öka särskilt mycket mer. Med bakgrund av de senaste utfallen sänks inflödeprognosen för resterande prognosperioden. Dock har inflödet ökat och väntas fortsätta öka, men inte till en lika hög nivå som i föregående prognos och inte lika snabbt. Det finns vid denna tidpunkt ingen anledning att ändra prognosen för det antalet extra personer som blir beviljade assistansersättning beroende av lagändringarna utan de väntas nu istället komma in i en långsammare takt. Även vid tidpunkten för denna prognos inkommer ungefär lika många ansökningar som hinner handläggas och den kö som byggts väntas minska i en långsammare takt än i föregående prognos. Kapaciteten i handläggning räcker inte till att avarbeta ärendebalansen i närtid och det finns risk för långa handläggningstider, långa ärendeköer och sena utbetalningar.

Mottagare av assistansersättning

Antalet mottagare ökade från införandet av assistansersättningen fram till 2015. Därefter har antalet mottagare minskat med varierande takt. Under andra halvåret 2020 stannade nedgången av och antalet mottagare var konstant under några månader. Våren 2021 började antalet mottagare återigen minska. Denna minskning bröts under våren 2023 i och med att effekterna

av de lagändringar som infördes den 1 januari 2023 blivit tydliga.^{[5][6]} Utvecklingen av antalet mottagare bestäms av hur inflödet respektive utflödet utvecklas.

Inflöde

Inflödet till assistansersättningen minskade påtagligt fram till 2017. Det minskade inflödet förklaras av att antalet ansökningar gick ned och samtidigt sjönk andelen av de sökande som beviljades assistansersättning.⁷ Andelen avslag har ökat kontinuerligt sedan början av 2000-talet och denna utveckling förstärktes ytterligare 2015. Då kom en dom i Högsta förvaltningsdomstolen (HFD), som gällde det grundläggande hjälpbehovet *annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade*. Domen klargjorde att detta hjälpbehov endast avser personer med psykisk funktionsnedsättning. Avslagen ökade också efter att personlig hygien avgränsades till att hålla sig ren och liknande.⁸ Från 2017 till mitten av 2020 fortsatte inflödet att minska, men med en mycket långsammare takt.

Utvecklingen av inflödet har på 2020-talet påverkats av lagändringar kring rätten till assistans. Först infördes andning som ett grundläggande behov från 1 november 2019.⁹ Den 1 juli 2020 gjordes även lagändringar som syftade till att alla hjälpmoment för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska räknas som grundläggande behov.¹⁰ Det blev dessutom lättare att få rätt till assistans för dessa behov under tid i barnomsorg och skola samt att dessa hjälpbehov normalt sett inte ska ingå i föräldraansvaret. Inflödet har ökat för alla åldersgrupper men barn i låga åldrar har haft högst procentuell ökning.^{[11][12]} Dessutom har andelen bifall varit högre för de ansökningar som inkluderar hjälp med andning och dessa ansökningar har i genomsnitt blivit beviljade fler timmar.¹³

⁵ Proposition 2021/22:214. Stärkt rätt till personlig assistans – grundläggande behov för personer som har en psykisk funktionsnedsättning och ökad rättssäkerhet för barn. Socialdepartementet.

⁶ Proposition 2021/22:244. Stärkt rätt till personlig assistans vid behov av egenvård. Socialdepartementet.

⁷ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflöde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

⁸ Försäkringskassan. Analys av minskat antal mottagare av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1381–2020.

⁹ Proposition 2018/19:145. Personlig assistans för hjälp med andning. Socialdepartementet

¹⁰ Proposition 2019/20:92. Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning sid. 38. Socialdepartementet.

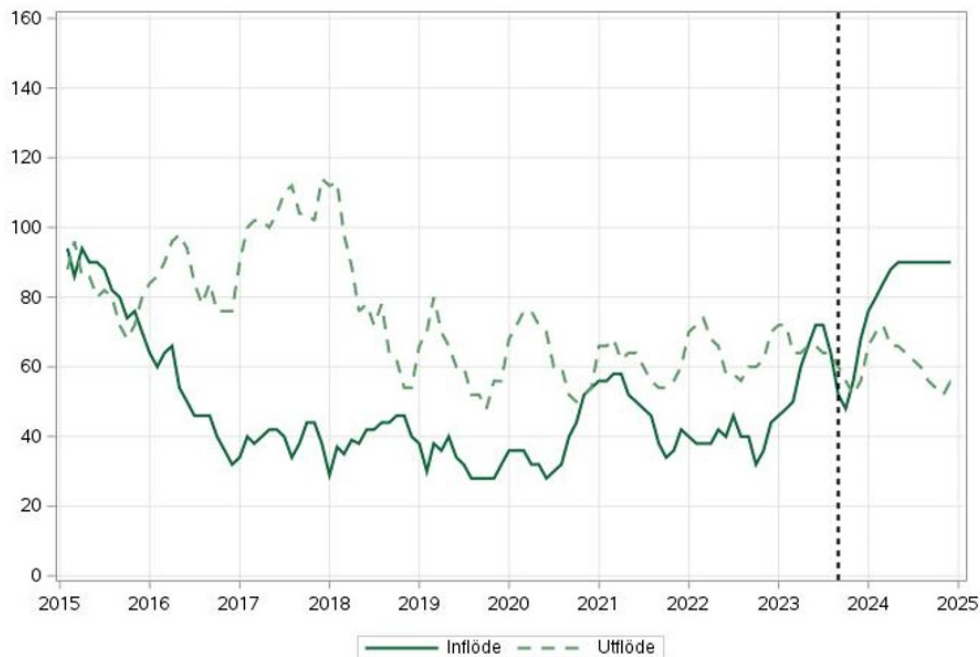
¹¹ Försäkringskassan. Indikatorer för att följa utvecklingen av assistansersättningen. Svar på regeringsuppdrag dnr FK 2021/000464.

¹² Försäkringskassan. Assistansersättning – hjälp med andning och sondmatning, Korta analyser 2022:3.

¹³ Försäkringskassan. Rapport – Uppföljning av lagändring om andning som grundläggande behov, slutredovisning. Svar på regeringsuppdrag dnr. 1382–2020.

Sedan andra hälften av 2021 minskade inflödet vilket troligen var en indikation på mättnad av det uppdämda behov vilka de lagändringarna svarat mot. På längre sikt var förväntningen tidigare att inflödet skulle växa i takt med befolkningen upp till 66 år. Men istället väntas de lagändringarna som trädde i kraft den 1 januari 2023 göra att inflödet ökar kraftigt under hela prognosperioden. Se diagram nedan för utfall och prognos.

Figur 8 Inflow och utflow 2014–2024, prognos fr.o.m. september 2023
 glidande 3-månadersmedelvärden

Utflyde

Medan inflödet minskat sedan 2014 ökade utflydet under samma period och kulminerade 2017. Under 2018 upphörde tvåårsomprövningarna¹⁴ vilket kraftigt minskade utflydet. Den tidigare ökningen av utflydet anses vara en effekt av att Försäkringskassans handläggning anpassats till den förändring av rättspraxis efter tidigare nämnda domar i HFD.¹⁵ Sedan 2018 är de flesta som lämnar assistansersättningen personer som avlider, vilket följer ett tydligt säsongsmönster under året och väntas utvecklas stabilt framöver. Föregående prognos underskattade utflydet. Nivån på utflydet höjs något, vilket verkar minskande på prognosen för antalet mottagare.

¹⁴ Försäkringskassan ska dock fortsätta att ompröva rätten till assistansersättning i de fall denna rätt har minskat i omfattning på grund av väsentligt ändrade förhållanden som är hänförliga till den försäkrade.

¹⁵ Försäkringskassan. Assistansersättning - inflöde, utflyde och konsekvenser av förändrad rättspraxis. Socialförsäkringsrapport (2017:14).

Minskningen av mottagare har under våren planat ut och ökade under vissa månader under våren och sommaren. Den sammanlagda effekten av inflödes- och utflödesprognoserna blir att denna utveckling håller i sig och antalet mottagare ökar för återstoden av prognosperioden.

Timutveckling

Antalet medeltimmar inom assistansersättning har länge ökat, med undantag för perioden 2018–2019. De personer som flödar in har i regel färre timmar i genomsnitt än de som varit mottagare under en längre tid. Det medför att i perioder kan sammansättningen av inflödet och utflödet påverka hur medeltimmarna utvecklas. De nya personerna som kommer in i ersättningen och har fått timmar beviljade för de nya grundläggande behoven har i genomsnitt haft något fler timmar jämfört med de som inte har fått timmar beviljade för de nya behoven. Prognosen framöver bygger på den senaste utvecklingen vilket tar hänsyn till effekten av det högre inflödet. Medeltimmarna beräknas öka svagt under hela prognosperioden. Föregående prognos var något hög och en mindre nedjustering har gjorts.

Schablonbeloppet

Schablonbeloppet ligger till grund för timersättningen och bestäms årligen av regeringen. Regeringen föreslår i höstbudgeten att schablonbeloppet för 2024 höjs med 2,5 procent. För 2023 höjdes schablonen med 1,5 procent. Ökningstakten 2023 antas bli gällande framöver eftersom den är densamma som under flera tidigare år. En mindre andel mottagare har en ersättning baserat på ett förhöjt belopp. Denna andel har länge varit låg och konstant och antas fortsätta vara så framöver.

Osäkerhetsanalys

En utredning kring assistansersättningens huvudmannaskap presenterades den första mars¹⁶ och i höstbudgeten informerades att förslag bereds inom regeringskansliet. I utredningen förordas att huvudmannaskapet för den personliga assistansen samlas hos staten. Kortfattat innebär förslaget att alla kommunala beslut om personlig assistans ska överföras till Försäkringskassan med start 2026. Därefter skall Försäkringskassan fatta beslut om och hantera finansieringen av den personliga assistansen. Sammantagen innebär utredningens förslag stora konsekvenser för utgifterna under många år framöver. I dagsläget har inte Försäkringskassan tilldelats förvaltningsmedel för att påbörja införandet av det statliga huvudmannaskapet. Myndigheten kan inte påbörja detta arbete utan att tilldelas resurser.

¹⁶ SOU 2023:9. Ett statligt huvudmannaskap för personlig assistans. Ökad likvärdighet, långsiktighet och kvalitet.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	24 473 672	25 761 418	27 266 489	28 684 516
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-67 224	-545 007	-844 788	-1 336 765
Regelförändringar	-	+224 724	+262 961	+272 177
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	24 406 448	25 441 136	26 684 662	27 619 928
Differens i 1000-tal kronor	-67 224	-320 282	-581 827	-1 064 588
Differens i procent	-0,3	-1,2	-2,1	-3,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utfallet för inflödet har varit lägre än väntat vilket medför att inflödesprognosen än sänkt för hela prognosperioden. Prognosen för timutvecklingen och utflödet är båda justerade så att även de bidrar något till den totala sänkningen.

Regelförändringar

Den föreslagna höjningen av schablonbeloppet med 2,5 procentenheter är högre än vad som antogs i föregående prognos. Det får en höjande effekt på utgifterna.

Utgiftsområde 10 Ekonomisk trygghet vid sjukdom och funktionsnedsättning

1:1 Sjukpenning och rehabilitering m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	46 175 000	47 510 481	50 354 856	52 172 133	54 200 659	55 591 010
Därav						
1:1.21 Sjukpenning	40 448 184	42 829 056	44 536 905	46 178 580	47 730 695	49 116 294
1:1.19 Rehabiliteringspenning	852 811	572 787	449 868	560 873	628 672	697 392
1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.	94 905	122 010	126 010	130 010	134 010	138 010
1:1.15 Närståendepenning	169 346	177 595	210 234	220 582	226 472	232 651
1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall	215 643	225 495	226 701	226 619	222 020	214 882
1:1.5 Boendetillägg	275 711	287 538	286 988	282 904	275 883	267 222
1:1.18 Statlig ålderspensionsavgift för sjukpenning	4 040 400	3 187 000	4 451 365	4 496 881	4 949 654	4 833 043
1:1.17 Statlig ålderspensionsavgift för rehabiliteringspenning	61 000	91 000	51 011	54 925	13 146	68 623
1:1.16 Statlig ålderspensionsavgift för närståendepenning	17 000	18 000	15 774	20 759	20 107	22 893

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.21 Sjukpenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-1 177 684	-237 468	0	-1 026 905	-2 403 485	–
Anslag ³	41 388 400	40 565 000	43 510 000	44 802 000	45 851 000	–
Tilldelade medel	40 210 716	40 327 532	43 510 000	43 775 095	43 447 515	–
Utfall/Prognos	40 448 184	42 829 056	44 536 905	46 178 580	47 730 695	49 116 294
Avvikelse från anslag	940 216	-2 264 056	-1 026 905	-1 376 580	-1 879 695	–
Avvikelse från tilldelade medel	-237 468	-2 501 524	-1 026 905	-2 403 485	-4 283 180	–
Högsta anslagskredit	3 838 220	2 028 250	2 175 500	2 240 100	2 292 550	–
Tillgängliga medel	44 048 936	42 355 782	45 685 500	46 015 195	45 740 065	–
Överskridande av anslagskredit	0	473 274	0	163 385	1 990 630	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 42,8 miljarder kronor, vilket är 2,3 miljarder kronor högre än anslagsbeloppet och 2,5 miljarder kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 473 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära utökat anslagskredit motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Syftet med sjukpenning är att ge ekonomisk trygghet vid nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom. För att få ersättning krävs att sjukdomen sätter ner arbetsförmågan med minst en fjärdedel. Sjukpenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Sjukpenning på normalnivå kan i normalfallet betalas ut i maximalt 364 dagar under en period på 450 dagar. Efter det kan sjukpenning på fortsättningsnivå betalas ut.

Till en försäkrad som är arbetslös betalas hel sjuk- och rehabiliteringspenning ut med högst 543 kronor per dag.

Analys

Utgifterna för det tredje kvartalet 2023 uppgick till cirka 10,5 miljarder kronor, vilket innebär en ökning om drygt 12 procent jämfört med motsvarande kvartal 2022. Antalet nettodagar ökade med drygt 8 procent,

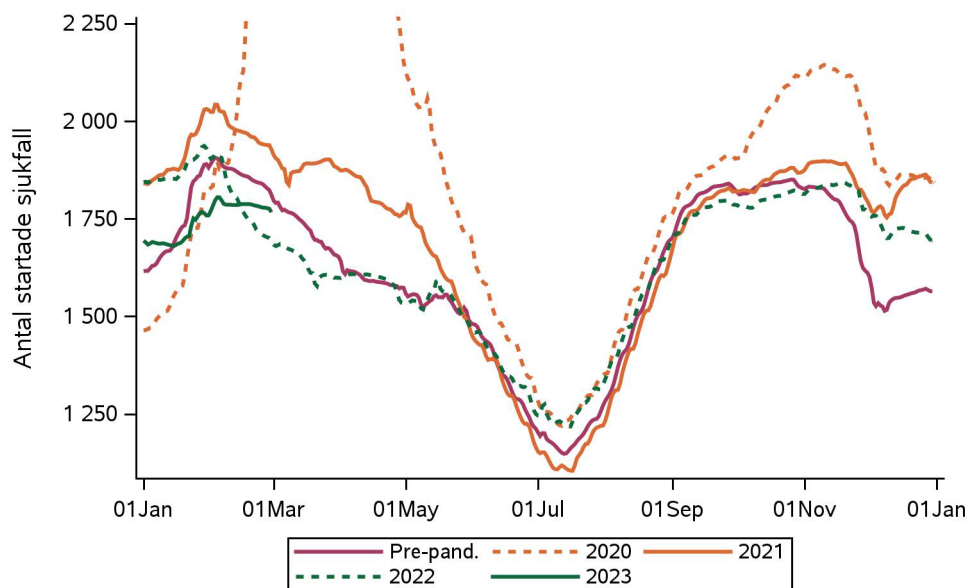
resterande del av utgiftsökningen beror på en ökad medelersättning per sjukskriven. Utgifterna beräknas fortsätta öka under prognosperioden, men med en mer dämpad ökningstakt. Ökningen framöver drivs dels av ett ökat antal sjukskrivna, men främst utav ökade löner och priser.

Utgiften för sjukpenning bestäms av antalet pågående sjukfall tillsammans med deras ersättningsnivå. För prognosen beräknas antalet pågående sjukfall via inflödet och hur långa de startade sjukfallen förväntas bli. Dessa storheter beskrivs mer ingående nedan.

Startade sjukfall

Antalet startade sjukfall har alltid varierat betydligt över tid. Efter att tidigare varierat med långa trender innebar pandemin att trenden för antalet startade sjukfall började variera kraftigt även på kortare horisont. Under framförallt senare delen av 2019 och inledningen av 2020 var antalet startade sjukfall lågt sett både ur ett historiskt perspektiv och jämfört senare år. Pandemin innebar dock att ett stort antal sjukfall, framförallt kortare, startades.

Figur 9. Alla startade sjukfall uppdelat på kalenderår. Pre-pandemi är medelvärdet över åren 2017 – 2019. Data från MIDAS.

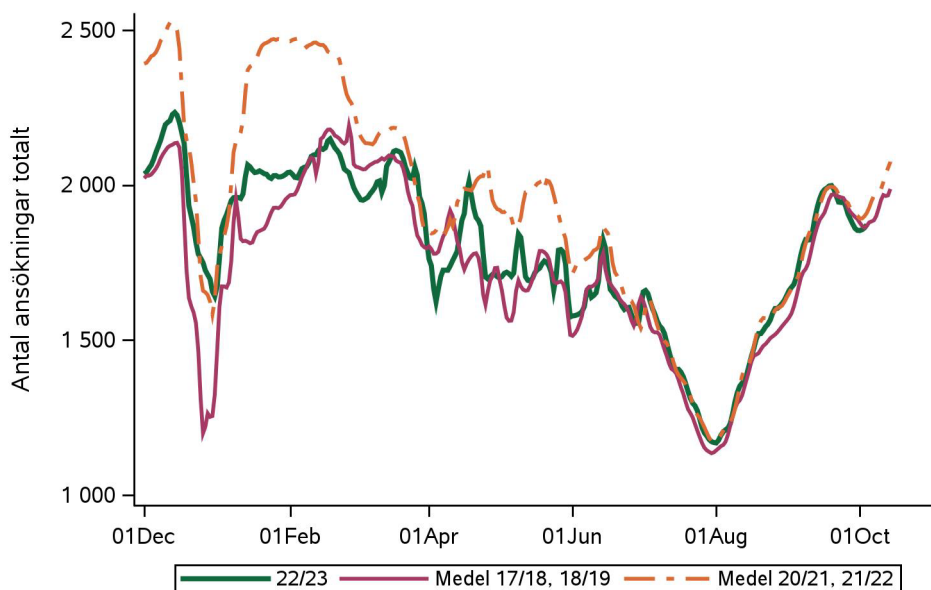
Trenden för startade sjukfall kan endast observeras till och med sista februari, därefter är antalet startade sjukfall biased nedåt. Dels på grund av att vissa ansöker om sjukpenning långt efter insjuknande, dels på grund av att handläggning och utbetalning tar tid. Men statistik över ansökningsvolymerna kan användas för att approximera inflödet efter april 2023.

Intrycket just nu är dock att antalet startade sjukfall har stabiliserats och hittat en ny trendnivå, framförallt när data över ansökningar nedan, Figur 10 –

Figur 13, läggs till bilden över startade sjukfall i Figur 9 för att få en bild över närtid. Effekten från paradigmskiftet mot mer arbete hemifrån verkar ha stabiliserats vilket i stort betyder att sjukfall med diagnoser som typiskt sett får längre sjukfallslängder i viss mån substituerats mot sjukfall med kortare förväntad sjukfallslängd. Dock har sjukfall med psykiatriska diagnoser återvänt till en nivå motsvarande 2018 om hänsyn tas till den högre sysselsättningen.

Trenden för antalet ansökningar per dag kan jämföras med tidigare års ansökningsvolym för att få en uppfattning om vart antalet startade sjukfall är på väg. I Figur 10 syns tydligt hur perioden från och med försommaren har varit relativt lik både före, och under slutet av pandemin. Den korta trenden för det totala antalet ansökningar ligger just nu till och med något under medeltrenden före och under pandemin. Det faktum att trenden ligger på motsvarande nivå som före pandemin innebär inte att antalet ansökningar är tillbaka på en incidens på pre-pandemiska nivåer. Detta i och med att sysselsättningen ökat med drygt 3 procent och arbetskraften ökat med drygt 4 procent sedan 2018. Med en oförändrad incidens skulle därför ansökningarna vara cirka 3 – 4 procent högre.

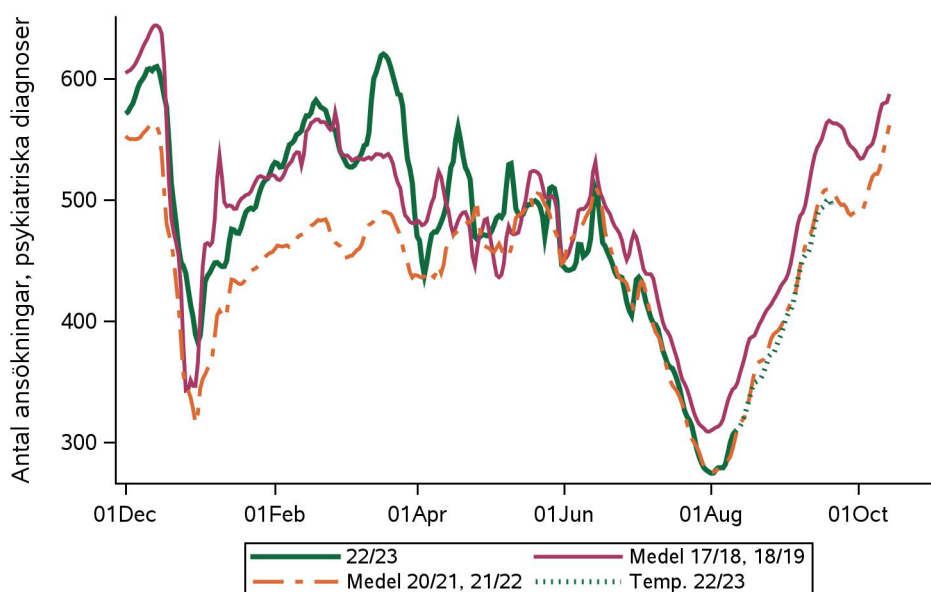
Figur 10: Trenden för totalt antal ansökningar om sjukpenning per dag. Trenden är beräknad som 14x2 centrerat medelvärde från Försäkringskassans data DoA5.

Avgörande för inflödets påverkan på utgiften är hur långa sjukfallen blir, därför är det av speciellt intresse att dela upp ansökningarna efter diagnoser för att se hur ansökningarna kommer påverka utgiften framöver. Traditionellt har sjukfall med psykiatriska diagnoser tenderat att bli långa, därför det är intressant att se hur antalet ansökningar för just dessa diagnoser utvecklas. Figur 11 visar hur tvåveckorstrenden för ansökningar med psykiatriska

diagnoser utvecklats sedan december 2022. Det är tydligt att i början på 2023 ökade trenden i ansökningarna till pre-pandemiska nivåer och stundtals över denna. Men under sommaren har ansökningar med psykiatriska diagnoser fallit tillbaka och varit på pandeminivåer, vilka ligger tydligt under de pre-pandemiska nivåerna. Sett till att trenden för faktiskt startade sjukfall ligger på en incidens som motsvarar den för 2018 kan dock inte ansökningsdata tolkas rakt av över tid. Det är tydligt att det är färre felaktiga ansökningar inom psyk än tidigare eftersom ett relativt lågt antal ansökningar genererar ett relativt högt antal startade sjukfall. En möjlig alternativförklaring är att den stora mängd ansökningar som kom in under mars och början på april avser startade sjukfall i januari och början på februari.

Figur 11. Trenden för antalet ansökningar med psykiatriska diagnoser.

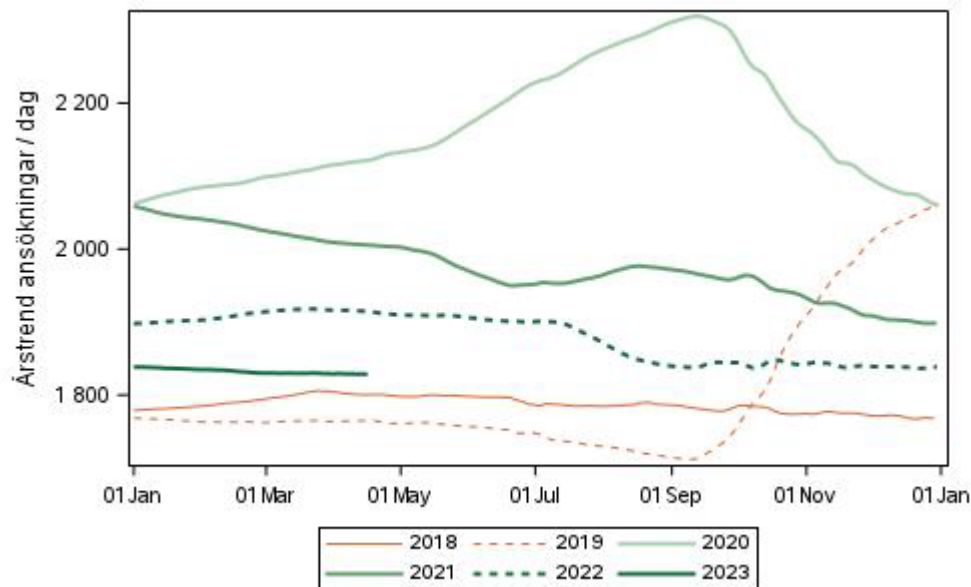
För närvarande finns ett eftersläp i data för diagnoser för ansökningsdata vilket gör att efter 10 augusti är diagnosuppdelat data biased nedåt. Data för tiden från 10 augusti till 20 september har dock tagits med som den prickade linjen som benämns Temporär (Temp. 22/23). Om samtliga ansökningar som misstänks sakna diagnos skulle vara ansökningar som orsakats av psykiatriska diagnoser skulle ändå trenden ligga under de prepandemiska nivåerna.

Antalet ansökningar med psykiatriska diagnoser implicerar att det endast varit en temporär förhöjd nivå av startade sjukfall inom diagnoskapitlet i början av året. Men andra indikationer finns på att det kan vara så att ansökningsdata blivit ”bättre” och därför innehåller färre ansökningar som inte leder till ett startat sjukfall, framförallt för dem med psykiatriska diagnoser.

Ser man till den långa trenden, centrerat helårsmedelvärde som visas i Figur 12, så är den totala nivån på ansökningar tydligt över de pre-pandemiska

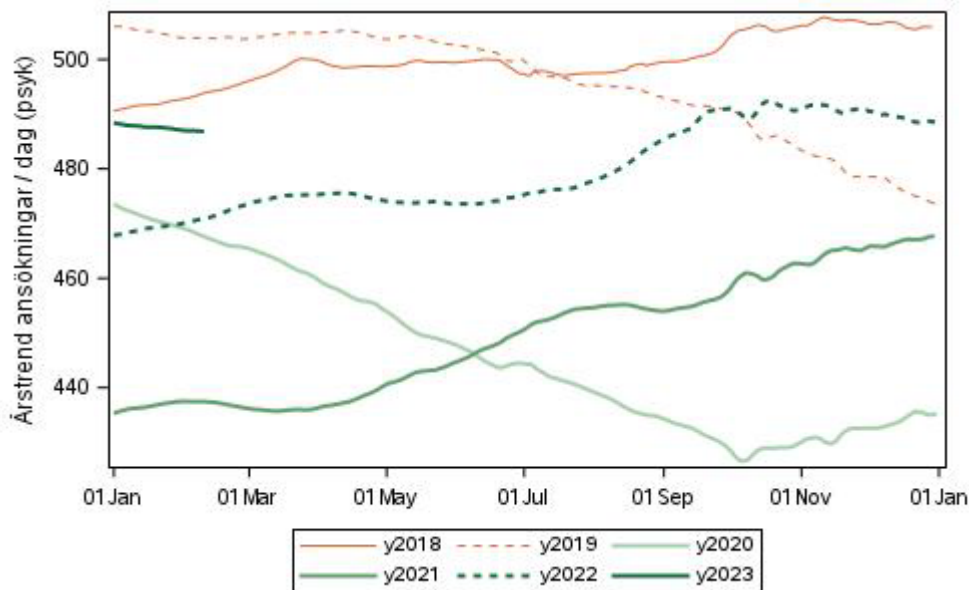
nivåerna men svagt fallande. Den höga nivån förklaras av att de förhöjda nivåerna på grund av covid-19 under slutet på 2022 och början på 2023 ännu inte fasats ut ur trenden.

Figur 12. Helårstrenden för totala antalet ansökningar per dag.

Fördelen med helårstrenden på dagsnivå är att den rensar bort både kalendereffekter och veckodagseffekter men fortfarande svarar kraftigt på stora förändringar som till exempel covid-19. Efter att ha varit på en stabil nivå på cirka 1 800 ansökningar per dag började ansökningstrycket falla under 2019 fram till och med utbrottet av pandemin, notera att pandemin får effekt på trenden redan 6 månader innan den inträffar eftersom trenden skattas som ett glidande medelvärde. Sedan september 2020 har i princip årstrenden på dagsbasis fallit kontinuerligt även om minskningstakten för närvarande är låg. Nivån på årstrenden är knappt 30 fler ansökningar per dag fler än motsvarande tid 2018. Men en stor del av ansökningarna avser sjukskrivningar som är relativt korta och inte har så stor effekt på utgiften. En stor del av de längre sjukfallen har psykiatriska diagnoser varför utveckling för dessa är viktig då de påverkar utgiften under en lång period.

Figur 13. Helårstrenden per dag för ansökningar med psykiatriska diagnoser.

Till skillnad mot det totala antalet ansökningar där årstrenden för antalet ansökningar är stabil, varierar trenden hela tiden för ansökningar med psykiatriska diagnoser. I Figur 13 syns tydligt hur trenden antingen ökar eller minskar både inom år och mellan år för sjukfall med psykiatriska diagnoser. Däremot har den långa trenden för ansökningar om sjukpenning med psykiatriska diagnoser varit någorlunda stabil till svagt fallande sedan september 2022.

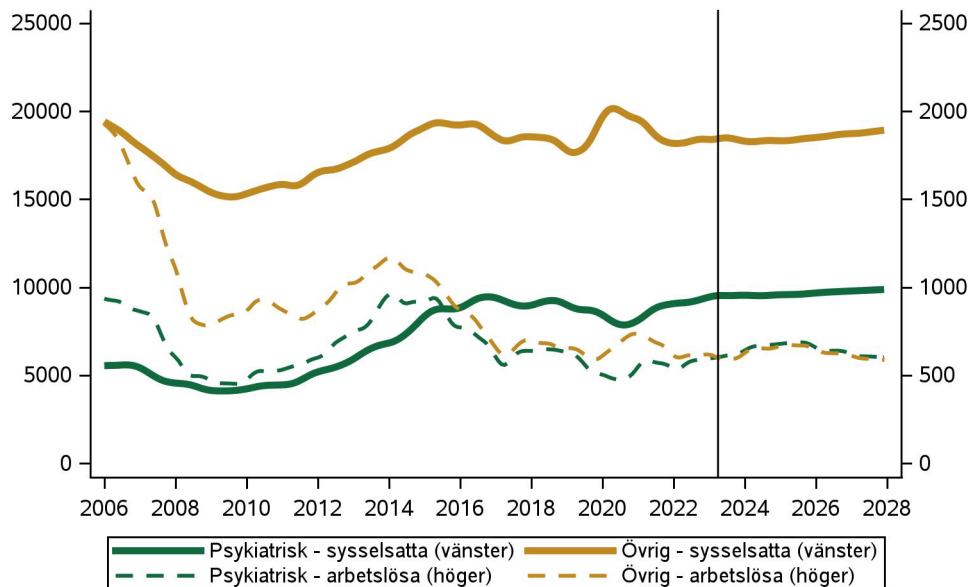
För kohortmodellen som skattar sjukpenningens utveckling används antalet startade sjukfall som blir 30 dagar eller längre som input. Utifrån de totala utfallen för startade sjukfall till och med mars 2023 och ansökningsdata till och med 10 oktober uppskattas dels volymen av startade sjukfall som ännu inte syns i data som sedan ligger till grund för prognosen av startade sjukfall framåt i tiden. Hädanefter, i själva prognospresentationen, avses med startade sjukfall de som blir 30 dagar och längre.

I Figur 14 nedan visas utfall och prognos för antalet startade sjukfall som ligger till grund för den prognostiserade utgiften. Under åren 2010 – 2015 ökade de tydligt, därefter utvecklades inflödet stabilt med en svagt nedåtgående trend fram till pandemiutbrottet. Under pandemin ökade sedan inflödet av övriga diagnoser, medan den nedåtgående trenden inom psykiatriska snarare förstärktes under pandemin. Sedan cirka två år tillbaka har inflödet av psykiatriska diagnoser varit ökande och nivån idag ligger ungefär på nivån som gällde före pandemin. Den senaste ökningen är nästan uteslutande driven av stressrelaterade diagnoser.¹⁷

¹⁷ [Försäkringskassans lägesrapport. Psykisk ohälsa i dagens arbetsliv. 2023](#)

Figur 14 Antalet startade sjukfall per diagnoskapitel och sysselsättningsstatus.

Månadsdata, trendvärden

Startade sjukfall med psykiatriska diagnoser visade en tydlig ökning under första kvartalet 2023 men enligt ansökningsvolymerna har nivån därefter ungefär motsvarat föregående år. Den sammantagna bedömningen är därför att inflödet för närvarande är stabilt med en svag ökning begränsad till psykiatriska diagnoser.

Sjukfallens varaktighet

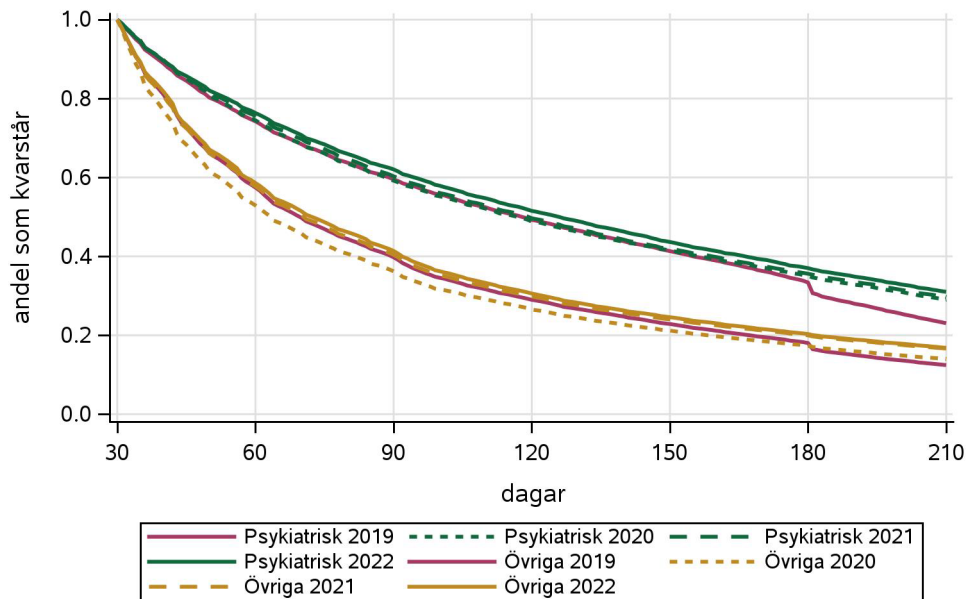
Även sjukfallens varaktighet har varierat kraftigt över tid.¹⁸ Sedan omfattande regeländringar¹⁹ införts de senaste åren har varaktigheten stabiliserats på en högre nivå. Figur 15 nedan visar utvecklingen för sjukfall startade under det fjärde kvartalet 2022 jämfört med de tre föregående åren, uppdelat på psykiatriska- respektive övriga diagnoser. För övriga diagnoser syns ingen signifikant skillnad jämfört med året före, men däremot en ökning jämfört mot 2020. För psykiatriska diagnoser har dock varaktigheten ökat något jämfört med året före, en ökning som är statistiskt signifikant.

¹⁸ Se t.ex. [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2019–2022 \(2019-02-15, dnr 123–2019\)](#)

¹⁹ De regeländringar som infördes berör främst bedömningar vid sjukskrivningsdag 180. I december 2020 infördes ett tillfälligt stopp av prövningar mot normalt förekommande arbete vid dag 180. I mars 2021 infördes undantaget *överbärande skäl*. I februari 2022 infördes ytterligare undantag. Undantagen används i väldigt stor omfattning varför få sjukskrivningar avslutas vid dag 180 inom nuvarande regelverk.

Figur 15 Överlevnad för sjukfall upp till 210 dagars fallängd.

Andelen sjukfall som kvarstår efter olika fallängder (dagar)

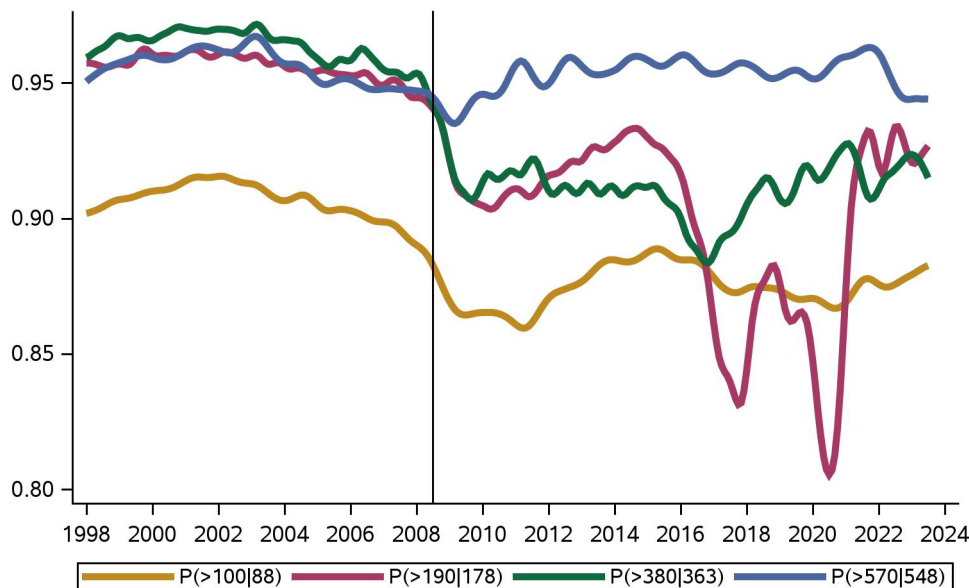

Som framgår av kurvorna för 2019 (före regeländringarna) avslutades då många sjukfall vid sjukskrivningsdag 180 i rehabiliteringskedjan, detta då arbetsförmågebedömningen vid dag 180 övergår från att pröva arbetsförmågan mot arbete hos nuvarande arbetsgivare till att pröva arbetsförmågan mot hela arbetsmarknaden. Då regeländringarna medförde ökade undantagsmöjligheter från denna prövning passerar nu fler sjukfall 180 dagar och fortsätter pågå som längre sjukfall.

Rehabiliteringskedjan infördes i juli 2008 och innebär att den sjukskrivnes arbetsförmåga prövas vid fasta tidpunkter där bedömningsgrunderna ändras vid varje tidsgräns. För att se hur effekten av dessa bedömningstidpunkter varierat över tid visas i Figur 16 nedan hur kvarståendesannolikheterna kring dessa har utvecklats. Punkterna i sjukfallen som illustreras är 90 dagar, 180 dagar, 365 dagar samt 550 dagar, detta då dessa tidpunkter har varit speciella ur bedömningsperspektiv enligt rehabiliteringskedjan.

Figur 16 Betingad sannolikhet att passera olika tidpunkter (dagar) i rehabiliteringskedjan över tid.

Månadsdata, trendvärden

Figur 16 ovan visar att före införandet av rehabiliteringskedjan var trenden för kvarståendesannolikheterna relativt stabil även om samtliga har lite av en inverterad U-form. Detta följer mönstret i sjukfrånvaron i stort. Sent 90-tal och tidigt 00-tal karaktäriserades av en väldigt snabbt ökande sjukfrånvaro. Därefter minskade sjukfrånvaron snabbt under flera år före rehabiliteringskedjans införande. Den minskande sjukfrånvaron berodde bland annat på politiska initiativ (halveringsmålet) samt tillämpningsändringar.

Mer intressant i figuren ovan är perioden efter 2008 där flera olika policyändringar har skett. Samtliga kvarståendesannolikheter sjunker betydligt när rehabiliteringskedjan introduceras. Utvecklingen kring dag 90 respektive dag 365 har sedan dess varit relativt stabil medan variationen i kvarståendesannolikhet kring dag 180 har varit markant. Detta beror dels på regeländringar avseende antal undantagsmöjligheter, dels på tillämpningsförändringar över tid. När kvarståendesannolikheterna kring dag 180 var som lägst under åren 2016–2020 så ökade sannolikheten att passera dag 365. Detta kan tolkas som en sammansättningseffekt – om många sjukfall avslutas vid dag 180 kommer de som uppnår dag 365 ha relativt sett sämre arbetsförmåga, vilket ökar sannolikheten att passera. Det kan även noteras att kvarståendesannolikheterna efter regeländringarna, först i och med stoppet i december 2020 och sen införandet av *överbärande skäl* 2021, inte återgått till de nivåer som gällde före införandet av rehabiliteringskedjan. Detta gäller även för dag 90 och dag 365, trots variationen ligger

kvarståendesannolikheterna fortfarande betydligt under nivåerna som gällde före rehabiliteringskedjans införande.

Dag 550 är ingen bedömningstidpunkt enligt rehabiliteringskedjan men är intressant då undantaget om *särskilda skäl*, vilket infördes februari 2022, maximalt kan lämnas till dag 549 i sjukfallet. Sedan 2022 syns en liten nedgång i sannolikheten att passera dag 550, men den är inte tillnärmelsevis så stor som antogs i utredningen som ligger bakom reformen.²⁰

Sammanfattningsvis kan man säga att kvarståendesannolikheterna generellt ligger betydligt över de nivåer som gällde när kontrollerna vid bedömningspunkterna var som mest omfattande. Men de ligger dock under de nivåer som gällde före rehabiliteringskedjans införande. Rehabiliteringskedjan verkar därför fortsatt dämpande på sjukfallens varaktighet, men endast marginellt. I händelse av ett ökat inflöde skulle därför den samlade sjukfrånvaron – givet dagens nivå av varaktighet – öka väldigt snabbt.

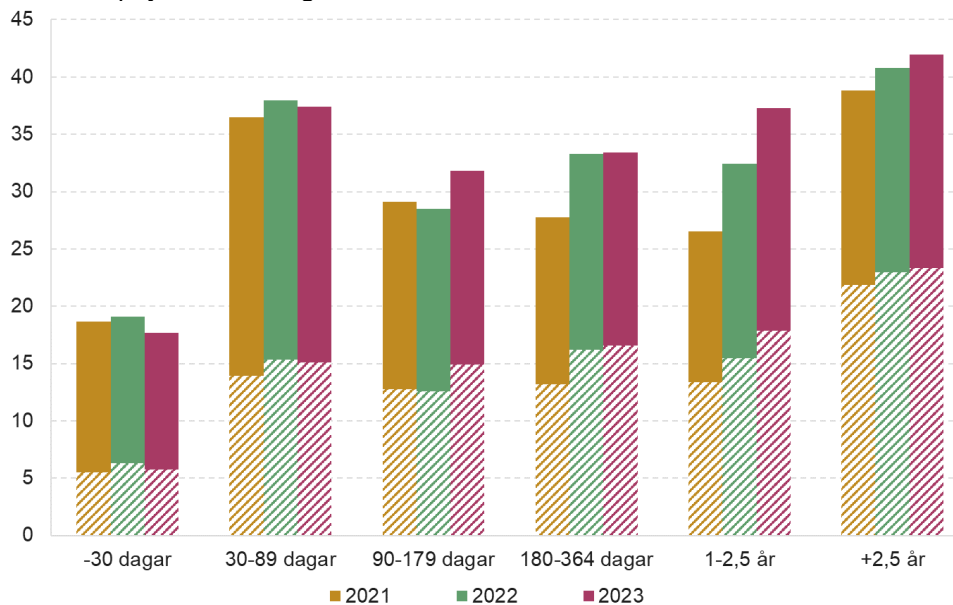
Pågående sjukfall

Ökningarna av inflöde och varaktighet har inneburit fler pågående sjukfall. I Figur 17 nedan visas antal pågående sjukfall i maj månad 2021–2023, uppdelat på fallängd. Antalet pågående sjukfall har generellt ökat det senaste året. Sammantaget har antalet pågående sjukfall ökat från omkring 192 000 i maj 2022 till 200 000 ett år senare. Ökningen är till stor del koncentrerad till fallängdskategorin 1–2,5 år. Att de långa sjukfallen ökar är en effekt av de varaktighetsökningar som beskrivits ovan.

²⁰ [En sjukförsäkring anpassad efter individen \(Statens offentliga utredningar 2020:26\) | Sveriges riksdag \(riksdagen.se\)](#)

Figur 17 Pågående sjukfall i maj respektive år.

Tusental, psykiatriska diagnoser streckade.

Ökningen av antalet pågående sjukfall har drivits av både psykiatriska- och övriga diagnoser. Den sammanlagda andelen psykiatriska diagnoser har ökat svagt från 46,3 till 46,9 procent av sjukfallsbeståndet. Då sjukfall med psykiatriska diagnoser generellt blir längre än övriga diagnoser är andelen högre i de längre fallängdskategorierna ovan.

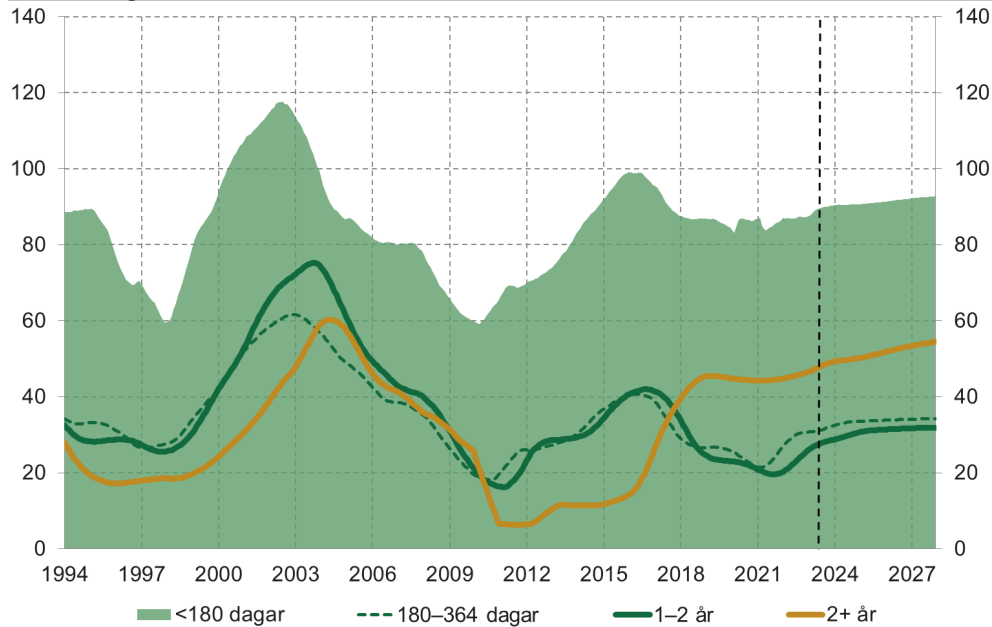
Sjukfrånvaron har under de senaste åren påverkats kraftigt av både coronapandemin och regeländringar. Pandemin har främst påverkat antalet startade sjukfall, vilka har ökat under smittspridningstoppar av covid-19. Samtidigt som det totala antalet startade sjukfall ökade under coronapandemin så minskade startade sjukfall inom normalt stora diagnosgrupper (till exempel psykiatriska- och rörelsedagnoser) under pandemin. I takt med att pandemin klingat av har dessa sjukfall ökat. Ökningen inom psykiatriska diagnoser förefaller ha avstannat under de senaste månaderna och för helåret 2023 beräknas dessa öka med drygt 5 procent jämfört med 2022. Därefter beräknas de för sysselsatta sjukskrivna öka i takt med antalet sysselsatta och för arbetslösa i takt med antalet arbetslösa. Sjukfall med övriga diagnoser beräknas för helåret 2023 hamna i nivå med 2022. Därefter beräknas de utvecklas med samma förändringstakter som psykiatriska, det vill säga svaga årliga ökningarna.

Efter de införda regeländringarna har sjukfallens varaktighet, definierad som månadsvisa kvarståendesannolikheter, stabiliserats. Mot bakgrund av utfall beräknas varaktigheten generellt öka något framöver. I kombination med ett ökande inflöde innebär detta sammantaget ökande sjukfrånvaro för samtliga fallängder under prognosperioden. Sett ur ett historiskt perspektiv är dock

ökningen svag och utvecklingen är att beteckna som relativt stabil, se Figur 18 nedan.

Figur 18 Antal pågående sjukfall i olika fallängder.

Tusental, glidande 12-månaders medelvärden

Sammantaget beräknas antalet sjukfall öka under prognosperioden, från 190 000 som årsgenomsnitt år 2022 till 213 000 år 2027.

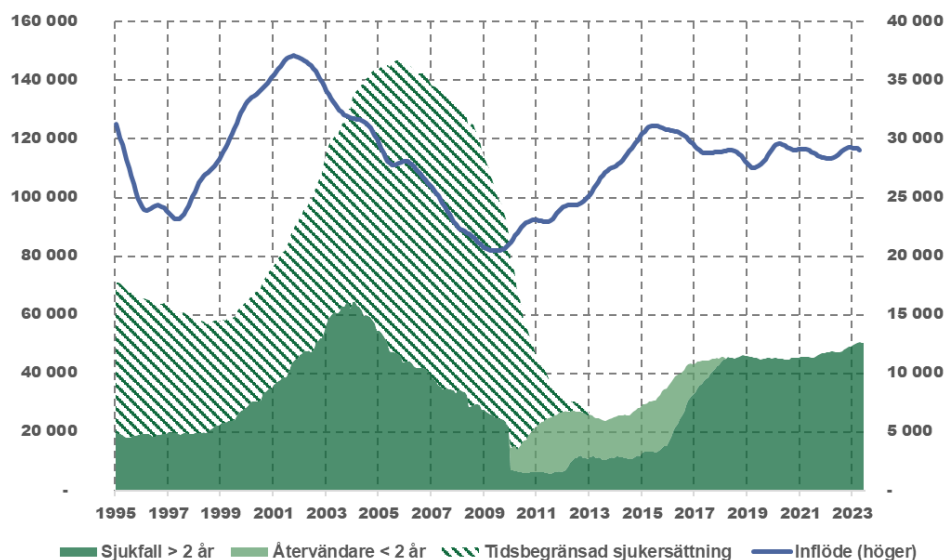
Utvecklingen av långa sjukfall

Som framgår ovan har svensk sjukfrånvaro varierat betydligt och variationen återfinns i samtliga fallängdskategorier. Denna analys fokuserar på utvecklingen av de riktigt långa sjukfallen, de som pågått längre än 2 år, med särskilt fokus på uppgångsfaser för dessa sjukfall. Det historiska mönstret har varit tydligt: Perioder av kraftigt ökande inflöde och ökad varaktighet i sjukfallen leder med fördröjning till en uppbyggnad av beståndet av långa sjukfall, vilka då växt snabbt i antal.

Den undre mörkgröna ytan i Figur 19 nedan visar antalet sjukfall som pågått i längre än 2 år enligt Försäkringskassans sjukfallsstatistik. Som framgår har dessa sjukfall ökat kraftigt vid två tillfällen under tidsperioden: en gång kring millennieskiftet och en gång 2016–2017. Den förra ökningen var en effekt av en kraftig ökning av den samlade sjukfrånvaron där både inflöde och varaktighet ökade simultant under ett antal år kring millennieskiftet. Den senare ökningen är däremot mera av mekanisk karaktär: före 2016 fanns det en borte tidsgräns i sjukpenningen, i normalfallet kunde en person inte uppbära ersättning under längre tid än 914 dagar. Denna tidsgräns avskaffades i februari 2016 vilket ledde till en kraftig ökning av antalet långa sjukfall enligt sjukfallsstatistiken. Detta är dock missvisande då den stora

majoriteten av dem som fick sina sjukfall avslutade på grund av tidsgränsen kom tillbaka och startade en ny sjukskrivning (s.k. återvändare).²¹ Den ljusare gröna ytan justerar för detta genom att visa de återvändarsjukfall som är kortare än 2 år. Den mörk- och ljusgröna ytan tillsammans ger en mer korrekt bild över hur antalet personer som varit sjukskrivna i minst 2 år utvecklats över tid. Vi ser då att ökningen inte alls började 2016 då tidsgränsen togs bort – uppgången påbörjades istället redan 2013. Det blir också tydligt att denna ökning då har stora likheter med ökningen kring millennieskiftet – en allmän ökning av sjukfrånvaron som spiller över i långa sjukskrivningar. I Figur 19 visas antalet startade sjukfall som blå linje och det framgår att vid båda tillfällena började inflödet att öka några år före de kraftiga uppgångarna i de långa sjukfallen. Inflödet har därför väldigt stor betydelse då större ökning av den samlade sjukfrånvaron alltid föregås av ett ökat antal startade sjukfall.²²

Figur 19 Antalet långa sjukfall enligt olika definitioner²³

²¹ För utförligare resonemang om tidsgränsen se: [Försäkringskassan. Långa sjukfall. Korta analyser 2017:2](#)

²² Se till exempel [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2026 \(2023-02-06, dnr 2022/022934\)](#)

²³ *Sjukfall > 2 år* är antalet pågående sjukfall enligt Försäkringskassans sjukfallsstatistik. *Återvändare < 2 år* visar pågående återvändarsjukfall inklusive deras tid i Arbetsförmedlingens program för arbetslivsintroduktion (ALI). *Tidsbegränsad sjukersättning* innehåller episoder av tidsbegränsade sjukersättningar samt före 2003 förmånen *Sjukbidrag*. Personer som är under 30 år har exkluderats på grund av att de försvårar jämförelser över tid. *Inflöde* avser startade sjukskrivningar som blir minst 30 dagar, som månadsvisa trendvärden.

Vi ser också att dagens nivå om cirka 50 000 långa sjukfall börjar närma sig toppnivån under tidigt 00-tal. Även denna jämförelse blir dock missvisande, fram till 2012 fanns förmånen *tidsbegränsad sjukersättning* (före 2003 *sjukbidrag*) vilken till stor del fungerade som ett substitut till långa sjukskrivningar. Inkluderas dessa i statistiken (streckad yta) är dagens nivå endast ungefär en tredjedel av tidigare toppnotering. Beaktas därtill att arbetskraften ökat cirka 20 procent sedan föregående topp blir skillnaden ännu större.

Antalet långa sjukfall har varit anmärkningsvärt stabilt sedan 2017 men har under de senaste två åren ökat i svag takt. Denna ökning är i huvudsak en effekt av de regelverksförändringar som genomförts vid främst sjukskrivningsdag 180, vilket medfört att fler blir sjukskrivna längre. Vår bedömning är därför att de långa sjukfallen förvisso kommer fortsätta att öka, men att ökningstakten förblir svag. En kraftigare ökning, likt vid de två föregående ökningsfaserna nämnda ovan, kommer inte inträffa i närtid på grund av att inflödet har utvecklats stabilt de senaste åren. Det stabila inflödet begränsar antalet sjukfall som riskerar bli långa. I dagens läge med höga varaktigheter skulle dock ett ökande inflöde leda till en snabbt ökande sammantagen sjukfrånvaro – och i förlängningen även en snabb ökning av de långa sjukfallen. Vi är inte där just nu, men sådan risk föreligger absolut under prognosperioden. Försäkringskassan visade i föregående prognos att dagens nivå av sjukfrånvaro är att beteckna som låg.²⁴ Givet dagens låga nivå är nedsidan begränsad och prognosens risker finns således främst på uppsidan.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	41 919 669	43 467 526	44 908 533	46 173 491
Överföring till/från andra anslagsposter	+171 682	+314 907	+280 437	+338 515
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-11 367	+2 899	+21 225
Volym- och strukturförändringar	+737 705	+765 839	+986 711	+1 197 464
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	42 829 056	44 536 905	46 178 580	47 730 695
Differens i 1000-tal kronor	+909 387	+1 069 379	+1 270 047	+1 557 204
Differens i procent	+2,2	+2,5	+2,8	+3,4

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

²⁴ [Försäkringskassan. Utgiftsprognos för budgetåren 2023–2026 \(2023-07-28, dnr 2022/022934\)](#)

Överföring till/från andra anslagposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har justerats ner betydligt, vilket höjer prognosen för sjukpenning. Anslagsposten rehabiliteringspenning sänks med motsvarande belopp. Se avsnittet för rehabiliteringspenning för mer information om den justerade andelen.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har reviderat prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket påverkar prognosen för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs, i huvudsak på grund av en högre förväntad varaktighet. Även antalet startade sjukfall med psykiatriska diagnoser har reviderats upp vilket bidrar till höjningen.

1:1.19 Rehabiliteringspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-18 445	-36 256	0	0	0	–
Anslag ³	835 000	933 000	735 000	803 000	915 000	–
Tilldelade medel	816 555	896 744	735 000	803 000	915 000	–
Utfall/Prognos	852 811	572 787	449 868	560 873	628 672	697 392
Avvikelse från anslag	-17 811	360 213	285 132	242 127	286 328	–
Avvikelse från tilldelade medel	-36 256	323 957	285 132	242 127	286 328	–
Högsta anslagskredit	41 750	50 550	36 750	40 150	45 750	–
Tillgängliga medel	858 305	947 294	771 750	843 150	960 750	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 573 miljoner kronor, vilket är 360 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 324 miljoner kronor lägre än tilldelade medel. ¹ Utfall.

Bakgrundsfakta

Den som har nedsatt arbetsförmåga med minst en fjärdedel på grund av sjukdom och som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan få rehabiliteringspenning eller rehabiliteringspenning i särskilda fall. Rehabiliteringspenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Rehabiliteringspenningen är begränsad till ett visst antal dagar med olika nivåer av ersättningen på samma sätt som sjukpenningen. Den som deltar i arbetslivsinriktad rehabilitering kan även få ett särskilt bidrag för vissa merkostnader som den försäkrade får till följd av rehabiliteringen, till exempel bidrag till resor till och från rehabiliteringen.

Analys

Utgifterna för rehabiliteringspenning uppgick till knappt 73 miljoner kronor det tredje kvartalet 2023, en minskning med 65 procent jämfört med motsvarande period 2022. För helåret 2023 beräknas utgifterna minska med 33 procent jämfört med 2022. Anledningen till de minskade utgifterna är en ny och korrekt tolkning av regelverket kring de som deltar i en arbetslivsinriktad åtgärd inom det förstärkta samarbetet med arbetsförmedlingen. Tidigare kunde de få rehabiliteringspenning i den omfattning som arbetsförmågan bedömdes nedsatt innan åtgärden startade. Den nya tolkningen gör gällande att de enbart kan få rehabiliteringspenning i den omfattning som åtgärden förhindrar arbete. Återstående tid kan istället ersättas med sjukpenning. Den nya tolkning innebär att andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning minskar relativt sjukpenningen, se diagram nedan.

Andel rehabiliteringspenning av sjukpenning

Andelen rehabiliteringspenning relativ sjukpenning, dels andelen av utgiften, dels andelen av nettodagarna i procent. Utfall t.o.m. september 2023.

Som framgår ovan har andelen rehabiliteringspenning minskat tydligt från och med sommaren 2023. Andelen bedöms ligga kvar på en låg nivå för hela prognosperioden, men öka svagt gradvis på grund av fler långa sjukfall i sjukfallsbeståndet. Betydande osäkerhet föreligger i prognosen för andelarna till dess att fler utfall med den nya tolkningen inkommit och en nivå har etablerats. Andelens storlek är dock neutral för statens budget då sjukpenning ersätts med samma nivå.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	731 595	751 727	823 171	942 316
Överföring till/från andra anslagsposter	-171 682	-314 907	-280 437	-338 515
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-197	+53	+433
Volym- och strukturförändringar	+12 874	+13 245	+18 086	+24 438
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	572 787	449 868	560 873	628 672
Differens i 1000-tal kronor	-158 808	-301 859	-262 298	-313 644
Differens i procent	-21,7	-40,2	-31,9	-33,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Överföring till/från andra anslagsposter

Andelen sjukfall som får rehabiliteringspenning har justerats ner betydligt, vilket sänker prognosen. Anslagsposten sjukpenning höjs med motsvarande belopp.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Se avsnittet för sjukpenning.

Volym- och strukturförändringar

Se avsnittet för sjukpenning.

1:1.15 Närståendepenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	182 000	199 000	219 000	223 000	228 000	-
Tilldelade medel	182 000	199 000	219 000	223 000	228 000	-
Utfall/Prognos	169 346	177 595	210 234	220 582	226 472	232 651
Avvikelse från anslag	12 654	21 405	8 766	2 418	1 528	-
Avvikelse från tilldelade medel	12 654	21 405	8 766	2 418	1 528	-
Högsta anslagskredit	9 100	9 950	10 950	11 150	11 400	-
Tillgängliga medel	191 100	208 950	229 950	234 150	239 400	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 178 miljoner kronor, vilket är 21 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Närståendepenning betalas ut till en person som avstår från förvärvsarbete för att vårda en nära anhörig som är svårt sjuk. Antalet ersättningsdagar är, i de flesta fall, högst 100 dagar för varje person som vårdas. Närståendepenning kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning.

Ersättningsnivån för närståendepenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst (SGI). Inkomsttaket vid beräkning av den försäkrades SGI höjdes från 7,5 till 8 prisbasbelopp den 1 juli 2018 och höjdes igen till 10 prisbasbelopp 1 januari 2022.

Analys

Utgifterna för det tredje kvartalet 2023 uppgick cirka 40 miljoner kronor, vilket innebär en minskning med 15 procent jämfört med 2022. Sammantaget hittills under året har utgifterna varit i nivå med 2022 och sista kvartalet beräknas medföra en viss ökning på helåret. Användandet av närståendepenning har varit väldigt stabilt under det senaste decenniet, undantaget under coronapandemin då användandet minskade betydligt. Minskningen kan förklaras av bland annat periodvisa besöksförbud på äldreboenden och allmänna rekommendationer om att inte träffa äldre närstående. Coronapandemin beräknas fortfarande medföra en viss dämpande inverkan, vilket sänker utgifterna för 2023 något. Från och med 2024 beräknas användandet återgå till strax under normalnivå, här definierad som genomsnittet för åren 2013–2019. Utgifterna prognostiseras att öka för hela prognosperioden på grund av ökande löner och priser.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	189 310	216 190	222 542	228 546
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-131	+311	+259
Volym- och strukturförändringar	-11 715	-5 825	-2 271	-2 333
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	177 595	210 234	220 582	226 472
Differens i 1000-tal kronor	-11 715	-5 956	-1 960	-2 074
Differens i procent	-6,2	-2,8	-0,9	-0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har reviderat prognoserna för timlöner och prisbasbelopp, vilket påverkar prognosen för närståendepenning.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen sänks då utfall inkommit klart lägre än prognostiserat. Nivån sänks även på längre sikt då användandet av förmånen inte beräknas komma tillbaka helt till prepandemisk nivå.

1:1.20 Arbetshjälpmedel m.m.

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-1 805	0	0	0	–
Anslag ³	93 100	127 050	129 010	133 010	137 010	–
Tilldelade medel	93 100	125 245	129 010	133 010	137 010	–
Utfall/Prognos	94 905	122 010	126 010	130 010	134 010	138 010
Avvikelse från anslag	-1 805	5 040	3 000	3 000	3 000	–
Avvikelse från tilldelade medel	-1 805	3 235	3 000	3 000	3 000	–
Högsta anslagskredit	6 155	4 502	6 450	6 650	6 850	–
Tillgängliga medel	99 255	129 747	135 460	139 660	143 860	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 122 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 3 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivaren och den försäkrade kan vardera få bidrag till arbets-hjälpmedel med högst 50 000 kronor. Bidrag till datorbaserade hjälp-medel får dock beviljas med högre belopp än 50 000 kronor. Om det finns synnerliga skäl, kan Försäkringskassan medge att bidrag till ar-betshjälpmedel även i ett annat fall lämnas med ett högre belopp.

Merkostnader för arbetsresor kan beviljas när en försäkrad som är sjuk kan arbeta, men inte kan ta sig till och från arbetet på vanligt sätt. Försäkringskassan kan då istället för sjukpenning betala ut er-sättning för de merutgifter som uppkommer på grund av att den för-säkrade måste använda sig av ett dyrare färd-sätt.

Analys

Utfallet under perioden januari–augusti blev 80 miljoner kronor. Det är 20,5 miljoner kronor mer än motsvarande period förra året. Möjliga förklaringar till det högre utfallet är att fler ansökt om bidraget och att kostnaderna för produkter ökat till följd av inflationen och att de blivit mer avancerade. Även utgifterna för arbetsresor, som ingår i Övrigt, har ökat. Utgifterna som rör Bidrag till arbetshjälpmedel har minskat från totalt 90 miljoner kronor under 2019 till 40 miljoner kronor 2022. Det är en minskning med 55 procent. Under 2023 bedöms utgifterna bli totalt 55 miljoner kronor.

Försäkringskassan bedömer att utgifterna för Bidrag till arbetshjälpmedel ökar till 55 miljoner kronor i år och fortsätter att öka till följd av den gene-rella prisökningen och av en utveckling mot att man använder mer avance-rade hjälpmedel. Utgifterna för posten Övrigt (inklusive arbetsresor) för-väntas också att fortsätta öka under prognosperioden. Sammantaget bedöms utgifterna för Arbetshjälpmedel m.m. att öka från 95 miljoner kronor år 2022 till 138 miljoner kronor 2027.

Fördelning av utgifter 2023–2027

Tusental kronor

	2023	2024	2025	2026 ¹	2027 ¹
Totalt	122 010	126 010	130 010	134 010	138 010
Bidrag till arbetshjälpmedel	55 000	58 000	61 000	64 000	67 000
Övrigt	67 000	68 000	69 000	70 000	71 000

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser. Anm. På grund av avrundning stämmer inte summeringen av kolumnen med totalt i tabellen

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos- belopp	125 010	129 010	133 010	137 010
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	122 010	126 010	130 010	134 010
Differens i 1000-tal kronor	-3 000	-3 000	-3 000	-3 000
Differens i procent	-2,4	-2,3	-2,3	-2,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för Bidrag till arbetshjälpmedel, som lämnades i juli 2023, bedöms vara för hög och sänks därför med 5 miljoner kronor årligen. Prognosen för Övrigt bedöms vara för låg och höjs med 2 miljoner kronor årligen.

1:1.5 Boendetillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbe- lopp	-2 448	-10 502	0	0	0	–
Anslag ³	267 657	300 888	290 207	287 353	282 342	–
Tilldelade medel	265 209	290 386	290 207	287 353	282 342	–
Utfall/Prognos	275 711	287 538	286 988	282 904	275 883	267 222
Avvikelse från anslag	-8 054	13 350	3 219	4 449	6 459	–
Avvikelse från tilldelade medel	-10 502	2 848	3 219	4 449	6 459	–
Högsta anslagskredit	12 632	13 844	14 510	14 367	14 117	–
Tillgängliga medel	277 841	304 230	304 717	301 720	296 459	–
Överskridande av an- slagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 288 miljoner kronor, vilket är 13 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 3 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Boendetillägget är ett tillägg till sjukpenning, sjukpenning i särskilda fall, rehabiliteringspenning och rehabiliteringspenning i särskilda fall. Den som har rätt till bostadstillägg har inte rätt till boendetillägg.

Boendetillägget kan uppgå till högst 84 000 kronor per år till en ensamstående försäkrad och till högst 42 000 kronor per år till en försäkrad som är gift eller sambo. Till hushåll med ett barn, två barn respektive tre eller flera barn är beloppen 12 000, 18 000 respektive 24 000 kronor högre.

Analys

Utfallet till och med augusti 2023 blev omkring 191 miljoner kronor, en ökning med knappt 6 procent jämfört med motsvarande period 2022. Ökningen beror på att fler personer fick boendetillägg, medan medelersättningen endast ökat svagt. En stor del av dem som erhåller boendetillägg har *sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall* varför utgifterna följer förändringstakten i stocken av dessa.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	289 437	290 207	287 353	282 342
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-1 899	-3 219	-4 449	-6 459
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	287 538	286 988	282 904	275 883
Differens i 1000-tal kronor	-1 899	-3 219	-4 449	-6 459
Differens i procent	-0,7	-1,1	-1,5	-2,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen sänks då föregående prognos varit för hög.

1:1.8 Sjukpenning respektive rehabiliteringspenning i särskilda fall

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-6 400	-1 530	-2 864	-10 295	-21 675	-
Anslag ³	220 513	224 161	219 270	215 239	208 859	-
Tilldelade medel	214 113	222 631	216 406	204 944	187 184	-
Utfall/Prognos	215 643	225 495	226 701	226 619	222 020	214 882
Avvikelse från anslag	4 870	-1 334	-7 431	-11 380	-13 161	-
Avvikelse från tilldelade medel	-1 530	-2 864	-10 295	-21 675	-34 836	-
Högsta anslagskredit	9 475	10 358	10 963	10 761	10 442	-
Tillgängliga medel	223 588	232 989	227 369	215 705	197 626	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	10 914	24 394	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 225 miljoner kronor, vilket är 1 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 3 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall kan en försäkrad få som blivit av med sin aktivitetsersättning på grund av att hen fyllt 30 år eller fått tidsbegränsad sjukersättning maximal tid. Ett villkor är att hen inte har någon sjukpenninggrundande inkomst eller att den är mindre än 80 300 kronor per år.

Sjuk- och rehabiliteringspenning i särskilda fall uppgår till högst 160 kr per dag.

Analys

Utfallet för de första åtta månaderna 2023 blev 150 miljoner kronor, vilket är en ökning med 7 procent jämfört med motsvarande period 2022. Utgifterna för Sjuk- eller rehabiliteringspenning i särskilda fall har under en lång tid varit ökande. Den senaste tiden har dock denna ökningstakt mattats av. Den minskande ökningstakten för utgifterna beror på att antalet personer som har ersättningen ökar i långsammare takt än tidigare år. Utgifterna beräknas minska något efter 2024 på grund av ett lägre beräknat inflöde till förmånen. Detta då antalet personer som beräknas lämna aktivitetsersättningen på grund av att de fyller 30 år beräknas minska.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	222 806	219 270	215 239	208 859
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+2 689	+7 431	+11 380	+13 161
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	225 495	226 701	226 619	222 020
Differens i 1000-tal kronor	+2 689	+7 431	+11 380	+13 161
Differens i procent	+1,2	+3,4	+5,3	+6,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen höjs då föregående prognos underskattat antalet personer som uppbär förmånen. Både antalet startade sjukfall och varaktigheten revideras upp.

1:2 Aktivitets- och sjukersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	42 031 688	46 444 450	50 560 767	49 623 987	49 388 063	49 072 631
Därav						
1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar	32 014 044	35 565 031	38 483 824	37 983 128	37 654 085	37 828 546
1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar	5 510 644	5 849 419	6 603 363	6 425 015	6 531 401	6 283 479
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för aktivitets- och sjukersättningar	4 507 000	5 030 000	5 473 580	5 215 844	5 202 577	4 960 606

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.5 Aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-785 024	-1 078 568	0	-282 824	-121 952	–
Anslag ³	31 720 500	34 646 000	38 201 000	38 144 000	38 090 000	–
Tilldelade medel	30 935 476	33 567 432	38 201 000	37 861 176	37 968 048	–
Utfall/Prognos	32 014 044	35 565 031	38 483 824	37 983 128	37 654 085	37 828 546
Avvikelse från anslag	-293 544	-919 031	-282 824	160 872	435 915	–
Avvikelse från tilldelade medel	-1 078 568	-1 997 599	-282 824	-121 952	313 963	–
Högsta anslagskredit	1 586 525	1 732 300	1 910 050	1 907 200	1 904 500	–
Tillgängliga medel	32 522 001	35 299 732	40 111 050	39 768 376	39 872 548	–
Överskridande av anslagskredit	0	265 299	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 35,6 miljarder kronor, vilket är 919 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 2 miljarder kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att anslagskrediten överskrids med 265 miljoner kronor. Försäkringskassan avser att i en särskild skrivelse begära utökad anslagskredit motsvarande avvikelsen från tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Aktivitetsersättning kan beviljas försäkrade i åldrarna 19–29 år. Ersättningen är alltid tidsbegränsad och kan beviljas för maximalt tre år i taget. Aktivitetsersättningen kan beviljas till personer som under minst ett års tid har en nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning. Ersättningen kan även beviljas till personer med förlängd skolgång, som på grund av en funktionsnedsättning inte har avslutat sin utbildning på grundskole- eller gymnasienivå.

Försäkrade i åldrarna 19–65 år som har en stadigvarande nedsatt arbetsförmåga på grund av sjukdom, skada eller funktionsnedsättning kan ha rätt till sjukersättning. Försäkrade med sjukersättning kan dels vara personer som har beslut enligt de regler som gällde före den 1 juli 2008, dels vara personer som har beslut enligt det nya regelverket som gäller från och med den 1 juli 2008. De som omfattas av det gamla regelverket har möjlighet att arbeta enligt reglerna för steglös avräkning. Personer som beviljas sjukersättning enligt det nya regelverket omfattas istället av reglerna för vilande sjukersättning.

Aktivitets- och sjukersättningar kan betalas ut i form av inkomstrelaterad ersättning och garantiersättning. Den inkomstrelaterade ersättningen är 64,7 procent av den försäkrades antagandeinkomst, som är ett genomsnitt av inkomsten åren innan inträdet till aktivitets- eller sjukersättning, innan arbetsförmågan blev nedsatt. Hel garantinivå för den som är mellan 30 och 65 år motsvarar 2,78 gånger årets prisbasbelopp. För yngre varierar garantinivån mellan 2,48 och 2,73 prisbasbelopp och ökar med personens ålder. Såväl inkomstrelaterad ersättning som garantiersättning följer prisbasbeloppets utveckling. Aktivitets- och sjukersättning kan ges som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning

Sjukersättning

Antalet personer med sjukersättning har successivt minskat sedan mitten av 2005 och förväntas att fortsätta minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026, då den övre åldersgränsen höjs. Regeländringens effekt beskrivs mer utförligt under rubriken *Höjd åldersgräns i sjukersättningen*. Under 2022 minskade antalet personer med sjukersättning med cirka 11 000 och uppgick i december 2022 till ungefär 215 000 personer. I december 2023 förväntas antalet ha ökat till 224 000 personer, för att sedan minska till 194 000 i december 2027.

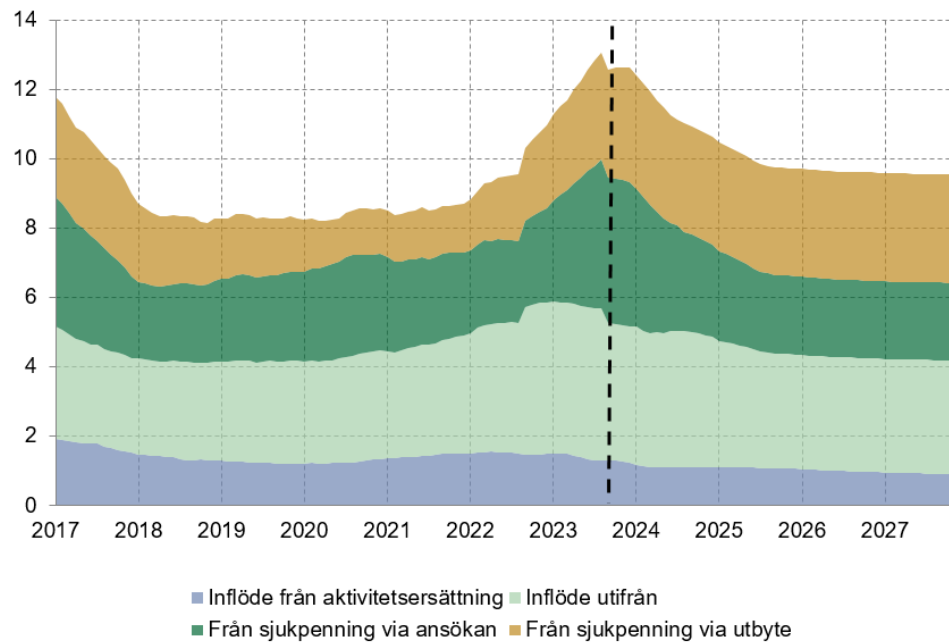
Att antalet personer minskar under prognosperioden beror främst på att många som uppbär sjukersättning kommer att lämna förmånen till följd av att de uppnår högsta tillåtna ålder samt att de senaste årens förhållandevis låga nivå av nybeviljade sjukersättningar förväntas bestå under större delen av prognosperioden. Antalet nybeviljanden har däremot övergått till att öka de senaste månaderna och förväntas befinna sig på en högre nivå under prognosperiodens början. Det beror dels på de nya särskilda reglerna för äldre,

som beskrivs längre ned, dels på att balanser i handläggningen arbetas ned i en högre omfattning än tidigare.

Inflödet av nya personer med sjukersättning har varierat kraftigt det senaste decenniet. Från 2011, då cirka 12 000 personer beviljades sjukersättning, ökade antalet personer till cirka 20 000 år 2014. De senaste åren har inflödet minskat betydligt och under 2022 påbörjades omkring 9 000 sjukersättningar. Regeländringar som höjer inflödet trädde i kraft den 1 september 2022 och förklaras närmare i nästa avsnitt. Inflödet har även ökat den senaste tiden till följd av att balanser i handläggningen arbetas ned i en snabbare takt än tidigare. Till följd av det ökar även inflödet av personer som är yngre än 60 år. Denna ökning förväntas att börja avta under våren 2024.

Figur 20 Inflöde Sjukersättning

Tusental R12

Anm. Inflödet delas upp i fyra kategorier. Inflöde från sjukpenning är ärenden där antingen Försäkringskassan initierat ett utbyte av sjukpenning till sjukersättning, eller där den försäkrade ansökt om sjukersättning under pågående period med sjukpenning. Inflöde utifrån innefattar ansökningar från personer som när de blev beviljade sjukersättning inte hade sjukpenning eller aktivitetsersättning. Inflöde från aktivitetsersättning är personer som beviljats sjukersättning under en pågående eller nyligen avslutad period av aktivitetsersättning.

Särskilda regler för personer mellan 61 och 65 år

Den 26 mars 2020 beslutade regeringen att utreda regelverket i sjuk- och aktivitetsersättningen.²⁵ Resultatet av utredningen publicerades i september

²⁵ Regeringen. Dir. 2020:31

2021.²⁶ För personer i åldrarna 61–65 år föreslogs särskilda regler där arbetsförmågan endast prövas mot arbeten i yrken som de har erfarenhet av samt andra lämpliga arbeten som är tillgängliga. Dessa regler kommer under prognosperioden anpassas på det sättet att intervallet förskjuts med ett år när åldersgränserna i sjukersättningen justeras, vilket beskrivs i nästa avsnitt.

De nya reglerna för personer mellan 61 och 65 har gällt sedan den 1 september 2022. Reglerna förväntas påverka inflödet till sjukersättningen från sjukpenningen samt inflödet till sjukersättningen utifrån. Antalet utbytesärenden ökade under 2021 för att sedan minska under 2022. Under det första halvåret av 2023 har däremot antalet utbyten legat på en betydligt högre nivå än 2020 och åren dessförinnan. Gällande övergångar från sjukpenning till sjukersättning är det på längre sikt osäkert hur denna regeländring harmoniserar med de nyligen införda regeländringarna inom sjukpenningen, där både inkomttaket höjts och bedömningsgrunderna ändrats för äldre sjukskrivna. Det kan vara så att individens incitament att gå från sjukpenning till sjukersättning försvagats, givet nämnda regeländringar inom sjukpenningen.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

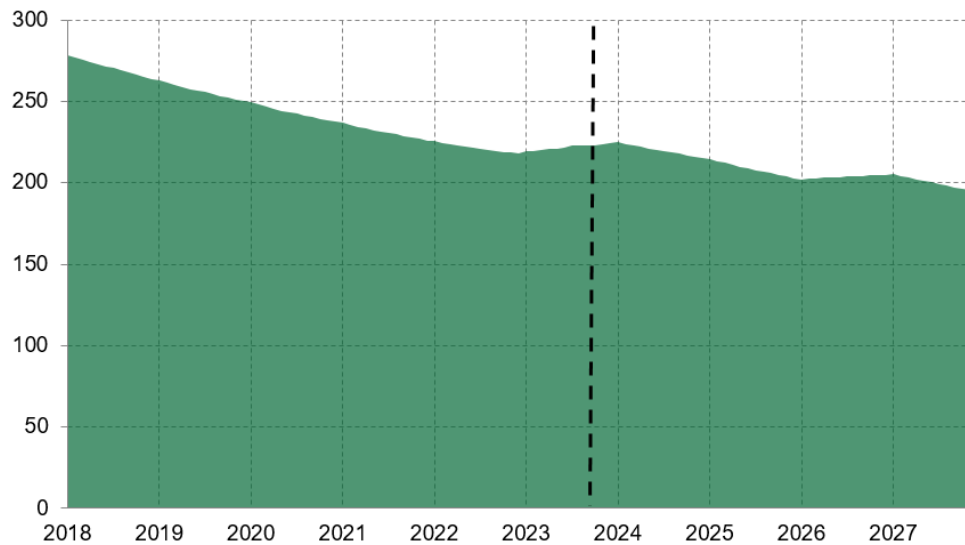
Ändringarna i pensionssystemet innebär att åldersgränserna i socialförsäkringen anpassas.²⁷ För sjukersättningen höjs den högsta tillåtna åldern från 64 till 65 år från och med januari 2023. Sammantaget beräknas regeländringen innebära en ökning av utgifterna med ungefär 900 miljoner kronor i år. Utgiftsökningen blir till största del ett resultat av ett betydligt lägre utflöde. Under år 2024 förväntas utgifterna öka med ungefär 1,9 miljarder kronor. Effekten blir lite mer än dubbel när ytterligare en ålderskohort förblir i förmånen året ut samtidigt som prisbasbeloppet bedöms bli högre för 2024. Regeländringen innebär alltså att antalet personer med sjukersättning ökar under 2023 för att sedan återgå till att minska från och med år 2024. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern, vilket innebär att den högsta tillåtna åldern höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023 i fråga om antalet personer som påverkas. Hur stor påverkan blir på utgifterna beror mycket på prisbasbeloppets utveckling. Regeländringens effekt på antalet personer med sjukersättning visas i bilden nedan.

²⁶ SOU:2021:69 En sjukförsäkring med prevention, rehabilitering och trygghet

²⁷ DS 2019:2 Höjda åldersgränser i pensionssystemet och i andra trygghetssystem

Figur 21 Bestånd sjukersättning

Tusental

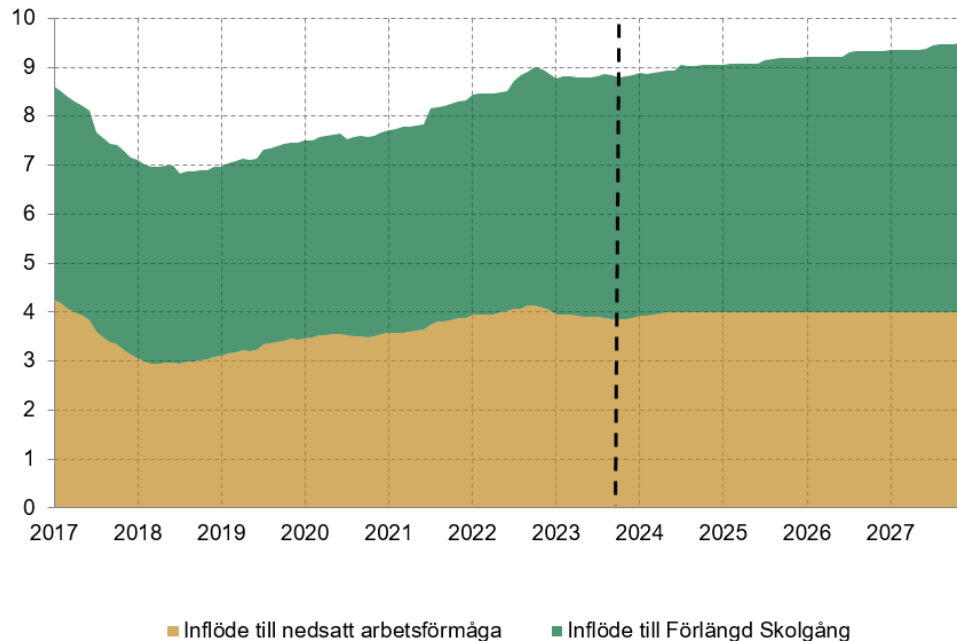

Aktivitetsersättning

Till skillnad från utvecklingen inom sjukersättningen har antalet personer med aktivitetsersättning ökat under många år. Under 2017 och 2018 skedde dock ett trendbrott och antalet personer minskade med ungefär 10 000 mellan december 2016 och december 2019, se diagram nedan. Antalet personer som får ersättningen har därefter ökat något och förväntas fortsätta öka i en förhållandevis långsam takt under prognosperioden. Den tidigare minskningen beror till viss del på att hel sjukersättning från och med den 1 mars 2017 kan beviljas till personer mellan 19 och 29 år. Sedan regeländringen har ungefär 3 500 personer med aktivitetsersättning för nedsatt arbetsförmåga blivit beviljade sjukersättning innan de hunnit fylla 30 år. Majoriteten av övergångarna har skett under juli månad åren 2017–2021, då flertalet försäkringsperioder löpte ut. Dessa övergångar påverkar varken det samlade antalet personer med aktivitets- och sjukersättningar eller utgifterna, då ersättningen är lika stor oavsett vilken av förmånerna personen får. Det är fortfarande osäkert hur många övergångar denna regeländring faktiskt kommer att resultera i. Under prognosperioden förväntas de att fortsätta i en avtagande takt.

Figur 22 Inflöde aktivitetsersättning

Tusental R12

Anm. I bilden visas det externa inflödet till aktivitetsersättning. Övergångar mellan de två delförmånerna visas inte.

Ytterligare en orsak till att antalet personer med aktivitetsersättning har minskat de senaste åren är att inflödet minskade mellan 2015 och 2018. Det förhållandevis låga inflödet kan delvis förklaras av den rättsliga kvalitetsuppföljning som presenterades i slutet av 2016.²⁸ Under 2019 ökade dock inflödet något och 7 400 aktivitetsersättningar påbörjades (7 procent fler jämfört med 2018). Inflödet till aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga har fortsatt att öka under 2021 och 2022. En förklaring kan vara den nya rättspraxis som ett utfall i Högsta förvaltningsdomstolen fört med sig.²⁹

Det totala inflödet till aktivitetsersättningen blev omkring 8 500 personer under 2022, vilket är en ökning med ungefär 2,5 procent jämfört med 2021. Under 2022 och 2023 har ökningen varit aningen mer avtagande. Under prognosperioden förväntas ett inflöde på ungefär 9 000 personer årligen.

Utflödet från förmånen bedöms hamna på en nivå strax under inflödet och antalet personer med aktivitetsersättning prognostiseras till ungefär 33 000 i december 2023, en ökning med ungefär 800 personer jämfört med december 2022. På lång sikt förväntas större delen av de personer som får aktivitetserättning, men som är berättigade till sjukersättning, ha bytt förmån. I

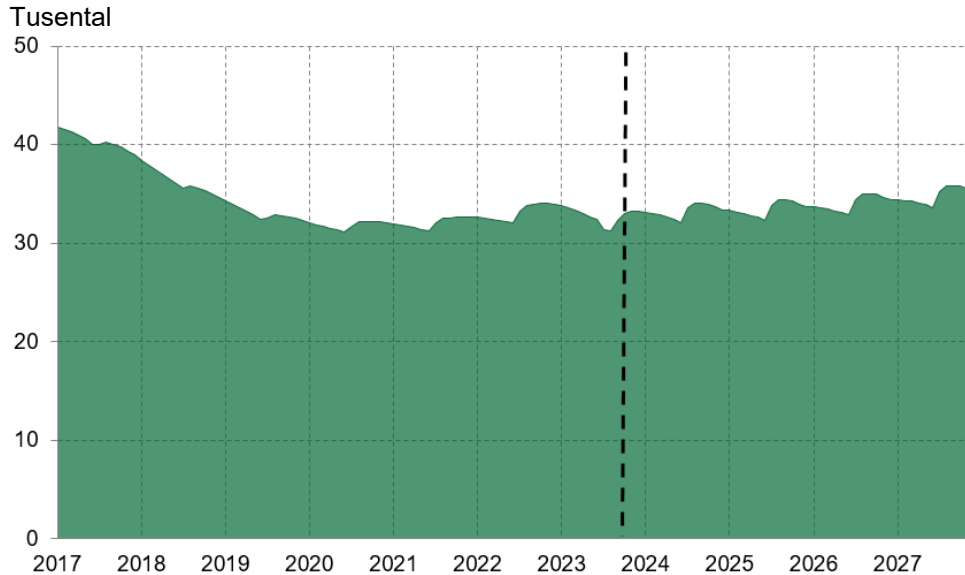
²⁸ Försäkringskassan. Aktivitetsersättning vid nedsatt arbetsförmåga. Rättslig uppföljning (2016:6)

²⁹ HFD 2019 ref. 48 Mål: 707-19

december 2027 beräknas ungefär 35 000 personer få aktivitetsersättning, se diagram nedan.

Figur 23 Bestånd aktivitetsersättning

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	35 247 959	38 200 591	37 632 988	37 399 893
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+508 987	+437 112
Volym- och strukturförändringar	+317 072	+283 233	-158 847	-182 920
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	35 565 031	38 483 824	37 983 128	37 654 085
Differens i 1000-tal kronor	+317 072	+283 233	+350 140	+254 192
Differens i procent	+0,9	+0,7	+0,9	+0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets senaste prognos för prisbasbeloppet innebär att prognosen höjs för åren 2025–2026.

Volym- och strukturförändringar

Balanser i handläggningen har den senaste tiden arbetats ned i en högre omfattning än vanligt. Till följd av det ökar utgifterna. Det förklaras inte bara

av att fler beviljas ersättning, utan även av fler stora retroaktiva utbetalningar. För utgiftsprognosen innebär det en period med högre medelersättning än vanligt. Det bedöms främst påverka utgifterna under sista kvartalet 2023 och det första halvåret 2024. Medelersättningen uttryckt i prisbasbelopp bedöms sedan återgå till ungefär den nivå som rådde innan regeländringarna trädde i kraft.

Föregående prognos har sannolikt överskattat medelersättningen på längre sikt, då den i för stor utsträckning varit baserad på ovanligt höga utfall i närtid. Därför har en nedjustering av prognosen gjorts för åren 2025–2026.

1:2.6 Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-116 782	-148 526	-251 784	-326 147	-354 162	–
Anslag ³	5 478 900	5 746 161	6 529 000	6 397 000	6 558 000	–
Tilldelade medel	5 362 118	5 597 635	6 277 216	6 070 853	6 203 838	–
Utfall/Prognos	5 510 644	5 849 419	6 603 363	6 425 015	6 531 401	6 283 479
Avvikelse från anslag	-31 744	-103 258	-74 363	-28 015	26 599	–
Avvikelse från tilldelade medel	-148 526	-251 784	-326 147	-354 162	-327 563	–
Högsta anslagskredit	273 945	287 308	326 450	319 850	327 900	–
Tillgängliga medel	5 636 063	5 884 943	6 603 666	6 390 703	6 531 738	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	34 312	0	–

¹Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 5,8 miljarder kronor, vilket är 103 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 252 miljoner kronor högre än tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Bostadstillägg till personer med aktivitets- och sjukersättningar är ett skattefritt inkomstprövat tillägg. Bostadstilläggets storlek påverkas av bostadskostnaden och inkomsten. Ersättningen uppgår till 96 procent av bostadskostnaden per månad av den del som inte överstiger 5 000 kronor för den som är ensamstående. För boendekostnader från 5 000 kronor upp till 7 500 kronor ersätts 70 procent av bostadskostnaden. Om personen är gift eller sambo räknas hälften av bostadskostnaden.

Åren 2018–2021 var taket 5 600 kronor per månad för den som är ensamstående och 2 800 kronor för den som är gift eller sambo. Under den perioden var ersättningen 70 procent för delen som överstiger 5 000 respektive 2 500 kronor.

Analys

En klar majoritet av de som har bostadstillägg har det i kombination med sjukersättning. Antalet personer med sjukersättning och bostadstillägg minskade med 2,3 procent under 2022 och bedöms fortsätta minska under prognosperioden, med undantag för 2023 och 2026 då åldersgränsen i sjukersättningen höjs. Även antalet personer med bostadstillägg i kombination med aktivitetsersättning har minskat under en längre tid. År 2022 ökade däremot antalet mottagare av aktivitetsersättning och bostadstillägg med en halv procentenhet.

Det totala antalet personer med bostadstillägg har minskat de senaste åren, men i betydligt långsammare takt än vad det totala beståndet med aktivitets- och sjukersättning har gjort. Detta förklaras av att en större andel av bestånden fått bostadstillägg de senaste åren. Under prognosperioden kommer åldersgränsen i sjukersättningen att höjas stegvis under 2023 och 2026. Det gör att antalet mottagare av bostadstillägg bedöms stiga något under prognosperioden.

Att utgifterna för bostadstillägg förväntas att öka under 2023 jämfört med 2022 förklaras dels av den höjda åldersgränsen i sjukersättningen som beskrivs nedan. Även det makroekonomiska läget med högre boendekostnader förväntas ha betydelse för utgifternas utveckling. Under perioden januari – augusti 2023 har det inkommit klart fler omräkningsärenden än vanligt vilket indikerar att många personer med bostadstillägg skulle kunna vara berättigade till högre belopp.

Höjd åldersgräns i sjukersättningen

Den högsta tillåtna åldern i sjukersättningen är höjd från 64 till 65 år sedan 1 januari 2023. Det innebär att antalet personer med bostadstillägg förväntas öka under 2023. Effekten av regeländringen blir procentuellt inte lika stor för bostadstillägget som den blir för förmånen sjukersättning. Det förklaras

av att en förhållandevis liten andel av de äldsta som uppbär sjukersättning har det i kombination med bostadstillägg. Från och med 2026 knyts åldersgränsen till riktåldern vilket innebär att högsta tillåtna ålder höjs ytterligare, från 65 till 66 år. Effekten under 2026 förväntas på det stora hela bli ungefär densamma som under 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	5 848 825	6 546 093	6 403 068	6 529 622
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-35 971	-31 595
Volym- och strukturförändringar	+594	+57 270	+57 918	+33 374
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	5 849 419	6 603 363	6 425 015	6 531 401
Differens i 1000-tal kronor	+594	+57 270	+21 947	+1 779
Differens i procent	0,0	+0,9	+0,3	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 – 2026 vilket får en minskande effekt för prognosen.³⁰

Volym- och strukturförändringar

Aningen fler personer bedöms bli berättigade till bostadstillägg under 2023. Många utbetalningar förväntas däremot komma retroaktivt under 2024.

³⁰ Fribeloppet för beräkning av bostadstillägg indexeras mot prisbasbeloppet. Det medför att personer med enbart garantiersättning får oförändrat bostadstillägg vid en höjning av prisbasbeloppet medan de försäkrade med inkomstrelaterad ersättning får minskat bostadstillägg.

1:3 Merkostnadsersättning och handikappersättning

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	1 304 624	1 346 000	1 446 000	1 487 000	1 482 000	1 490 000
Därav						
1:3:1 Handikappersättningar	971 144	946 000	917 000	839 000	730 000	624 000
1:3:2 Merkostnadsersättning	333 480	400 000	529 000	648 000	752 000	866 000

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:3:2 Merkostnadsersättning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-19 000	-42 000	–
Anslag ³	369 000	425 000	510 000	625 000	732 000	–
Tilldelade medel	369 000	425 000	510 000	606 000	690 000	–
Utfall/Prognos	333 480	400 000	529 000	648 000	752 000	866 000
Avvikelse från anslag	35 520	25 000	-19 000	-23 000	-20 000	–
Avvikelse från tilldelade medel	35 520	25 000	-19 000	-42 000	-62 000	–
Högsta anslagskredit	18 450	21 250	25 500	31 250	36 600	–
Tillgängliga medel	387 450	446 250	535 500	637 250	726 600	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	10 750	25 400	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 400 miljoner kronor, vilket är 25 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

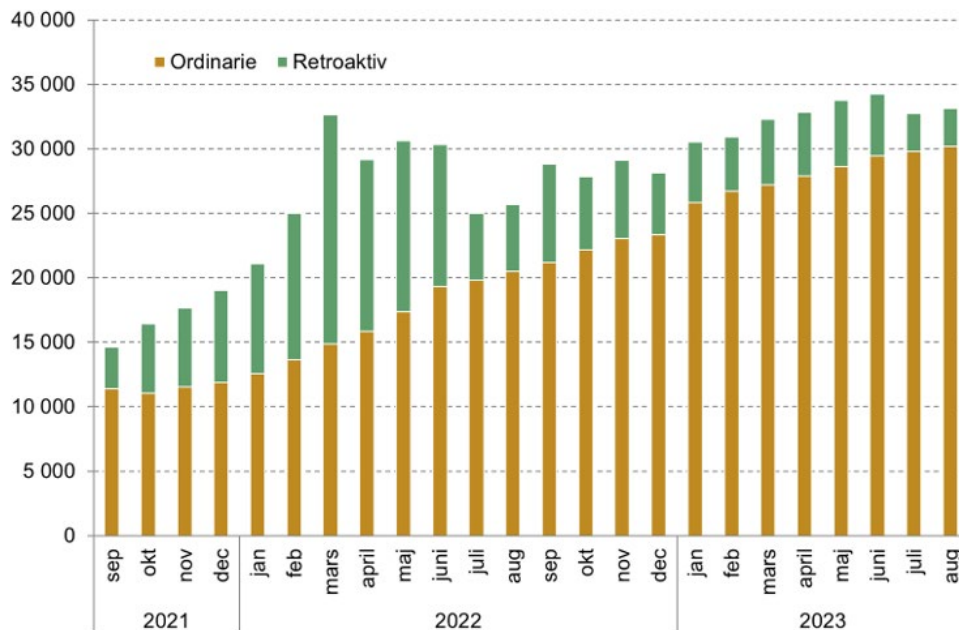
Merkostnadsersättning infördes i januari 2019. Den riktar sig till föräldrar till barn med funktionsnedsättning och vuxna med funktionsnedsättning. Endast kostnader som beror på funktionsnedsättningen kan ersättas och det finns fem ersättningsnivåer: 30, 40, 50, 60 och 70 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utgifterna för merkostnadsersättning drivs av antal mottagare, mottagarnas ersättningsnivåer samt prisbasbeloppet. Sedan förmånens införande i 2019 har utgifterna ökat stadigt. Utfallet för 2022 blev 333 miljoner kronor där 89 procent av utgifterna var merkostnadsersättning för vuxna. Antalet mottagare av merkostnadsersättning för vuxna har ökat till cirka 11 800. Detta är nästan en fördubbling jämfört med antal mottagare året innan. Antal mottagare av merkostnadsersättning för barn har ökat i svagare takt från cirka 1 200 mottagare 2021 till 1 300 år 2022. Den vanligaste ersättningsnivån för vuxna mottagare är 40 procent medan den vanligaste ersättningsnivån för barn är 30 procent.

Från oktober 2021 har det varit ökade insatser inom handläggningen av merkostnadsersättning för vuxna. Det har därför blivit högre retroaktiva utbetalningar under första halvåret av 2022. Därefter minskade de. Nedan visas diagram över utgifterna som månadsdata uppdelade i ordinarie och retroaktiva utbetalningar för perioden september 2021 till och med augusti 2023.

Figur 24 Merkostnadsersättning ordinarie och retroaktiva utbetalningar
 Tusental kronor. September 2021 till och med augusti 2023.

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av kostnadsläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendekoerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	386 000	509 000	616 000	717 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+9 000	+9 000
Volym- och strukturförändringar	+14 000	+20 000	+23 000	+26 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	400 000	529 000	648 000	752 000
Differens i 1000-tal kronor	+14 000	+20 000	+32 000	+35 000
Differens i procent	+3,6	+3,9	+5,2	+4,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och 2026. Det har en höjande effekt för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen för juni och juni blev högre än prognosen som lämnades till regeringen i juli. Prognosen justeras därför upp för hela prognosperioden.

1:3:1 Handikappersättningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-14 000	-27 000	-55 000	–
Anslag ³	982 000	932 000	904 000	811 000	693 000	–
Tilldelade medel	982 000	932 000	890 000	784 000	638 000	–
Utfall/Prognos	971 144	946 000	917 000	839 000	730 000	624 000
Avvikelse från anslag	10 856	-14 000	-13 000	-28 000	-37 000	–
Avvikelse från tilldelade medel	10 856	-14 000	-27 000	-55 000	-92 000	–
Högsta anslagskredit	49 100	46 600	45 200	40 550	34 650	–
Tillgängliga medel	1 031 100	978 600	935 200	824 550	672 650	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	14 450	57 350	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 946 miljoner kronor, vilket är 14 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men rymms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Sedan januari 2019 går det inte att ansöka om handikappersättning om den sökande inte haft det tidigare. Enligt övergångsbestämmelser är det möjligt för den som tidigare haft handikappersättning att beviljas handikappersättning i högst 18 månader till, om hens handikappersättning upphört under perioden januari 2019 – juni 2021. Handikappersättning kan beviljas för vuxna personer med nedsatt funktionsförmåga om de i sin dagliga livsföring behöver tidskrävande hjälp av någon annan, behöver hjälp för att kunna förvärvsarbeta eller har betydande merkostnader.

Handikappersättning kan beviljas till personer från och med juli månad det år hen har fyllt 19 år. Utifrån hjälpbehovets eller merkostnadernas storlek kan handikappersättning beviljas med 69 procent, 53 procent eller 36 procent av prisbasbeloppet.

Analys

Utfallet under januari–augusti 2023 blev 640 miljoner kronor. Det är 20 miljoner kronor lägre jämfört med samma period förra året. Antalet mottagare av handikappersättning har i år fortsatt att minska. I december 2022 var antalet mottagare ungefär 42 600 och i augusti 2023 cirka 40 100. Antalet mottagare har minskat på alla ersättningsnivåer under perioden januari–augusti 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	942 000	904 000	801 000	681 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+11 000	+8 000
Volym- och strukturförändringar	+4 000	+13 000	+27 000	+41 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	946 000	917 000	839 000	730 000
Differens i 1000-tal kronor	+4 000	+13 000	+38 000	+49 000
Differens i procent	+0,4	+1,4	+4,7	+7,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och 2026. Det har en höjande effekt för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

Antalsprognosen har ändrats då skillnaden mellan antalet mottagare för respektive nivå i augusti 2023 och augusti 2022 används i beräkningen. I föregående prognos användes skillnaden för respektive nivå i maj 2023 och maj 2022. Det har en höjande effekt på prognosen.

1:4 Arbetsskadeersättningar m.m.

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	2 209 348	2 321 976	2 387 569	2 300 864	2 295 005	2 286 130
Därav						
1:4.5 Arbetsskadelivränta	2 061 648	2 158 976	2 216 533	2 127 220	2 116 233	2 105 994
1:4.4 Statlig ålderspensionsavgift för arbetsskadelivränta	147 700	163 000	171 036	173 644	178 772	180 136

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:4.5 Arbetsskadelivränta

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-5 976	-18 509	-27 729	–
Anslag ³	2 104 300	2 153 000	2 204 000	2 118 000	2 111 000	–
Tilldelade medel	2 104 300	2 153 000	2 198 024	2 099 491	2 083 271	–
Utfall/Prognos	2 061 648	2 158 976	2 216 533	2 127 220	2 116 233	2 105 994
Avvikelse från anslag	42 652	-5 976	-12 533	-9 220	-5 233	–
Avvikelse från tilldelade medel	42 652	-5 976	-18 509	-27 729	-32 962	–
Högsta anslagskredit	105 215	107 650	110 200	105 900	105 550	–
Tillgängliga medel	2 209 515	2 260 650	2 308 224	2 205 391	2 188 821	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,2 miljarder kronor, vilket är 6 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Anslagsposten innehåller utgifter för egenlivräntor, efterlevandelivräntor, särskilda hjälpmedel, begravningshjälp, sjukvård utom riket, tandvård och arbetsskadesjukpenning. Ersättningar enligt äldre lagstiftning ingår också i anslagsposten.

En försäkrad kan ha rätt till livränta om hen har fått sin arbetsförmåga nedsatt med minst en femtondel till följd av en arbetsskada och om nedsättningen kan antas bestå under minst ett år. Livräntan täcker den inkomstförlust som uppkommer och kan maximalt bli 7,5 prisbasbelopp. Livräntan räknas årligen upp med ett särskilt tal som påverkas av både KPI och inkomstindex. Indexeringen för livräntor enligt äldre lagstiftning följer endast prisbasbeloppet.

Om en person har avlidit till följd av en arbetsskada kan de efterlevande ha rätt till begravningshjälp och efterlevandelivränta.

Analys

Historiskt sett har beståndet minskat, då antalet nya skador inte väger upp för bortfallet av gamla skador. Denna trend väntas fortsätta och de närmaste åren kommer en stor del av beståndet flöda ut på grund av åldersgränsen i ersättning. Detta bromsas av ändrade pensionsregler 2023 och 2026, vilket minskar utflödet dessa år. Vissa justeringar av utflöden från äldre förmåner har gjorts.

Vad gäller utgifterna bromsas dock effekten av ett minskande bestånd till viss del av makroekonomiska faktorer såsom inkomster och inflation, då ersättningarna per mottagare är bundna till inkomst- och prisindex, samt att in- och utflödenas medelersättningar skiljer sig från beståndet.

Det senaste året har det pågått en arbetsskadeutredning, *En ändamålsenlig arbetsskadeförsäkring - för bättre ekonomisk trygghet, kunskap och rättssäkerhet (SOU 2023:53)*, som har sett över arbetsskadeförsäkringen. Utredningen föreslår bland annat följande:

- Att de så kallade grundkraven för livränta förändras så att det kommer bli lättare att uppfylla kravet på varaktig inkomstförlust.
- Att kravet på att inkomstförlusten ska uppnå till minst en fjärdedels prisbasbelopp per år avskaffas.
- Att en karenstid på 180 dagar från skadans skadetidpunkt införs.

Om utredningen implementeras i framtiden kommer utgifterna påverkas. Effekterna av förslaget har inte beaktats i den lagda prognosen.

Osäkerhetsanalys

Inflationen har varit ovanligt hög och det finns en stor osäkerhet i hur den kommer att utvecklas framöver. Detta har en påverkan på osäkerheten både direkt och indirekt, då andra makroekonomiska faktorer såsom inkomster kan påverkas av den allmänna prisnivån.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	2 153 097	2 199 864	2 101 198	2 097 180
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	+5 545	+21 110	+19 108
Volym- och strukturförändringar	+5 879	+11 124	+4 912	-55
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 158 976	2 216 533	2 127 220	2 116 233
Differens i 1000-tal kronor	+5 879	+16 669	+26 022	+19 053
Differens i procent	+0,3	+0,8	+1,2	+0,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutets prognos för konsumentprisindex har höjts jämfört med föregående prognos. Som en konsekvens förväntas prisbasbeloppet också bli högre de kommande åren. Inkomstindex är högre för samtliga år. Det nya makroekonomiska läget innebär en höjd prognos.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under juni–september i år var högre än beräknat i förhållande till föregående prognos. Med anledningen av utfallet hittills har prognosen justerats upp under prognosperioden.

1:5 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	33 973	36 063	36 565	35 922	35 240	34 545
Därav						
1:5.3 Ersättning inom det statliga personska- deskyddet	32 105	34 290	34 766	34 443	33 528	32 744
1:5.4 Statlig ålderspension- ionsavgift för ersättning inom det statliga per- sonskadeskyddet	1 868	1 773	1 799	1 479	1 712	1 801

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:5.3 Ersättning inom det statliga personskadeskyddet

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbe- lopp	-1 039	0	-271	-578	-1 458	–
Anslag ³	34 781	34 019	34 459	33 563	32 275	–
Tilldelade medel	33 742	34 019	34 188	32 985	30 817	–
Utfall/Prognos	32 105	34 290	34 766	34 443	33 528	32 744
Avvikelse från anslag	2 676	-271	-307	-880	-1 253	–
Avvikelse från tilldelade medel	1 637	-271	-578	-1 458	-2 711	–
Högsta anslagskredit	1 739	1 700	1 722	1 678	1 613	–
Tillgängliga medel	35 481	35 719	35 910	34 663	32 430	–
Överskridande av an- slagskredit	0	0	0	0	1 098	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 34 miljoner kronor, vilket är 300 tusen kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Ersättning inom det statliga personskadeskyddet kan lämnas till

i) de som tjänstgör enligt lagen om totalförsvarsplikt, inställer sig till mönstring eller genomgår militär utbildning inom Försvarsmakten som rekryter

ii) de som medverkar i räddningstjänst samt

iii) de som är intagna för vård i kriminalvårdsanstalt, förvar i häkte eller polisarrest, vård i ett hem enligt lagen om vård av unga eller lagen om vård av missbrukare eller till dem som utför ungdomstjänst eller samhällstjänst enligt brottsbalken eller oavlönat arbete med intensivövervakning med elektronisk kontroll.

Ersättningarna som betalas ut överensstämmer i stor utsträckning med arbetsskadeersättning. Om den försäkrade har rätt till arbetsskadeersättning för sin skada, lämnas ersättning primärt från denna och anslaget för arbetsskadeersättning belastas. I de fall ersättningen blir högre genom reglerna för det statliga personskadeskyddet, betalas denna istället ut enligt det statliga personskadeskyddet.

Utgifterna för anslaget delas in i utgifter för äldre skador, skadeståndslivräntor och utgifter enligt gällande regelverk.

Analys

Riksdagen röstade i december 2020 ja till regeringens förslag om en avsevärd förmågeökning av totalförsvaret för åren 2021–2025. En ökning av försvarsförmågan har skett under 2021 och 2022. Sedan det skärpta säkerhetsläget relaterat till kriget i Ukraina har regeringen utlovat att öka försvarsanslaget till 2 procent av BNP, och senare även ansökt om medlemskap i NATO. Regeringen har gått ut med att man vill öka värnplikten från nuvarande cirka 5 000 till 6 000 personer per år till 10 000 personer per år någon gång mellan 2030 och 2035. Det har även skett en markant ökning av ansökningar till Hemvärnet sedan kriget i Ukraina bröt ut. De militära satsningarna väntas ha en höjande effekt på prognosen. Denna effekt blir dock marginell på kortare sikt, då enbart nya skador påverkas, och merparten av utgifterna är relaterade till befintliga mottagare.

Det har varit hög inflation, vilket höjt prognosen för utgifterna framåt, då medelersättningarna höjs när inflationen ökar.

Historiskt sett har utgifterna haft en fallande trend, vilket innebär att de tidigare nämnda faktorerna vägs mot den historiska minskande trenden.

Osäkerhetsanalys

Det skärpta säkerhetsläget innebär en mycket stor osäkerhet för prognosen. Regeringen har utlovat ökade satsningar på försvaret för att nå NATO-kravet på 2 procent av BNP på försvarsutgifter till 2024. Det finns dock en

osäkerhet angående hur mycket av de ökade satsningarna som kanaliseras i övningar kontra generell beredskap, vilket har en stor påverkan på antalet skador. Vidare finns en osäkerhet relaterat till huruvida Sveriges ansökan till NATO kommer att godkännas eller ej.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	34 453	34 459	33 563	32 275
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-163	+307	+880	+1 253
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	34 290	34 766	34 443	33 528
Differens i 1000-tal kronor	-163	+307	+880	+1 253
Differens i procent	-0,5	+0,9	+2,6	+3,9

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Endast små justeringar baserade på utfallen.

1:6 Bidrag för sjukskrivningsprocessen

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	1 289 730	1 454 000	1 468 000	1 413 000	1 397 000	1 397 000
Därav						
1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
1:6.4 Medicinsk service	51 929	55 821	55 000	0	0	0
1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd	61 798	133 179	114 000	114 000	114 000	114 000
1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar	198 925	210 000	244 000	244 000	244 000	244 000
1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården	0	16 000	16 000	16 000	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

1:6.3 Finansiell samordning genom samordningsförbund

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	–
Tilldelade medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	–
Utfall/Prognos	334 560	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000
Avvikelse från anslag	4 440	0	0	0	0	–
Avvikelse från tilldelade medel	4 440	0	0	0	0	–
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	–
Tillgängliga medel	339 000	339 000	339 000	339 000	339 000	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 339 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Finansiell samordning bedrivs av samordningsförbund och är en frivillig samverkan mellan Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen, en eller flera regioner samt en eller flera kommuner. Syftet med den finansiella samordningen är att göra det möjligt att identifiera individernas totala behov av rehabilitering, vilket kan vara svårt för en enskild aktör. Målgruppen är individer som behöver samordnade rehabiliteringsinsatser från flera av de samverkande parterna för att uppnå eller förbättra sin förmåga till förvärvsarbete. Anslaget finansierar bidrag till samordningsförbunden och Försäkringskassans administrativa kostnader till följd av arbetet med samordningsförbundens verksamhet.

Analys

Utfallet under januari–augusti 2023 blev cirka 253 miljoner kronor, vilket är 6 miljoner (2 procent) mer jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms förbrukas i sin helhet för år 2023.

Alla fyra parterna; Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, kommunerna och regionerna, måste arbeta för att frigöra resurser och identifiera individer som har behov av insatser som finansieras av samordningsförbunden för att förbunden ska nå målgruppen och inte skapa ett högt eget kapital. Försäkringskassan följer utvecklingen av verksamheten inom Arbetsförmedlingen, kommuner och regioner och hur den påverkar samverkan genom samordningsförbund.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

1:6.5 Rehabiliteringsinsatser i samarbete mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	–
Tilldelade medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	–
Utfall/Prognos	642 518	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000
Avvikelse från anslag	57 482	0	0	0	0	–
Avvikelse från tilldelade medel	57 482	0	0	0	0	–
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	–
Tillgängliga medel	700 000	700 000	700 000	700 000	700 000	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 700 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen ska i samverkan se till att fler personer ges nödvändigt stöd för återgång i arbete eller omställning till ett nytt arbete. Sjukskrivna och unga med aktivitetsersättning ska så tidigt som möjligt få tillgång till insatser inom ramen för myndigheternas rehabiliteringssamverkan för att utveckla eller återfå arbetsförmågan och därmed kunna återgå i, eller få, arbete. Personerna i fråga ska ges individuellt anpassade förutsättningar för övergången från Försäkringskassan till Arbetsförmedlingen och myndigheternas samverkan ska bidra till att förhindra att individer förlorar sin sjukpenninggrundande inkomst i anslutning till övergången mellan myndigheterna.

För år 2023 har det slutits en nationell överenskommelse mellan Försäkringskassan och Arbetsförmedlingen om hur medlen ska fördelas på de tre huvudområdena: 261 miljoner kronor för Försäkringskassans förvaltningskostnader och 370 miljoner kronor för Arbetsförmedlingens förvaltningskostnader. Förvaltningsmedlen finansierar arbetet som myndigheternas medarbetare utför som stöd till individen. Anslagna medel används för gemensam rehabiliteringssamverkan och möten för omställning. Till Arbetsförmedlingen fördelas även 69 miljoner kronor avseende kostnader för upphandlade arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser och aktivitetsstöd till deltagare i det förstärkta samarbetet.

Analys

Under årets första åtta månader blev utfallet cirka 355 miljoner kronor. Det är cirka 58 miljoner kronor (14 procent) mindre jämfört med motsvarande period förra året.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

1:6.8 Arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbe- lopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	150 000	133 179	130 000	130 000	130 000	–
Tilldelade medel	150 000	133 179	130 000	130 000	130 000	–
Utfall/Prognos	61 798	133 179	114 000	114 000	114 000	114 000
Avvikelse från anslag	88 202	0	16 000	16 000	16 000	–
Avvikelse från tilldelade medel	88 202	0	16 000	16 000	16 000	–
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	–
Tillgängliga medel	150 000	133 179	130 000	130 000	130 000	–
Överskridande av an- slagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 133 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Arbetsgivare kan få statligt bidrag för köp av arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd för återgång i arbete. Bidraget kan täcka utgifter för att utreda, planera, initiera, genomföra och följa upp arbetsplatsinriktade åtgärder. Syftet med bidraget är att förebygga sjukfall och att öka arbetstagares möjligheter att återgå i arbete vid pågående sjukfall, genom att stödja arbetsgivare att vidta tidiga och anpassade åtgärder. Bidrag lämnas till arbetsgivare för halva det belopp som denne har betalat för ett arbetsplatsinriktat rehabiliteringsstöd av godkänd anordnare, dock med högst 10 000 kronor för en arbets-tagare och med högst 200 000 kronor per arbetsgivare och år.

Analys

Även om bidraget funnits länge, är det relativt få små företag som söker trots att det kan göra skillnad för både hälsa och ekonomi. Hypotesen är att företagen inte känner till bidraget och därför har Försäkringskassan under maj–juni 2023 genomfört en informationskampanj, som riktar sig till små och medelstora företag likt den kampanj som genomförts de senaste 4 åren. Syftet är att öka kännedomen om bidraget med målet att fler ska söka. Merparten av ansökningarna väntas komma efter halvårsskiftet och i början på nästa år. Utfallet från årets informationsinsats i form av antal ansökningar kan därför ses tidigast i juni 2024.

Utfallet under januari–augusti 2023 blev 66 miljoner kronor. Det är 20 miljoner kronor mer jämfört med motsvarande period förra året

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	133 179	150 000	150 000	150 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-36 000	-36 000	-36 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	133 179	114 000	114 000	114 000
Differens i 1000-tal kronor	0	-36 000	-36 000	-36 000
Differens i procent	0,0	-24,0	-24,0	-24,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

I budgetpropositionen för 2024 beräknas utgifterna för 2024 till 114 miljoner kronor.

1:6.9 Försäkringsmedicinska utredningar

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000	-
Tilldelade medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000	-
Utfall/Prognos	198 925	210 000	244 000	244 000	244 000	244 000
Avvikelse från anslag	45 075	34 000	0	0	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	45 075	34 000	0	0	0	-
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	-
Tillgängliga medel	244 000	244 000	244 000	244 000	244 000	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 210 miljoner kronor, vilket 34 miljoner kronor är lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

När det behövs för bedömningen av rätt till ersättning får Försäkringskassan begära att den försäkrade genomgår en utredning enligt lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar. Utredningsformerna teambaserad medicinsk utredning (TMU) och särskilt läkarutlåtande (SLU) har fasats ut under 2018 och från och med den 1 januari 2019 är aktivitetsförmågeutredning (AFU) den enda utredningsform som Försäkringskassan kan begära. Förutom att finansiera bidrag till regionerna används anslaget även till att finansiera Försäkringskassans kostnader för att utveckla metoden för aktivitetsförmågeutredningar och för att tillhandahålla utbildningar till personal som ska utföra försäkringsmedicinska utredningar.

Analys

Utfallet för januari–september blev 158 miljoner kronor vilket är 4 miljoner kronor lägre jämfört med motsvarande period förra året. Anslaget bedöms inte förbrukas i sin helhet för år 2023.

Det finns osäkerheter i den lagda prognosen eftersom det finns en eftersläpning i regionernas begäran om ersättning. Det finns inte någon tidsgräns då regionerna måste begära ersättning efter att de levererat en utredning, men Försäkringskassan för löpande dialog med regionerna för att detta ska ske så skyndsamt som möjligt.

Osäkerhetsanalys

Lagen (2018:744) om försäkringsmedicinska utredningar trädde ikraft den 1 januari 2019. Lagen innebär att regionerna är skyldiga att leverera försäkringsmedicinska utredningar på begäran av Försäkringskassan. Försäkringskassan beställer AFU främst inom förmånen sjukpenning men även i sjuk- och aktivitetsersättningsärenden. Lagstiftningen ger möjlighet till att utveckla utredningsformer som skulle kunna användas inom andra förmåner vilket skulle påverka volymerna av utredningar. Det gör att utgifternas framtida utveckling är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

1:6.10 Bidrag till hälso- och sjukvården

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	0
Anslag ³	0	16 000	16 000	16 000	0	0
Tilldelade medel	0	16 000	16 000	16 000	0	0
Utfall/Prognos	0	16 000	16 000	16 000	0	0
Avvikelse från anslag	0	0	0	0	0	0
Avvikelse från tilldelade medel	0	0	0	0	0	0
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	0
Tillgängliga medel	0	16 000	16 000	16 000	0	0
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	0

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 16 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Regeringen avser att för statens räkning under år 2023 ingå en överenskommelse med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) om fortsatt digital överföring av läkarintyg. Överenskommelsen ska gälla för åren 2023–2025 och medlen ska användas till att befintligt digitalt system för elektronisk informationsöverföring mellan regionerna och Försäkringskassan underhålls, och vid behov utvecklas, till dess att en sammanhållen intygshantering finns på plats.

Analys

Anslagsposten är ganska ny och har tillkommit från och med majprognosomgång. Utbetalningen för 2023 planeras ske vid ett tillfälle i december.

Jämförelse med föregående prognos

Prognosen är oförändrad jämfört med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023.

1:6.4 Medicinsk service

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	55 000	55 821	0	0	0	–
Tilldelade medel	55 000	55 821	0	0	0	–
Utfall/Prognos	51 929	55 821	55 000	0	0	0
Avvikelse från anslag	3 071	0	-55 000	0	0	–
Avvikelse från tilldelade medel	3 071	0	-55 000	0	0	–
Högsta anslagskredit	0	0	0	0	0	–
Tillgängliga medel	55 000	55 821	0	0	0	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	-55 000	0	0	–

¹Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 56 miljoner kronor, vilket överensstämmer med anslagsbeloppet och tilldelade medel. Kostnaderna för 2024 beräknas vara 55 miljoner och överskrider anslaget och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bidrag kan ges till anordnare av företagshälsovård för köp av medicinsk service. Med medicinsk service avses undersökning och analys inom laboratoriemedicin, radiologi samt klinisk fysiologi, som utgör ett led i bedömningen av en anställds arbetsförmåga.

Analys

Utfallet för januari–augusti blev nästan ca 4 miljoner kronor högre jämfört med motsvarande period förra året. Anslagsposten har förbrukats i sin helhet för år 2023.

Regeringen bedömer att bidraget inte har någon avgörande betydelse för arbetsgivares benägenhet att betala för medicinsk service. Bidraget för medicinsk service kommer därför att upphöra från och med 2024. Bidraget betalas ut året efter att kostnaderna har uppkommit. Rätten till bidrag kommer att upphöra avseende kostnader som uppkommer efter utgången av 2023.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	55 000	55 000	55 000	55 000
Överföring till/från andra anslagsposter	+821	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar		0	-55 000	-55 000
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	55 821	55 000	0	0
Differens i 1000-tal kronor	+821	0	-55	-55-1
Differens i procent	+1,5	0	-100,0	-100,0

Volym- och strukturförändringar

Eftersom bidraget betalas ut året efter att kostnaderna har uppkommit har prognosen för 2024 lagts för att betala fakturor uppkomna under 2023.

Bidraget för medicinsk service kommer att upphöra från och med 2024.

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

1:7 Ersättning för höga sjuklönekostnader

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	-112 315	–
Anslag ³	13 207 000	1 609 604	2 308 180	1 230 069	0	–
Tilldelade medel	13 207 000	1 609 604	2 308 180	1 230 069	-112 315	–
Utfall/Prognos	11 751 065	1 521 358	2 044 743	1 342 384	1	–
Avvikelse från anslag	1 455 935	88 246	263 437	-112 315	-1	–
Avvikelse från tilldelade medel	1 455 935	88 246	263 437	-112 315	-112 316	–
Högsta anslagskredit	370 350	40 480	115 409	61 503	0	–
Tillgängliga medel	13 577 350	1 650 084	2 423 589	1 291 572	-112 315	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	50 812	112 316	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 1,5 miljarder kronor, vilket är 88 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Ersättning för höga sjuklönekostnader är en kompensation för den del av sjuklönekostnaden som överstiger en viss andel av arbetsgivarens totala lönekostnad. Syftet med ersättningen är att minska den börda som arbetsgivarens sjuklönekostnader kan utgöra. Det är särskilt de mindre arbetsgivarna med höga sjuklönekostnader som ska avlastas.

Till följd av coronapandemin har regeringen beslutat att kompensera alla arbetsgivare för sina förhöjda sjuklönekostnader under delar av 2020–2022. Detta skedde i flera steg. Sammanlagt har anslaget höjts till 21 miljarder kronor för år 2020, 20 miljarder kronor för 2021 och 13 miljarder kronor för 2022.

Regeländringarna under pandemin har lett till att utgiften för 2023 beräknas utifrån arbetsgivarnas lönekostnader och sjuklönekostnader för perioden april – december 2022. För 2024 och framåt beräknas utgiften för samma uppgifter under hela det föregående året, det vill säga samma regler som innan pandemin.

Analys

Utgifterna för ersättning för höga sjuklönekostnader ökade kraftigt under pandemin, från drygt 1 miljard 2019 till 18 miljarder 2020 och 14 miljarder för 2021. De höga utgifterna förklaras av regeringens beslut att tillfälligt ersätta arbetsgivarna för hela eller större delar av sjuklönekostnaden under pandemin.

Under år 2022 uppgick utgifterna till knappt 12 miljarder kronor. De fortsatt höga utgifterna berodde på ytterligare en regelförändring som innebär att Försäkringskassan ersatte arbetsgivarna med en större andel än normalt även under perioden december 2021 – mars 2022. När dessa regler var i kraft betalades ersättningen ut innevarande år, medan de nu betalas ut året efter, liknande hur reglerna såg ut före pandemin. Dessutom var sjuklönekostnaderna betydligt högre i januari och februari 2022 jämfört med tidigare år.

Ersättning för höga sjuklönekostnader planeras att avskaffas.³¹ Från och med juli 2024 är det inte möjligt att ansöka om ersättning. Utbetalningen beräknas främst 2025 men det finns en risk för sena utbetalningar, samt inbetalning av återkrav under 2026. Därför är prognosen för 2026 satt till nära 0.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	1 604 371	2 308 180	2 460 138	2 638 209
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-83 013	-263 437	-	-
Regelförändringar	-	-	-1 117 754	-2 638 208
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	1 521 358	2 044 743	1 342 384	1
Differens i 1000-tal kronor	-83 013	-263 437	-1 117 754	-2 638 208
Differens i procent	-5,2	-11,4	-45,4	-100,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³¹ [Budgetpropositionen för 2024, Prop. 2023/24:1](#)

Volym- och strukturförändringar

En stor minskning för 2023 och ännu större minskning för 2024 baserat på företagsdata.

Regelförändringar

Ersättning för höga sjuklönekostnader planeras att avskaffas. Prognosen är halverad för 2025 och beräknats vara helt borta från och med 2026.

Förändring av prognosmodell

En ny beräkningsmodell för 2025 och framåt på grund av regelförändringen.

2:1 Förvaltningsmedel

2:1 Förvaltningsmedel

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	237 903	79 847	-463 783	-477 501	-495 103	-260 317
Anslag ³	9 313 366	9 276 970	9 576 282	9 967 398	10 278 786	-
Tilldelade medel	9 551 269	9 356 817	9 112 499	9 489 897	9 783 683	-
Utfall/Prognos	9 471 422	9 820 600	9 590 000	9 985 000	10 044 000	10 044 000
Avvikelse från anslag	-158 056	-543 630	-13 718	-17 602	234 786	-
Avvikelse från tilldelade medel	79 847	-463 783	-477 501	-495 103	-260 317	-
Högsta anslagskredit	276 372	463 848	287 288	299 021	308 363	-
Tillgängliga medel	9 827 641	9 820 665	9 399 787	9 788 918	10 092 046	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	190 213	196 082	0	-

¹ Utfall

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023: RK23: nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten år 2023 beräknas bli 9 821 miljoner kronor, vilket är 544 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och 464 miljoner kronor högre än tilldelade medel. Detta innebär att den utökade anslagskrediten på 5 procent bedöms nyttjas fullt ut. Försäkringskassans bedömning är att vi behöver nyttja en anslagskredit på 5 procent även för 2024 och 2025.

Analys

Försäkringskassan bedömer att myndighetens utgifter år 2023 kommer att ligga på 9 821 miljoner kronor. De besparingsåtgärder myndigheten hittills har vidtagit omfattar allmänna besparingar avseende bland annat resor, konferenser, övertid och utbildning, vakansprövningar av samtliga tjänster samt avslut av mer än hälften av pågående provanställningar. Vi minskar även nyttjandet av timanställda.

Försäkringskassan har genom dessa åtgärder minskat antalet anställda, ändå har antalet årsarbetare ökat. De som tidigare har gått ner i arbetstid har i allt större utsträckning gått upp i tid. Detta innebär att kostnaderna inte minskat i den utsträckning som beräknats.

Besparingsåtgärderna ger bland annat följande konsekvenser:

- Ökande ärendebalanser, förlängda handläggningstider, fler omprövningar, försenade utbetalningar och minskad servicenivåer inom telefonin.
- Reformen kommer inte kunna påbörjas förrän full finansiering finns på plats. Detta gäller exempelvis nytt huvudmannaskap för assistans.

Åtgärderna påverkar handläggningen, vilket bland annat märks inom följande områden, områden som vi tidigare anmält är underfinansierade:

Den regelförändring för assistansersättning som infördes den 1 januari 2023 har som förväntat påverkat inflödet kraftigt. Under första kvartalet 2023 var antalet inkomna ärenden ungefär dubbelt så många jämfört med motsvarande period föregående år. Under de följande kvartalen minskade inflödet och var ungefär 30 procent högre än motsvarande perioder förra året. Läs mer om assistansersättningen under utgiftsområde 9, anslagspost 4.4.

Även regeländringarna inom sjukförsäkringen påverkar vår handläggning. Undantaget *övertvägande skäl* används i stor utsträckning, vilket innebär att färre sjukfall avslutas vid dag 181 inom ramen för nu gällande regelverk och att bedömningen av personens arbetsförmåga måste göras flera gånger under ett och samma sjukfall. Det innebär i sin tur att det behövs samordningsinsatser och prövning av rätten till ersättning i fler ärenden än tidigare. Läs mer hur sjukpenningen påverkas under Utgiftsområde 10 anslagspost 1.1.

Under pandemin ökade uttaget av tillfällig föräldrapenning kraftigt. Det höga uttaget fortsätter, Försäkringskassans prognos är att föräldrar framöver nyttjar tillfällig föräldrapenning i en högre grad än före pandemin, men i en lägre utsträckning än under pandemin. Läs mer under Utgiftsområde 12, anslagspost 1.2.11.

Omställningsstudiestödet infördes från och med 2023 och myndigheten har erhållit medel för detta, men har vid ett flertal tillfällen påtalat att dessa medel inte är tillräckliga.

Den ökade hotbilden i omvärlden sätter press på myndigheten att i en snabbare takt än planerat hantera säkerhetsåtgärder för att minska riskerna för avbrott i verksamheten. Även myndighetens förmåga att bidra till totalförsvaret behöver öka. Detta har lyfts i underlaget som skickades till MSB i augusti 2022. Försäkringskassan fick i budgetpropositionen 2023 7,5 miljoner kronor för det tilldelade sektorsansvaret. Ytterligare medel har inte tilldelats i budgetpropositionen 2024.

Försäkringskassans uppdrag att hantera utbetalningarna av elstöd, påverkar verksamheten under 2023 och sannolikt även under 2024. Kostnaderna för handläggning av elstödet påverkar inte prognosen, då dessa rekvireras från svenska kraftnät. Mer om elstödet finns att läsa i Försäkringskassans rapport FK 2023/008279.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	9 777 000	9 312 100	9 700 000	10 114 000
Överföring till/från andra anslagposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	+43 600	+277 900	+285 000	-70 000
Ny prognos	9 820 600	9 590 000	9 985 000	10 044 000
Differens	+43 600	+277 900	+285 000	-70 000
Differens i procent	+0,4	+3,0	+2,9	-0,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Övrigt

Vidtagna besparingsåtgärder har börjat ge effekt men inte i tillräcklig hög grad, utan bedöms behöva fortsätter och kompletteras med ytterligare åtgärder under 2024 och 2025. Allt detta för att få en ekonomi i balans vid utgången av 2027.

För 2024 och 2025 ser vi ett fortsatt behov av utökad anslagskredit, då återbetalningen av 2023 års utökade anslagskredit behöver hanteras. Försäkringskassans bedömning är att behov av en utökad anslagskredit inte kommer att vara aktuell 2026. Detta beror bland annat på vidtagna effektiviseringsåtgärder tillsammans med den ökande medelstillelningen till förmånerna Omställningsstudiestöd och Assistansersättning.

Utgiftsområde 12 Ekonomisk trygghet för familjer och barn

1:1 Barnbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	33 306 072	32 983 895	32 803 660	32 658 778	32 506 653	32 444 778
Därav						
1:1.1 Allmänt barnbidrag	29 309 245	29 050 152	28 899 847	28 774 782	28 642 446	28 449 796
1:1.2 Flerbarnstillägg	3 691 317	3 624 392	3 579 995	3 557 036	3 534 078	3 643 330
1:1.3 Förlängt barnbidrag	276 416	281 396	293 851	296 094	298 337	318 906
1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån	29 094	27 955	29 967	30 866	31 792	32 746

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:1.1 Allmänt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	29 379 439	29 350 678	29 132 910	29 006 837	28 873 434	–
Tilldelade medel	29 379 439	29 350 678	29 132 910	29 006 837	28 873 434	–
Utfall/Prognos	29 309 245	29 050 152	28 899 847	28 774 782	28 642 446	28 449 796
Avvikelse från anslag	70 194	300 526	233 063	232 055	230 988	–
Avvikelse från tilldelade medel	70 194	300 526	233 063	232 055	230 988	–
Högsta anslagskredit	1 469 171	1 467 623	1 456 645	1 450 341	1 443 671	–
Tillgängliga medel	30 848 610	30 818 301	30 589 555	30 457 178	30 317 105	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 29,1 miljarder kronor, vilket är 301 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Allmänt barnbidrag betalas ut för barn från och med månaden efter barnets födelse. Allmänt barnbidrag är 1 250 kronor i månaden per barn och är skattefritt. Föräldrar har rätt till allmänt barnbidrag för barn som är bosatta i Sverige till och med det kvartal då barnet fyller 16 år.

Analys

Allmänt barnbidrag står för en betydande del, närmare bestämt 88 procent, av de totala utgifterna för barnbidrag i sin helhet. Utgifterna för allmänt barnbidrag påverkas av antalet barn i åldrarna 0–16 år i befolkningen. Under det senaste året har utgifterna minskat till följd av en nedgång i antalet nyfödda barn samtidigt som antalet 16-åringar har ökat. Enligt SCB:s befolkningsprognos förväntas antalet spädbarn minska i framtiden vilket har en sänkande effekt på prognosen.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	29 183 154	29 132 910	29 006 837	28 873 434
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-133 002	-233 063	-232 055	-230 988
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	29 050 152	28 899 847	28 774 782	28 642 446
Differens i 1000-tal kronor	-133 002	-233 063	-232 055	-230 988
Differens i procent	-0,5	-0,8	-0,8	-0,8

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för det allmänna barnbidraget under juni-augusti 2023 blev 55 miljoner kronor lägre vilket är 0,8 procent mindre än det prognostiserade värdet under denna period. Därför sänks prognosen med 0,8 procent per år sett över hela prognoshorisonten.

1:1.2 Flerbarnstillägg

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	-
Anslag ³	3 735 695	3 721 730	3 627 148	3 603 887	3 580 626	-
Tilldelade medel	3 735 695	3 721 730	3 627 148	3 603 887	3 580 626	-
Utfall/Prognos	3 691 317	3 624 392	3 579 995	3 557 036	3 534 078	3 643 330
Avvikelse från anslag	44 378	97 338	47 153	46 851	46 548	-
Avvikelse från tilldelade medel	44 378	97 338	47 153	46 851	46 548	-
Högsta anslagskredit	186 784	186 086	181 357	180 194	179 031	-
Tillgängliga medel	3 922 479	3 907 816	3 808 505	3 784 081	3 759 657	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 3,6 miljarder kronor, vilket är 97 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som får allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag eller studiehjälp för två eller fler barn får också flerbarnstillägg. Flerbarns-tillägget höjdes från och med 1 januari 2017 med 126 kronor per månad för det tredje barnet. Flerbarnstillägget är 150 kronor per månad för andra barnet, 580 kronor för det tredje barnet, 1 010 kronor för det fjärde barnet. Från och med det femte barnet lämnas 1 250 kronor för varje ytterligare barn.

Analys

Under 2022 minskade utgifterna för flerbarnstillägget jämfört med föregående år. Mellan juni-augusti 2023 underskattades utgifterna med 10 miljoner kronor, vilket motsvarar 1,3 procent av det prognostiserade värdet under denna period. Minskningen beror på att antalet barn i befolkningen antas bli färre för varje år enligt SCB:s befolkningsprognos. Trots att antalet familjer med fler än ett barn förväntas öka i framtiden, förutspås inte ökningen vara tillräckligt stor för att vända den nedåtgående trenden. Därför förväntas denna trend hålla i sig under hela prognosperioden (2023–2027).

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	3 651 768	3 627 148	3 603 887	3 580 626
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-27 376	-47 153	-46 851	-46 548
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	3 624 392	3 579 995	3 557 036	3 534 078
Differens i 1000-tal kronor	-27 376	-47 153	-46 851	-46 548
Differens i procent	-0,7	-1,3	-1,3	-1,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Eftersom utgifterna för flerbarnstillägg under juni-augusti sammantaget blev 1,3 procent lägre än det prognostiserade värdet sänks prognosen för de kommande åren med 1,3 procent.

1:1.3 Förlängt barnbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-13 993	-28 092	–
Anslag ³	280 374	284 317	279 858	281 995	284 131	–
Tilldelade medel	280 374	284 317	279 858	268 002	256 039	–
Utfall/Prognos	276 416	281 396	293 851	296 094	298 337	318 906
Avvikelse från anslag	3 958	2 921	-13 993	-14 099	-14 206	–
Avvikelse från tilldelade medel	3 958	2 921	-13 993	-28 092	-42 298	–
Högsta anslagskredit	14 018	14 215	13 992	14 099	14 206	–
Tillgängliga medel	294 392	298 532	293 850	282 101	270 245	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	1	13 993	28 092	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 281 miljoner kronor, vilket är 3 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Från och med kvartalet efter att barnet fyller 16 år kan föräldern få så kallat förlängt barnbidrag så länge barnet går i grundskolan eller motsvarande. Förlängt barnbidrag betalas även ut för barn som går i gymnasiesärskola eller specialskola.

Det finns ingen övre åldersgräns för rätten till förlängt barnbidrag. Bidraget är detsamma som för det allmänna barnbidraget på 1 250 kronor per barn och månad och betalas ut till och med den månad barnet slutför den utbildning som gett rätt till förlängt barnbidrag eller avbryter studierna.

Analys

De som får förlängt barnbidrag kan kategoriseras i två huvudsakliga grupper. Den första och största gruppen utgörs av ungdomar som fyller 16 år under första kvartalet varje år. Istället för det allmänna barnbidraget får de förlängt barnbidrag fram till dess att de avslutar grundskolan. Den andra gruppen består av ungdomar och unga vuxna som av olika skäl fortsätter att gå i grundskolan, inklusive gymnasiesärskola eller specialskola. Denna grupp utgörs huvudsakligen av personer i åldrarna 17–21 år.

På lång sikt antas utgifterna öka i takt med befolkningstillväxten av barn och unga vuxna mellan 16 och 20 år. Enligt SCB:s befolkningsprognoser förväntas ökningen av unga vuxna fortgå under hela prognosperioden, vilket gradvis kommer att leda till ökade utgifter.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	277 750	279 858	281 995	284 131
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	+3 646	+13 993	+14 099	+14 206
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	281 396	293 851	296 094	298 337
Differens i 1000-tal kronor	+3 646	+13 993	+14 099	+14 206
Differens i procent	+1,3	+5,0	+5,0	+5,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för förlängt barnbidrag under juni-augusti 2023 blev 0,9 (3,8 procent) miljoner kronor högre än vad som prognosticerades i juli. Därmed har prognosen höjts för hela prognosperioden.

1:1.4 Tilläggsbelopp vid familjeförmån

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	30 969	32 530	34 908	37 608	39 051	–
Tilldelade medel	30 969	32 530	34 908	37 608	39 051	–
Utfall/Prognos	29 094	27 955	29 967	30 866	31 792	32 746
Avvikelse från anslag	1 875	4 575	4 941	6 742	7 259	–
Avvikelse från tilldelade medel	1 875	4 575	4 941	6 742	7 259	–
Högsta anslagskredit	1 348	1 536	1 745	1 880	1 952	–
Tillgängliga medel	32 317	34 066	36 653	39 488	41 003	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 28 miljoner kronor, vilket är 5 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Anslaget Barnbidrag belastar tilläggsbeloppet vid EU-familjeförmåner som Försäkringskassan i vissa fall ska betala ut. De familjeförmåner som omfattas är allmänt barnbidrag, förlängt barnbidrag, flerbarns-tilllägg, de särskilda bidragen inom bostadsbidrag, studiebidrag och extra tillägg till studiebidrag samt efterlevandestöd.

Analys

Enligt prognosen för 2023 förväntas utgifterna för tilläggsbelopp för familjeförmån förlängt barnbidrag uppgå till cirka 32,5 miljoner kronor. Historiskt sett har utgifterna för denna anslagspost varierat kraftigt och visat ingen korrelation med antalet barn i befolkningen. De betydande variationerna kan härledas till att utbetalningar inom tilläggsbeloppet kan ske retroaktivt efter att ett beslut har fattats.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	32 481	34 908	37 608	39 051
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	814	873	1 772	2 698
Volym- och strukturförändringar	-5 340	-5 814	-8 514	-9 957
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	27 955	29 967	30 866	31 792
Differens i 1000-tal kronor	-4 526	-4 941	-6 742	-7 259
Differens i procent	-13,9	-14,2	-17,9	-18,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Kostnaderna för tilläggsbeloppet utvecklar sig med en långsammare takt än vad som förutsågs i juli prognosen. Detta resulterar i att prognosen förblir oförändrad på nivån från år 2022 och anpassas för att ta hänsyn till valutaväxlingar.

1:2 Föräldraförsäkring

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	47 312 871	47 582 120	50 094 732	53 920 817	57 818 512	60 916 681
Därav						
1:2.9						
Föräldrapenning	32 461 219	33 271 803	35 416 457	38 349 916	41 847 605	44 028 220
1:2.11 Tillfällig föräldrapenning	9 569 263	9 548 657	9 654 837	9 958 933	10 323 640	10 705 057
1:2.12						
Graviditetspenning	1 187 787	576 715	630 848	665 731	702 042	726 192
1:2.8 Statlig ålderspensionsavgift för tillfällig föräldrapenning	827 832	856 908	1 082 941	1 049 788	1 020 687	1 053 378
1:2.4 Statlig ålderspensionsavgift för föräldrapenning	3 191 618	3 261 432	3 150 978	3 794 158	3 868 328	4 332 377
1:2.10 Statlig ålderspensionsavgift för graviditetspenning	75 152	66 605	158 671	102 291	56 210	71 457

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:2.9 Föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-390 127	0	0	-44 174	–
Anslag ³	32 071 092	34 817 756	35 643 534	38 305 742	41 500 879	–
Tilldelade medel	32 071 092	34 427 629	35 643 534	38 305 742	41 456 705	–
Utfall/Prognos	32 461 219	33 271 803	35 416 457	38 349 916	41 847 605	44 028 220
Avvikelse från anslag	-390 127	1 545 953	227 077	-44 174	-346 726	–
Avvikelse från tilldelade medel	-390 127	1 155 826	227 077	-44 174	-390 900	–
Högsta anslagskredit	1 603 554	1 767 037	1 782 176	1 915 287	2 075 043	–
Tillgängliga medel	33 674 646	36 194 666	37 425 710	40 221 029	43 531 748	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 33,3 miljarder kronor, vilket är 1,5 miljarder kronor lägre än anslagsbeloppet och 1,2 miljarder kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Föräldrapenning betalas ut i samband med ett barns födelse eller adoption i maximalt 480 dagar per barn.

För barn födda från och med den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut fram till dess att barnet fyller 12 år eller när barnet slutar femte klass. Efter barnets fyraårsdag kan föräldrapenning tas ut under högst 96 dagar fram till barnet fyller 12 år.

För barn som är födda före den 1 januari 2014 kan föräldrapenning tas ut till och med när barnet har avslutat det första året i grundskolan eller till och med den dag som barnet fyller 8 år.

För föräldrar som har gemensam vårdnad om ett barn har föräldrarna rätt till hälften var av de 480 föräldrapenningdagarna. För barn födda från och med den 1 januari 2016 är det 90 föräldrapenningdagar med grund- eller sjukpenningnivå som inte kan avstås till den andra föräldern.

Av de 480 föräldrapenningdagarna kan förmånen lämnas på sjukpenningnivå eller grundnivå för 390 dagar. För resterande 90 dagar utges föräldrapenning på lägstanivå, som uppgår till 180 kronor per dag, före skatt.

Om den sjukpenninggrundande inkomsten är tillräckligt hög har föräldern rätt att ta ut dagar på sjukpenningnivå. Om inkomsten dessutom når taket på 10 prisbasbelopp blir ersättningen på maximal nivå.

Föräldrar som saknar sjukpenninggrundande inkomst, som har för låg inkomst eller inte uppfyller kvalificeringsvillkoren, kan ansöka om föräldrapenning på grundnivå, som uppgår till 250 kronor per dag, före skatt.

Lägstånivådagar har alla föräldrar möjlighet att ta ut, som uppfyller de grundläggande villkoren för föräldrapenning.

Föräldrapenning kan betalas ut på hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels förmånsnivå, på samtliga ersättningsnivåer.

Analys

Utgifterna för föräldrapenning påverkas av:

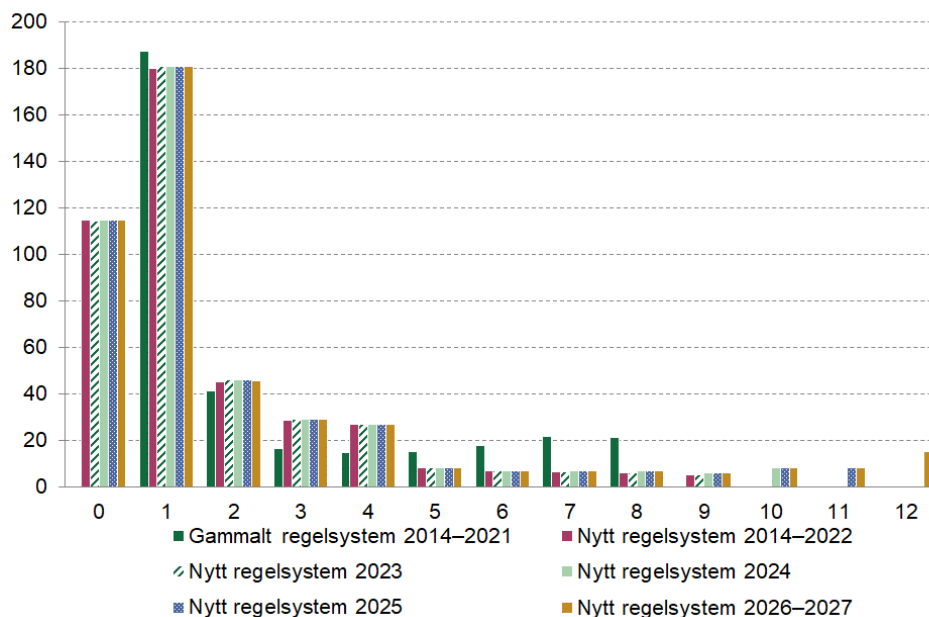
- Regelverkets utformning
- Antalet barn i befolkningen
- Utvecklingen för löner och prisbasbelopp
- Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

Regelverkets utformning

Antalet uttagna föräldrapenningdagar har minskat de senaste fyra åren, främst på grund av att nyttjandet är lägre för barn mellan 5 och 8 år i det nya regelsystemet än i det gamla. Mellan åren 2021 och 2022 minskade det totala uttaget med 2,9 procent, från 50,0 till 48,6 miljoner dagar. Minskningen mellan dessa två år beror på att de barn som fyllde 8 år under år 2021 ingick i det gamla regelsystemet, medan åttaåringarna år 2022 följde det nya.

Hittills har antalet uttagna dagar per barn och ålder i det nya regelsystemet legat på en relativt stabil nivå och förväntas att fortsätta göra det under hela prognosperioden. Uttaget för barn i åldrarna 9–11 år antas likna uttaget för åldrarna 5–8 år i samma system. Under det kalenderår som barnet fyller 12 år, beräknas antalet nyttjade dagar per barn vara högre än i närmast föregående åldrar, se Figur 25. Föräldrarna förväntas att vilja undvika att dagar brinner inne och därför nyttja fler dagar under det sista möjliga uttagsåret.

Figur 25 Antal föräldrapenningdagar per barn och ålder, 2014–2027, i gammalt respektive nytt regelsystem

Antalet barn i befolkningen

Under januari–september i år har knappt 36,3 miljoner föräldrapenningdagar nyttjats, vilket är en minskning med cirka 1,6 miljoner dagar (4,3 procent) jämfört med motsvarande period förra året. Den främsta förklaringen till minskningen är att det föddes betydligt färre barn år 2022 än 2021 och att antalet barn som fyller 1 år i år därför har minskat kraftigt mellan 2022 och 2023. En annan orsak till minskningen i uttagna föräldrapenningdagar är att det fötts färre barn även i år jämfört med förra året.

Statistiska centralbyråns (SCB:s) prognos över antal nollåringar har justerats ned med cirka 2 700 barn (2,6 procent) år 2023. Detta har gjorts med stöd av SCB:s månadsstatistik över antal födda barn, till och med juli i år. En nedjustering på 2 700 barn har gjorts för barn födda år 2023 även övriga prognosår. Antalet nollåringar antas minska i en långsammare takt i år än under förra året. Därefter förväntas de övergå till att öka istället.

På grund av ett minskande barnafödande åren 2022 och 2023, beräknas det totala antalet nyttjade föräldrapenningdagar att minska med knappt 1,8 miljoner dagar (3,6 procent) till 46,8 miljoner dagar år 2023. Antalet dagar förväntas därefter att öka åren 2024–2027 och uppgå till 52,3 miljoner dagar år 2027. Ökningen i dagar 2024–2026 förklaras främst av att antalet årskullar utökas med en för varje år. Åren 2025–2027 beräknas dagarna även att öka på grund av att åldersgruppen 0–2 år ökar.

Utvecklingen för löner och prisbasbelopp

Trots ett minskande antal uttagna dagar, har de utgifterna för januari–september ökat med cirka 212 miljoner kronor (0,8 procent) till knappt 25,5 miljarder kronor, jämfört med motsvarande period förra året. Ökningen beror på högre ersättningsnivåer år 2023 än 2022.

Utgifterna för föräldrapenning prognostiseras att öka från 32,5 miljarder kronor år 2022 till 44,0 miljarder år 2027. Utgiftsökningen förklaras främst av att ersättningen för sjukpenningnivådagar ökar, vilket i sin tur är en följd av lönehöjningar och en positiv trend för prisbasbeloppet. Åren 2024–2027 beror utgiftsökningen även på ökningen i nettodagar, som beskrivs under *Antalet barn i befolkningen*.

Mellan åren 2022 och 2023 höjdes prisbasbeloppet med 4 200 kronor, från 48 300 till 52 500 kronor (8,7 procent). Året därpå förväntas det bli en ännu kraftigare höjning, om 4 800 kronor (9,1 procent). Under de senaste 15 åren har det inte skett någon sådan stor absolut eller procentuell förändring av prisbasbeloppet. Det närmaste vi kan komma nivån på höjningarna 2022 och 2023, är den på 1 800 kronor som skedde år 2009 (4,4 procent). Även år 2025 antas det bli en relativt stor höjning av prisbasbeloppet, på 2 400 kronor (4,2 procent).

De föräldrar som vid en höjning av prisbasbeloppet inte längre når upp till maxnivå, hamnar istället på sjukpenningnivå under maximal ersättning. Det innebär att antalet uttagna maxnivådagar minskar, samtidigt som antalet nyttjade dagar på sjukpenningnivå under max ökar. De flyttade dagarna har en högre ersättningsnivå än genomsnittet för övriga dagar under maxnivå och höjer därför medelersättningen för den ersättningsnivån. Medelersättningen för dessa dagar beräknas enligt den modell som började användas till utgiftsprognosen som lämnades i april 2023. Modellen ger dock en för låg snittersättning för kvinnor helåret 2023, i förhållande till utfallet hittills i år, och den prognostiserade ersättningen har därför justerats upp för det året, till 771 kronor. Det är till samma nivå som uppjusteringen gjordes föregående prognosomgång.

Ersättningen för en dag på sjukpenningnivå med maximal ersättning följer utvecklingen för prisbasbeloppet och förväntas att öka från 1 027 kronor år 2022 till 1 305 kronor år 2027.

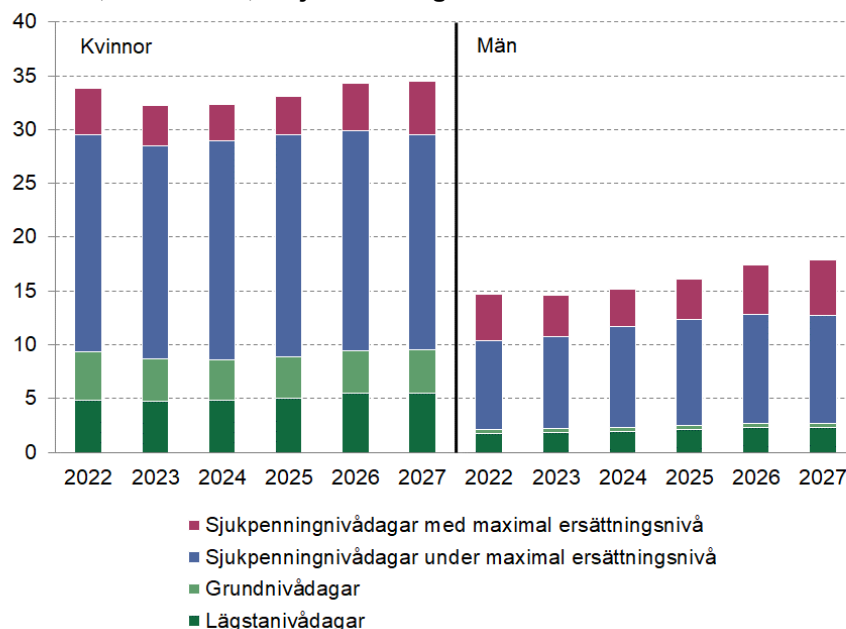
Fördelningen i uttag mellan kvinnor och män

Föräldrapenning används i störst omfattning av kvinnor, men männens andel av dagarna ökar. Mellan åren 2022 och 2027 beräknas männens andel att öka från 30,3 procent till 34,1 procent. Antalet dagar som tas ut av kvinnor beräknas att öka från 33,8 miljoner dagar år 2022 till 34,5 miljoner dagar år 2027, se Figur 26. Det är lägstanivådagar och dagar på sjukpenningnivå med maximal ersättning som ökar. Samtidigt minskar antalet dagar på övriga

nivåer, vilket har en bromsande effekt på kvinnornas totala antal uttagna dagar. Männens nyttjande av dagar prognostiseras också att öka, från 14,7 miljoner dagar år 2022 till 17,8 miljoner dagar år 2027. För männen väntas ökningen gälla alla ersättningsnivåer utom grundnivådagar, där det istället blir en liten minskning.

Medelersättningen för en dag på sjukpenningnivå för kvinnor, där de som når upp till maximal ersättning är exkluderade, beräknas att öka från 732 kronor år 2022 till 898 kronor år 2027. Samtidigt prognostiseras motsvarande ersättning för män att öka från 806 till 1 038 kronor. Att medelersättningen är högre för män än kvinnor förklaras av männens genomsnittligt högre lönenivå. Ju större andel av dagarna på denna ersättningsnivå som tas ut av män, desto högre blir den totala utgiften, allt annat lika och givet att männen som tillkommer har samma lönefördelning som övriga män.

Figur 26 Antal föräldrapenningdagar fördelade på ersättningsnivå och mottagarnas kön, 2022–2027, miljontal. Prognos från och med år 2023

Osäkerhetsanalys

Kriget i Ukraina

Kriget i Ukraina är fortsatt en osäkerhetsfaktor för utgifterna inom föräldrapenning. De flesta personer som flytt kriget har skydd under EU:s massflyktsdirektiv. Detta direktiv ger mycket begränsad rätt till svensk socialförsäkring. Direktivet är förlängt till mars 2024 och det finns möjlighet till ytterligare ett års förlängning. Migrationsverket har infört ett beslutsstopp i asylärenden för sökande från Ukraina, på grund av den osäkra situationen i landet. Om beslutsstoppet hävs och personerna som nu har skydd under massflyktsdirektivet söker och får asyl, kommer det ge betydande påverkan,

men det är inte något vi räknar med i våra prognoser. Regeringens annonserade omläggning av migrationspolitiken skulle kunna påverka utgifterna inom föräldrapenning, men ännu är förslagen inte tillräckligt detaljerade för att kunna beaktas.

Möjlighet att ta ut 60 dubbeldagar

I budgetpropositionen för 2024³² föreslår regeringen att nuvarande 30 dubbeldagar utökas till 60 dagar. De föreslår även att dubbeldagarna ska kunna tas ut fram till att barnet är 15 månader, istället för som tidigare, under de första 12 månaderna. Dubbeldagarna ger föräldrar möjlighet att ta ut föräldrapenning samtidigt för samma barn. Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2024. Prognosen för åren 2024–2027 har justerats marginellt till följd av förslagen, se *Jämförelse med föregående prognos*, under rubriken *Regelförändringar*.

Dubbeldagarna nyttjas inte av alla föräldrar. Exempelvis använde 16 000 av dem som blev förstagångsföräldrar år 2019 dubbeldagar någon gång under barnets första levnadsår. Det motsvarar en tredjedel av förstagångsföräldrarna. Av dessa föräldrar, som tog ut dubbeldagar, var det 12 procent som nyttjade alla 30 dagar. Andelen mottagare av dubbeldagar per år har i stort sett varit oförändrad sedan möjligheten infördes år 2012.³³

ISF:s studie *Dubbeldagar – vissa pappors väg in i föräldrapenningen* visar att uttaget av dubbeldagar inte leder till att pappor i genomsnitt tar ut fler egna dagar med föräldrapenning. Det verkar snarare vara så att uttaget av dubbeldagar tränger undan pappornas uttag av egna dagar.³⁴

I prognosen beräknas 10 extra dubbeldagar per barn, tas ut för 4 procent (12 procent av 1/3) av barnen i aktuell ålder för uttag. Det totala uttaget per barn förväntas inte att öka, utan det antas bara bli en tidigareläggning av uttagna dagar i tiden. Eftersom det både är osäkert hur stor andel av föräldrarna som kommer att nyttja möjligheten att ta ut fler än 30 dubbeldagar och hur många dagar de i så fall tar ut, är denna beräkning mycket osäker. Dessutom vet vi i dagsläget inte om det totala antalet uttagna dagar per barn påverkas av lagändringen eller inte.

Möjlighet att överlåta dagar till en annan försäkrad

Ett annat förslag i budgetpropositionen för 2024 är att föräldrar med gemensam vårdnad om ett barn ska få överlåta 45 dagar med föräldrapenning

³² Regeringen. *Regeringens proposition 2023/24:1*. Budgetpropositionen för 2024.

³³ Försäkringskassan. *Föräldrar som använder dubbeldagar delar mer jämställt på föräldrapenningen*. Korta analyser 2022:5. FK-nr: 116-32.

³⁴ ISF. *Dubbeldagar – vissa pappors väg in i föräldrapenningen*. 2018:13.

vardera till någon annan som är försäkrad för föräldrapenning. Samtidigt föreslås att en förälder med ensam vårdnad om ett barn ska få överlåta 90 dagar med föräldrapenning till en annan försäkrad. Den som har fått rätt till föräldrapenning genom en överlåtelse ska även ha rätt att vara ledig från sin anställning under den tid då han eller hon tar ut sådan föräldrapenning. Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2024.

Om förslaget gällande möjligheten att överlåta dagar till någon annan försäkrad för föräldrapenning träder i kraft, skulle utgifterna kunna påverkas. Om dagar tas ut av personer med en genomsnittligt högre eller lägre sjukpenninggrundande inkomst än dem som annars hade nyttjat dagar, kan det ha en höjande respektive sänkande effekt på utgifterna.³⁵ Det är dock inte möjligt att skatta vilken påverkan förslaget skulle ha på utgifterna och prognosen har därför inte justerats till följd av det.

Antalet avstående av föräldrapenning till någon som likställs med förälder är i dagsläget mycket begränsat. Givet detta görs bedömningen att inte heller antalet överlåtelser till andra försäkrade för föräldrapenning kommer att bli särskilt högt. Sammantaget förväntas därför effekten på utgifterna för föräldrapenning att vara marginell.³⁶

Begränsad möjlighet att ta ut lägstanivådagrar på arbetsfri tid

I budgetpropositionen för 2024³⁷ aviseras det att regeringen avser att se över möjligheten att använda lägstanivådagrar på arbetsfri tid. De bedömer att begränsningen skulle ha en sänkande effekt på utgifterna. Eftersom de ännu inte lagt fram någon proposition om detta, har det inte beaktats i utgiftsprognosen.

³⁵ Socialdepartementet. *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*. Lagrådsremiss 2023-06-15.

³⁶ Socialdepartementet. *En möjlighet att överlåta föräldrapenning*. Lagrådsremiss 2023-06-15.

³⁷ Regeringen. *Regeringens proposition 2023/24:1*. Budgetpropositionen för 2024.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025 ¹	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	33 459 436	35 600 650	38 483 818	41 582 926
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-13 006	+185 299	+185 618
Volym- och strukturförändringar	-187 633	-195 678	-327 140	+77 686
Regelförändringar	-	+24 491	+ 7939	+1 375
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	33 271 803	35 416 457	38 349 916	41 847 605
Differens i 1000-tal kronor	-187 633	-184 193	-133 902	+264 679
Differens i procent	-0,6	-0,5	-0,3	+0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt ökningstakten i prognosen för timlöneutvecklingen något för år 2024. De har även justerat upp prognosen över prisbasbeloppet för åren 2025–2026. Den sammantagna effekten av förändringarna i dessa prognoser blir att utgiftsprognosen justeras ned 2024 och upp 2025–2026.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna för perioden juni–september 2023 blev 12,7 miljarder kronor, vilket är 360 miljoner kronor (2,8 procent) lägre än prognostiserat. Uttaget för barn som fyller 9 år har varit lägre än väntat. Prognosen för uttagna dagar per 9-åring och år har därför sänkts för hela prognosperioden. Istället förväntas fler dagar tas ut under det sista möjliga uttagsåret, när barnet fyller 12 år, vilket höjer utgifterna för år 2026.

Regelförändringar

Lagändringen som gäller möjligheten att ta ut fler dubbeldagar och under en längre tid, beräknas ha en marginellt höjande effekt på utgifterna 2024–2026.

1:2.11 Tillfällig föräldrapenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	-12 616	0	0	0	–
Anslag ³	9 556 647	9 969 783	9 769 535	10 072 644	10 442 270	–
Tilldelade medel	9 556 647	9 957 167	9 769 535	10 072 644	10 442 270	–
Utfall/Prognos	9 569 263	9 548 657	9 654 837	9 958 933	10 323 640	10 705 057
Avvikelse från anslag	-12 616	421 126	114 698	113 711	118 630	–
Avvikelse från tilldelade medel	-12 616	408 510	114 698	113 711	118 630	–
Högsta anslagskredit	631 028	472 339	488 476	503 632	522 113	–
Tillgängliga medel	10 187 675	10 429 506	10 258 011	10 576 276	10 964 383	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 9,5 miljarder kronor, vilket är 421 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och 409 miljoner kronor lägre än tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

En förälder som behöver stanna hemma från sitt arbete för att tillfälligt vårda ett sjukt barn har rätt till tillfällig föräldrapenning.

Ersättningsnivån för tillfällig föräldrapenning är knappt 80 procent av den sjukpenninggrundande inkomsten. Ersättningen kan betalas ut med hel, tre fjärdedels, halv, en fjärdedels eller en åttondels omfattning. Inkomsttaket för tillfällig föräldrapenning är 7,5 prisbasbelopp.

Tillfällig föräldrapenning vid vård av sjukt barn (VAB) är den absolut största utgiftsposten inom tillfällig föräldrapenning. Ersättningen kan betalas ut till den som avstår från att arbeta för att vårda ett sjukt barn som inte har fyllt 12 år (i vissa fall 16 år). Ersättningen kan betalas ut under maximalt 120 dagar för varje barn och år.

Föräldrar till ett allvarligt sjukt barn som inte fyllt 18 år kan få ersättning för ett obegränsat antal dagar.

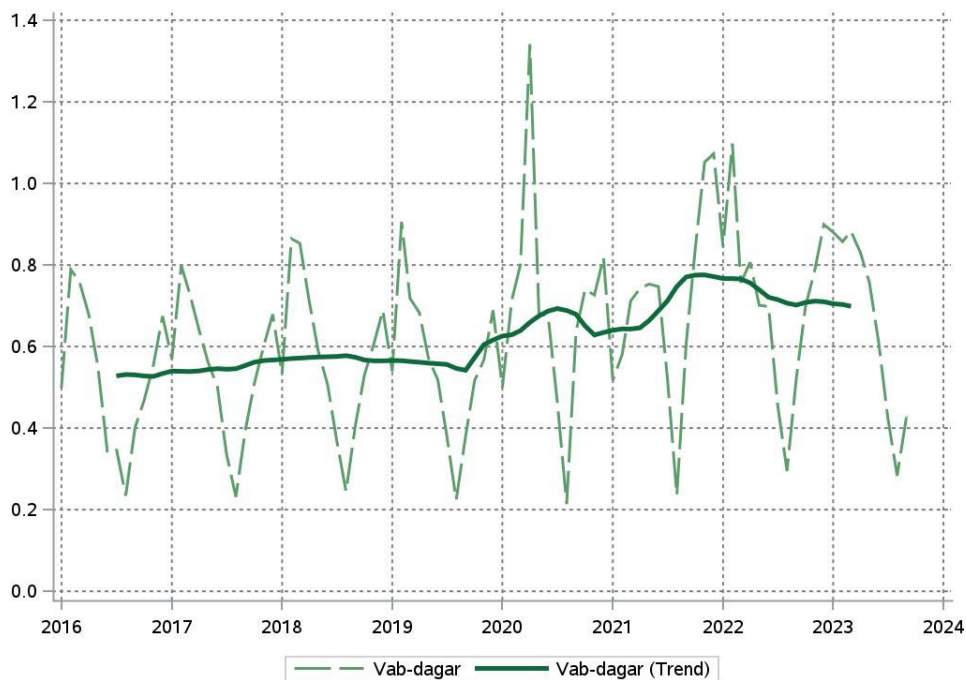
Föräldrar till barn som omfattas av lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) kan få tillfällig föräldrapenning för kontakt dagar för ett barn som inte fyllt 16 år. Ersättningen betalas ut för högst 10 kontaktdagar per år tills barnet fyller 16 år.

I samband med barns födelse har den förälder som inte föder barnet rätt till 10 dagars ersättning när hen avstår från arbete. Vid adoption har föräldrarna rätt till fem dagar vardera om de inte kommer överens om annat.

Tillfällig föräldrapenning kan betalas ut under 10 dagar per förälder när ett barn under 18 år avlider. Flera föräldrar kan använda ersättningen samtidigt då de avstår från förvärsarbete.

Analys

Tillfällig föräldrapenning vid vård av barn (vab) är den största utgiftsposten inom tillfällig föräldrapenning och utgör drygt 90 procent av utgifterna. Pandemin ledde ett kraftigt ökat uttag av vård av barn. Jämfört med 2019, det sista året innan pandemin, var antalet utbetalda dagar för vård av barn 24 procent högre 2020, 25 procent högre 2021 och nära 28 procent högre 2022.

Figur 27 Vab-dagar per månad, miljoner, utfall och trend³⁸.

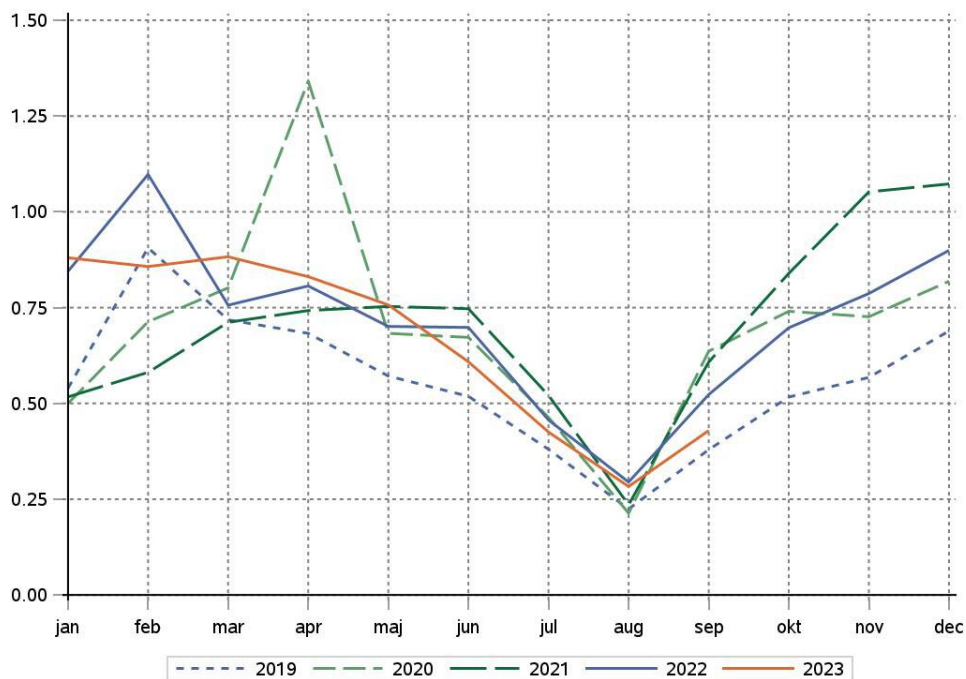
Uttaget av vård av barn har under 2023 fortsatt att vara förhöjt, jämfört med innan pandemin. De senaste månaderna har dock uttaget av vård av barn minskat, även om det inte återgått till de nivåer som rådde innan pandemin. Detta är speciellt tydligt efter sommarsemestrarna med relativt få utbetalda vab-dagar i september.³⁹ Se Figur 28 för en mer detaljerad jämförelse.

³⁸ Centrerat 12-månaders glidande medelvärde.

³⁹ Utbetalningarna i september är för det mesta en följd av ansökningar som inkom till Försäkringskassan någon gång mellan 10 augusti och 10 september.

Figur 28 Vab-dagar per månad.

Miljoner.

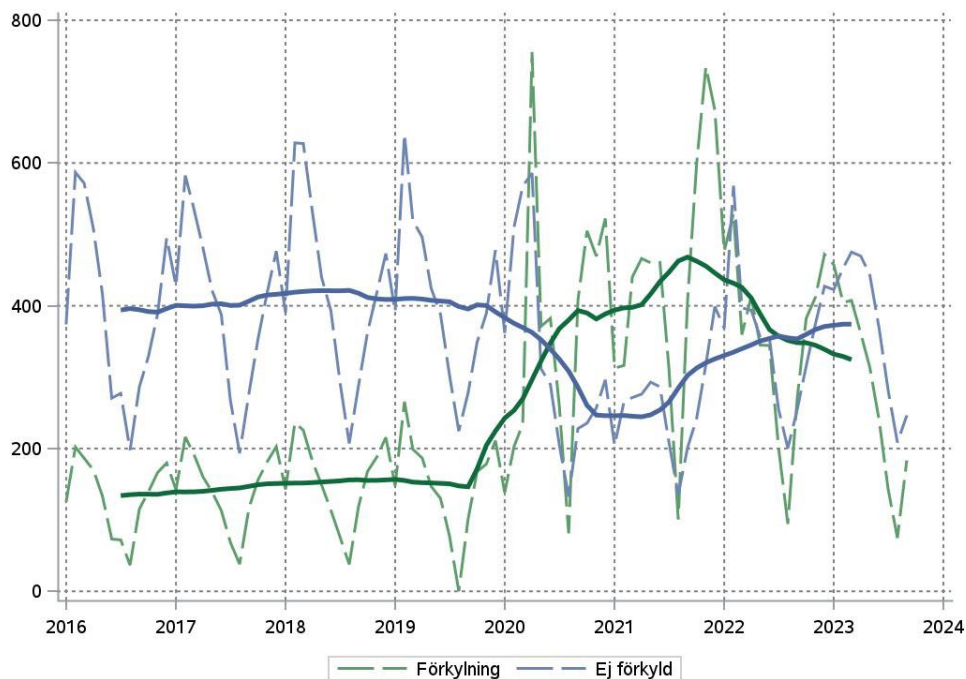
Tillfällig föräldrapenning och pandemin

Utbrottet av covid-19 pandemin ledde till en stor försiktighet och oro i samhället. Befolkningen uppmanades att stanna hemma vid förkylningssymptom och striktare regler infördes på förskolor och skolor kring när det var lämpligt för barn med symptom som förknippas med covid-19 att delta i verksamheten. Mot denna bakgrund kan ett ökat uttag av tillfällig föräldrapenning vid vård av barn ses som naturligt. Mer anmärkningsvärt är att uttaget har fortsatt vara högt även efter pandemin. Ett sätt att förklara de fortsatt höga nivåerna av vab är med hjälp av de rapporter om barns sjukdom som görs i samband med att föräldrar ansöker om ersättning för vård av barn hos Försäkringskassan. Vid ansökan om vab ombeds föräldern att svara på frågan vad barnet har för sjukdom och erbjuds en mängd alternativ i formen av klickrutor.⁴⁰ Det är möjligt att fylla i ett eller flera alternativ för sjukdomar och symptom.

⁴⁰ Dessa uppgifter är självrapporterade och bör därför betraktas med viss försiktighet.

Figur 29 Vab-dagar uppdelade på angiven sjukdom, utfall och trend.

Tusental.

I samband med pandemin såg Försäkringskassan en nära tredubbling av antalet dagar där föräldrar angav förkylning som anledning till att barnet hölls hemma. Förkylningssymptom är symptom som ofta förknippas med misstänkt covid-19 och den tydliga ökningen här kan ses som en direkt effekt av pandemin. Det förkylningsrelaterade vårdandet av barn har sedan dess fortsatt att ligga på förhöjda nivåer, även om det har minskat från den topp som nåddes i slutet av 2021.

Samtidigt som pandemin ledde till fler rapporter till Försäkringskassan om förkylda barn, minskade antalet rapporter om övriga sjukdomar. Exempelvis var antalet rapporter om magsjuka hos barn nere på mycket låga nivåer. Minskningen i övriga sjukdomar är en möjlig följd av de ansträngningar som gjordes under pandemin för att minska smittspridningen i samhället, så som bättre handhygien och minskade sociala interaktioner. Mot slutet av 2021 började dock rapporterna om övriga sjukdomar att öka igen och har sedan återgått till nivåer nära de som rapporterades till Försäkringskassan innan pandemin. Kombinationen av en fortsatt hög nivå av förkylningsrelaterad vab och en återgång till normala nivåer för övriga sjukdomar, skulle kunna förklara den något oväntade utvecklingen under 2022 och början av 2023 då uttaget av vab ökade samtidigt som pandemins påverkan på det övriga samhället minskade.

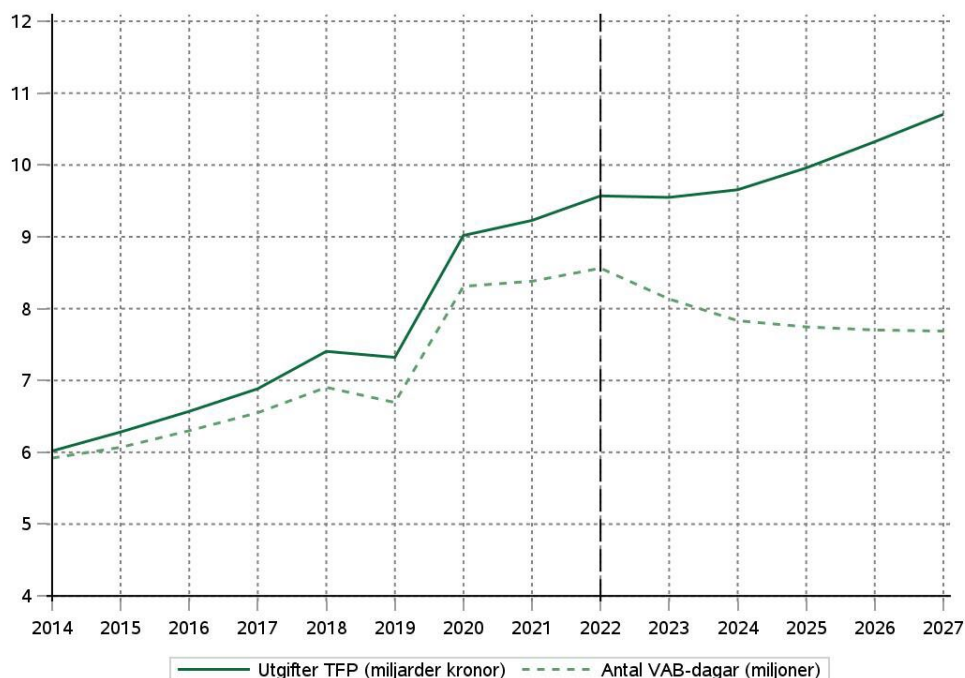
Tillfällig föräldrapenning framöver

Utvecklingen av utgifterna inom tillfällig föräldrapenning drivs av antalet barn i befolkningen, ersättningsnivån per dag och benägenheten att använda förmånen. Prognosen för antal barn hämtas från SCB:s befolkningsprognos och medelersättningen tas fram med hjälp av Konjunkturinstitutets prognoser för timlöneutveckling och prisbasbelopp.

Sammantaget beräknas utgifterna för tillfällig föräldrapenning öka från 9,5 miljarder kronor 2023 till 10,7 miljarder kronor 2027. Utgiftsökningen beror på att ersättningsnivåerna stiger när inkomsterna i samhället ökar och taket i ersättningen stiger när prisbasbeloppet höjs.

Figur 30 Antal utbetalda nettodagar vid vård av sjukt barn (miljoner) och utgifter totalt.

Miljarder kronor.

Antalet utbetalda vab-dagar prognostiseras däremot minska kommande år, men under prognosperioden fortsätta ligga på högre nivåer jämfört med innan pandemin. Minskningen är en följd av färre födda barn samt ett lägre uttag per barn jämfört med under pandemin.

Det framtida nyttjandet av förmånen bör ses som högst osäkert. Uttaget av vård av barn har varit högt sedan 2020 och fortsatt vara högt även efter pandemin. De senaste månaderna har dock uttaget minskat, speciellt nu efter sommarsemestrarna. Det är oklart i vilken mån denna nedgång kommer fortsätta. Försäkringskassans prognos är att föräldrar framöver nyttjar tillfällig föräldrapenning i en högre grad än innan pandemin, men i en lägre utsträckning än under pandemin.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	9 854 393	9 767 140	10 073 209	10 441 445
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-9 301	-9 594	-9 946
Volym- och strukturförändringar	-305 736	-103 002	-104 682	-107 859
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	9 548 657	9 654 837	9 958 933	10 323 640
Differens i 1000-tal kronor	-305 736	-112 303	-114 276	-117 805
Differens i procent	-3,1	-1,1	-1,1	-1,1

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för timlöneutvecklingen 2024 vilket leder till en lägre nivå på inkomsterna under prognosåren 2024–2027. Lägre inkomster ger en lägre genomsnittlig ersättningsnivå för tillfällig föräldrapenning och lägre utgifter.

Volym- och strukturförändringar

Prognosen för tillfällig föräldrapenning sänks i år med drygt 3 procent. Sänkningen är en följd av ett lägre uttag av vård av barn än väntat. På längre sikt sänks prognosen med drygt 1 procent. Även denna sänkning är en följd ett lägre uttag av vab.

1:2.12 Graviditetspenning

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	1 218 547	690 209	652 190	693 163	736 246	–
Tilldelade medel	1 218 547	690 209	652 190	693 163	736 246	–
Utfall/Prognos	1 187 787	576 715	630 848	665 731	702 042	726 192
Avvikelse från anslag	30 760	113 494	21 342	27 432	34 204	–
Avvikelse från tilldelade medel	30 760	113 494	21 342	27 432	34 204	–
Högsta anslagskredit	159 024	34 510	32 609	34 658	36 812	–
Tillgängliga medel	1 377 571	724 719	684 799	727 821	773 058	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 577 miljoner kronor, vilket är 113 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Graviditetspenning kan betalas ut om den försäkrade har ett fysiskt ansträngande arbete eller risker i arbetsmiljön som gör att hen inte kan arbeta under graviditeten. Ersättningsnivån för graviditetspenning är knappt 80 procent av den försäkrades sjukpenninggrundande inkomst. Den kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels ersättning. Inkomsttaket för graviditetspenning uppgår till 7,5 prisbasbelopp.

Analys

Graviditetspenning var innan utbrottet av covid-19 en förmån med trögrör-liga förändringar och ett tydligt säsongsmönster, vilket innebar att utgifterna och därmed också prognoserna var stabila. Sedan slutet av februari 2021 anses gravida vara i riskgrupp för covid-19 från och med graviditetsvecka 20. Gravida som löper risk att smittas av covid-19 på arbetet kan ansöka om graviditetspenning. Detta gav upphov till kraftigt förhöjda utgifter för graviditetspenning under 2021 och 2022. Utgifterna har dock gradvis minskat och nyttjandet av förmånen har nu återgått till nivåer liknande dem innan covid-19, se Figur 31.

Figur 31 Utbetalda dagar inom graviditetspenning, utfall och prognos.

Månadstata.

År 2022 betalade Försäkringskassan ut ersättning för 1,8 miljoner dagar inom graviditetspenning, vilket är betydligt lägre än de 2,5 miljoner dagar som betalades ut 2021. I år prognostiseras antalet utbetalda dagar minska ytterligare, till 0,8 miljoner dagar, för att därefter återgå till att följa den svagt minskande trend som rådde innan pandemin.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	611 705	652 030	693 202	736 188
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-335	-664	-700
Volym- och strukturförändringar	-34 990	-20 847	-26 807	-33 446
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	576 715	630 848	665 731	702 042
Differens i 1000-tal kronor	-34 990	-21 182	-27 471	-34 146
Differens i procent	-5,7	-3,2	-4,0	-4,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Medelersättningen inom graviditetspenning antas följa löneutvecklingen i samhället. Konjunkturinstitutet har sänkt prognosen för timlöneutvecklingen, vilket har en sänkande effekt på den prognostiserade medelersättningen inom graviditetspenning.

Volym- och strukturförändringar

Uttaget av graviditetspenning har varit lägre än var Försäkringskassan prognostiserade i juli, prognosen för antal utbetalda dagar har justerats därefter. Mätt i kronor sänks prognosen för graviditetspenning med mellan 3,2 och 5,7 procent per år.

1:3 Underhållsstöd

1:3 Underhållsstöd

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	-106 439	0	0	0	0	–
Anslag ³	2 838 365	2 897 838	2 798 382	2 871 739	2 913 683	–
Tilldelade medel	2 731 926	2 897 838	2 798 382	2 871 739	2 913 683	–
Utfall/Prognos	2 725 699	2 711 005	2 782 677	2 855 445	2 916 720	3 008 994
Avvikelse från anslag	112 666	186 833	15 705	16 294	-3 037	–
Avvikelse från tilldelade medel	6 227	186 833	15 705	16 294	-3 037	–
Högsta anslagskredit	141 918	144 891	139 919	143 586	145 684	–
Tillgängliga medel	2 873 844	3 042 729	2 938 301	3 015 325	3 059 367	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 2,7 miljarder kronor, vilket är 187 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel. Utfall.

Bakgrundsfakta

Anslaget för underhållsstöd består av delarna utfyllnadsbidrag, förlängt underhållsstöd och fullt underhållsstöd.

Underhållsstöd i form av utfyllnadsbidrag beviljas från Försäkringskassan, för barn med särlevande föräldrar där den bidragsskyldiga av olika anledningar inte betalar något underhållsbidrag alls eller betalar ett belopp som är lägre än det beslutade underhållsstödet. Det gäller även när föräldrarna har gemensam vårdnad. Utfyllnadsbidrag betalas också ut för barn där en ensam förälder adopterat barn eller när ett faderskap inte är fastställt trots att modern medverkat i att få det fastställt.

Förlängt underhållsstöd beviljas till och med den månad då barnet fyller 18 år. För ungdomar som bedriver sådana studier som ger rätt till förlängt barnbidrag eller till studiehjälp, kan förlängt underhållsstöd beviljas från och med månaden efter att de fyllt 18 år till och med juni det år då de fyller 20 år. När fullt underhållsstöd beviljas ska den bidragsskyldige föräldern återbetala en beräknad del av underhållsstödet till staten. Betalningsskyldigheten beräknas på inkomster enligt den senaste taxeringen. Underhållsstödet är:

- 1 673 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 11 år
- 1 823 kronor i månaden till och med månaden när barnet fyller 15 år och
- 2 223 kronor från och med månaden efter att barnet har fyllt 15 år.

Underhållsstöd finansieras delvis via anslaget i statsbudgeten, och delvis via inbetalningar från bidragsskyldiga.

Analys

Utgifterna för underhållsstöd drivs av:

- antalet barn med beslutat underhållsstöd
- beloppet som betalas ut per barn
- beloppet som betalas in till Försäkringskassan

Antal barn

Antal barn med underhållsstöd minskade kontinuerligt mellan åren 1999 och 2021, men år 2022 ökade antalet barn marginellt istället. Från och med år 2023 förväntas antalet barn återigen att följa den långsiktiga trenden som är svagt minskande, se Figur 32. Utvecklingen av antalet barn med underhållsstöd framöver är dock osäker och därmed även den för utgifterna.

Den långsiktiga minskningen i antal barn i underhållsstödet antas framförallt bero på att fler föräldrar hanterar underhållsbidraget utan

Försäkringskassans inblandning. Det beror även på att underhållsstöd vid växelvist boende har fasats ut och upphörde i sin helhet i januari 2021. Under januari till och med september 2023 var antalet barn med underhållsstöd 4 400 barn (2,6 procent) lägre än motsvarande period 2022. Det totala antalet barn med underhållsstöd förväntas i år bli i genomsnitt cirka 165 900 och därefter gradvis minska till 162 900 år 2027.

Figur 32 Antal barn med underhållsstöd i tre ålderskategorier, utfall t.o.m. 2022 och prognos 2023–2027.

Utbetalningar

Utbetalningsbeloppet per barn och månad ökade kraftigt efter juli 2021 och har från och med augusti 2022 ökat ytterligare. Anledningen är regeländringar som ger höjda ersättningsnivåer per barn och månad samt att fler barn får fullt underhållsstöd. Beloppet beräknas öka från 1 940 kronor i genomsnitt per barn och månad år 2022 till 2 210 kronor år 2027.

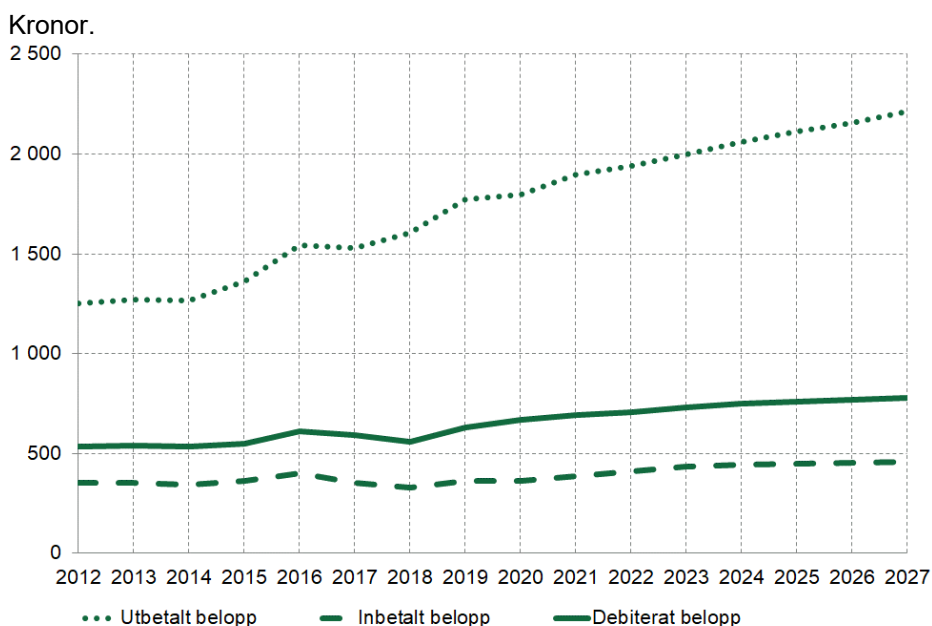
Inbetalningar

Fler föräldrar beslutar själva om underhållsbidrag och behöver därför inte underhållsstöd. Med anledning av detta minskade både de direkta inbetalningarna till Försäkringskassan och debiterat belopp per barn och månad mellan åren 2016 och 2018. Det debiterade beloppet drivs av hur hög inkomst den bidragsskyldiga har samt hur många barn hen är bidragsskyldig för. Debiterat belopp från bidragsskyldiga beräknas i genomsnitt öka från 707 kronor per barn och månad år 2022 till 776 kronor år 2027. Det totala debiterade beloppet beräknas samtidigt att öka från drygt 1,4 miljarder kronor år 2022 till drygt 1,5 miljarder kronor år 2027, se Figur 33.

Inbetalningsgraden

Den andel av det debiterade beloppet som blir inbetalt från bidragsskyldiga, beräknas bli 59,3 procent per år under prognosperioden. Inbetalningsgraden har minskat från 66,3 procent år 2015 till 55,6 procent år 2021. De direkta inbetalningarna från bidragsskyldiga till Försäkringskassan beräknas däremot att öka från i genomsnitt 434 kronor per barn och månad år 2023 till 460 kronor år 2027. Den ekonomiska utvecklingen hos bidragsskyldiga antas bidra till ökningen av inbetalningarna. De totala inbetalningarna beräknas öka från 836 miljoner kronor 2022 till 900 miljoner 2027.

Figur 33 Inbetalning från bidragsskyldiga och debiterat belopp samt utbetalt belopp i genomsnitt per barn och månad, utfall t.o.m. 2022 och prognos 2023–2027.

Utöver de inbetalningar som görs direkt av de bidragsskyldiga tillkommer inbetalningar från Kronofogden. De består av de fordringar som Försäkringskassan lämnat till Kronofogden för indrivning. Det kan alltså röra sig om gamla skulder som betalas i efterhand och där själva skulden (debiteringen) härstammar från tidigare år. Bidragsskyldigas inbetalningar av skulder till Kronofogden uppskattas till 396 miljoner kronor i år och beräknas öka till 412 miljoner kronor år 2027.

Sammantaget beräknas utgifterna för underhållsstödet öka under prognosperioden. Ökningen beror på de höjda ersättningsnivåerna per barn och månad som trädde ikraft i augusti 2022.

Osäkerhetsanalys

Regeringen vill införa nya inkomstunderlag för betalningsskyldighet för underhållsstöd. Arbetsgivare redovisar utbetalda ersättningar, avdragen skatt

och arbetsgivaravgifter i en arbetsgivardeklaration varje månad. Regeringen skriver i budgetpropositionen för 2024 att man kommer lägga ett förslag om månadsvisa uppgifter under 2024. Dessutom har Försäkringskassan fått utökat anslag för införandet av förslaget från 2024. Tidsplanen är ett införande 2026. Syftet med detta är att minska risken för felaktiga utbetalningar, återkrav och skuldsättning. Underhållsstöd skulle därmed kunna fastställas utifrån mer aktuella och därmed mer korrekta inkomstuppgifter, vilket förväntas minska risken för betalningsskyldigas skuldsättning. Eventuella effekter av förslaget på utgifterna har inte beaktats i denna prognos.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	2 731 641	2 798 382	2 871 739	2 933 683
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-20 636	-15 705	-16 294	-16 963
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	2 711 005	2 782 677	2 855 445	2 916 720
Differens i 1000-tal kronor	-20 636	-15 705	-16 294	-16 963
Differens i procent	-0,8	-0,6	-0,6	-0,6

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Utgifterna under juni–september i år var 13 miljoner kronor lägre än beräknat i förhållande till föregående prognos. Anledningen är att utbetalningsbeloppet per barn och månad var lägre under de fyra senaste månaderna än prognostiserat och därför har det justerats ned under prognosperioden. Konsekvensen av detta blir en sänkning av prognosen för de förväntade utgifterna under 2023–2026.

1:4 Adoptionsbidrag

1:4 Adoptionsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784	–
Tilldelade medel	14 784	14 784	14 784	14 784	14 784	–
Utfall/Prognos	8 100	7 016	6 730	6 177	5 624	5 071
Avvikelse från anslag	6 684	7 768	8 054	8 607	9 160	–
Avvikelse från tilldelade medel	6 684	7 768	8 054	8 607	9 160	–
Högsta anslagskredit	443	443	443	443	443	–
Tillgängliga medel	15 227	15 227	15 227	15 227	15 227	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 7 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

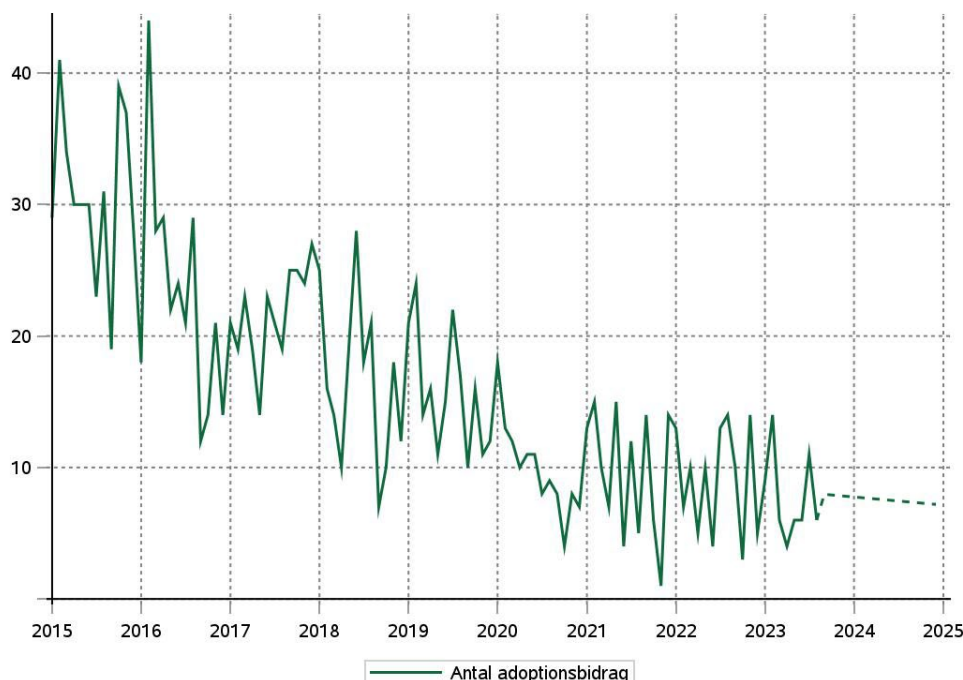
Adoptionsbidrag betalas ut till föräldrar för att täcka en del av kostnaden för att adoptera ett barn yngre än 10 år från ett annat land. För att kunna ansöka om adoptionsbidrag ska adoptionen vara förmedlad av en organisation som är auktoriserad av Myndigheten för familjerätt och föräldraskapsstöd. Bidraget är på 75 000 kronor. Det går bara att få ett bidrag per barn och det går att ansöka om bidraget från det datum barnet anlänt till och med ett år efter.

Analys

Utgifterna för adoptionsbidraget är låga jämfört med Försäkringskassans övriga förmåner. År 2022 betalades det ut 108 adoptionsbidrag på totalt 8,1 miljoner kronor. Utgifterna drivs av hur många barn som adopteras från andra länder till Sverige och när de nya föräldrarna ansöker om bidraget.

Internationella adoptioner har länge minskat, vilket har lett till färre adoptionsbidrag. Sedan början av 2021 tycks dock antalet utbetalda bidrag ha stabiliserats och minskar nu enbart svagt.

Figur 34 Antal utbetalda adoptionsbidrag per månad.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	7 191	6 923	6 430	5 938
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-	-
Volym- och strukturförändringar	-175	-193	-253	-314
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	7 016	6 730	6 177	5 624
Differens i 1000-tal kronor	-175	-193	-253	-314
Differens i procent	-2,4	-2,8	-3,9	-5,3

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Volym- och strukturförändringar

Antal utbetalda adoptionsbidrag har minskat snabbare än vad Försäkringskassan prognostiserade i juli. Prognosen sänks med mellan 2,4 och 5,3 procent per år, motsvarande mellan 2 och 5 färre bidrag per år.

1:6 Omvårdnadsbidrag och vårdbidrag

Prognos anslag. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Hela anslaget	4 083 302	4 647 725	5 078 512	5 342 082	5 392 969	5 456 851
Därav						
1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn	43 900	-1 800	500	203	0	0
1:6.2 Omvårdnadsbidrag	3 667 570	4 283 000	4 767 000	4 928 000	4 935 000	4 968 000
1:6.3 Statlig ålderspensionsavgift för vårdbidrag för funktionshindrade barn	34 622	0	-152 969	-13 356	-43 468	0
1:6.1 Statlig ålderspensionsavgift för omvårdnadsbidrag	337 210	366 525	463 981	427 235	501 437	488 851

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Detaljerade uppgifter om den statliga ålderspensionsavgiften återfinns i bilaga 4. Där finns förutom anslagsbelastning även uppgifter om preliminär avgift, reglering avseende förhållandena tre år tidigare, prognostiserad avgift för respektive år samt en jämförelse med föregående prognos.

1:6.2 Omvårdnadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	-169 883	-169 883	-169 846	–
Anslag ³	4 206 658	4 113 117	4 767 000	4 928 037	4 968 030	–
Tilldelade medel	4 206 658	4 113 117	4 597 117	4 758 154	4 798 184	–
Utfall/Prognos	3 667 570	4 283 000	4 767 000	4 928 000	4 935 000	4 968 000
Avvikelse från anslag	539 088	-169 883	0	37	33 030	–
Avvikelse från tilldelade medel	539 088	-169 883	-169 883	-169 846	-136 816	–
Högsta anslagskredit	210 332	205 655	238 350	246 401	248 401	–
Tillgängliga medel	4 416 990	4 318 772	4 835 467	5 004 555	5 046 585	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 4,3 miljarder kronor, vilket är 170 miljoner kronor högre än anslagsbeloppet och tilldelade medel, men ryms inom medgiven anslagskredit.

Bakgrundsfakta

Bestämmelserna om omvårdnadsbidrag trädde i kraft den 1 januari 2019.

Föräldrar till barn med funktionsnedsättning kan få omvårdnadsbidrag. Bidraget baseras på den omvårdnad och tillsyn som barnet behöver utöver vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Omvårdnadsbidrag betalas ut längst till och med juni månad det år barnet fyller 19 år.

Omvårdnadsbidraget kan betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt omvårdnadsbidrag utgå. När den ansökande har fått ett beslut om omvårdnadsbidrag får hen en retroaktiv betalning för perioden sedan ansökan gjordes.

Analys

Utgifterna för omvårdnadsbidrag drivs av antalet nybeviljade mottagare och av hur länge de stått i kö för att få sitt beslut. Väntetiden avgör hur stor den retroaktiva utbetalningen blir. Antal mottagare i december 2022 var ungefär 77 000. I augusti 2023 var antalet cirka 82 000.

En ytterligare faktor som driver utgifterna för omvårdnadsbidrag är prisbasbeloppet, då det används till beräkningen av omvårdnadsbidraget. När prisbasbeloppet ökar så ökar också bidraget. Om en högre ersättningsnivå blir allt mer förekommande kan det också öka utgifterna. Den bland mottagarna vanligaste ersättningsnivån är en fjärdedels nivå. Andelen en fjärdedelsnivå har varit stabilt sedan mitten på 2020. Ungefär 55 procent av mottagarna har en ersättning motsvarande en fjärdedelsnivå.

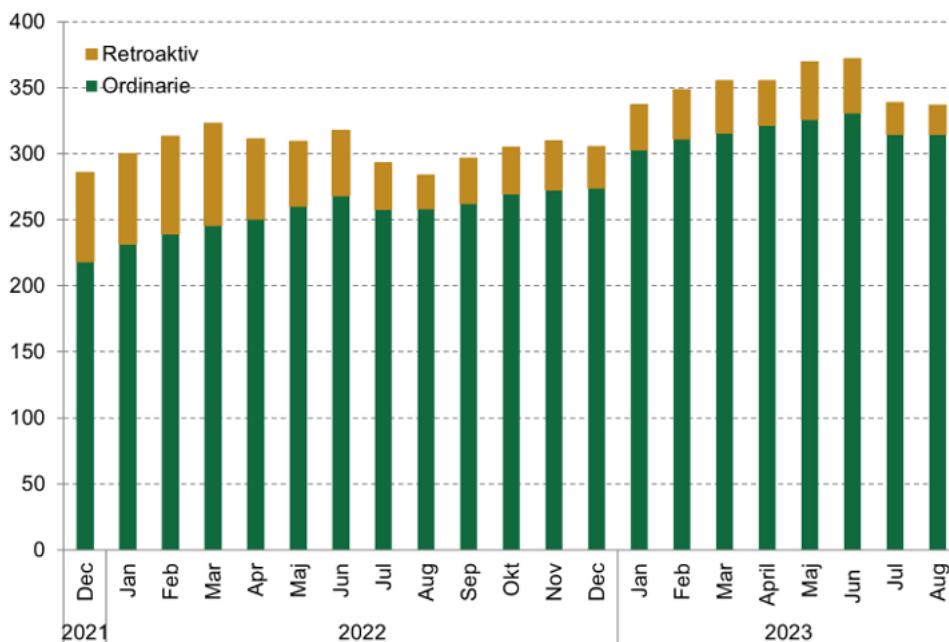
Övergångsfasen mellan vårdbidrag och omvårdnadsbidrag orsakade långa handläggningstider inledningsvis och en kö bildades i handläggningen. Det har inneburit att den andel av utgifterna som består av retroaktiv utbetalning tidigare varit hög, men sedan andra halvåret av 2022 har andelen minskat, se figur nedan. Orsaken till minskningen är att handläggningsskön trendmässigt blivit kortare. Även om reformen i princip är utförd i sin helhet, kommer en viss andel retroaktiva utbetalningar att kvarstå, eftersom handläggningstiden för omvårdnadsbidraget beräknas att vara ungefär 90 dagar. Hur utgifterna för omvårdnadsbidraget utvecklas månadsvis är osäkert på grund av de retroaktiva utbetalningarnas fluktuationer.

Andelen retroaktiva utbetalningar varierar under året. Den är lägre under sommarmånaderna och kring jul, när produktionen är låg, och högre efter ledigheterna. Under de tre första månaderna 2022 höll verksamheten en hög produktionstakt samtidigt som ledigheter under jul- och nyårshelgen innebar aningen längre handläggningsskøer. Därför landade andelen retroaktiv utbetalning på i genomsnitt 25 procent månadsvis för första kvartalet 2022. Under andra kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 18 procent av utgifterna. Under det tredje kvartalet sjönk de retroaktiva utbetalningarna till i genomsnitt 11 procent av utgifterna. Under det fjärde kvartalet utgjorde de retroaktiva utbetalningarna i genomsnitt 12 procent av utgifterna, liksom för det fjärde kvartalet. Den trendmässiga minskningen i andelen retroaktiva utbetalningar av de totala utgifterna förklaras av att handläggningsskøen blivit kortare och kortare.

Utgiftsminskningen i juli månad förklaras också av att vissa mottagares barn fyller 19 år under kalenderåret. Det beror på att rätten till omvårdnadsbidrag upphör i juli månad under det år barnet som omvårdnadsbidraget avser fyller 19 år. Sammantaget innebär detta en stabil uppåtgående trend för de ordinarie utbetalningarna, förutom under juni månad då utflödet av 19-åringarna sker, se diagrammet nedan.

Figur 35 Utgifter för omvårdnadsbidrag fördelade på retroaktiva och ordinarie utbetalningar för perioden december 2021 till och med augusti 2023.

Miljontal kronor.

Osäkerhetsanalys

Försäkringskassan har på grund av kostnadsläget beslutat att vidta ett antal besparingsåtgärder. Dessa kan påverka både handläggningstider och ärendekoerna negativt samt att det framöver blir en högre andel retroaktiva betalningar. Månadsprognoserna kan därför bli mer osäkra.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	4 283 000	4 767 000	4 862 000	4 878 000
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+66 000	+57 000
Volym- och strukturförändringar	-	-	-	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 283 000	4 767 000	4 928 000	4 935 000
Differens i 1000-tal kronor	0	0	+66 000	+57 000
Differens i procent	0,0	0,0	+1,4	+1,2

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt prognosen för prisbasbeloppet för åren 2025 och 2026. Det har en höjande effekt för åren 2025 och 2026.

1:6.4 Vårdbidrag för funktionshindrade barn

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	-1	0	-
Anslag ³	173 803	5 739	499	204	0	-
Tilldelade medel	173 803	5 739	499	203	0	-
Utfall/Prognos	43 900	-1 800	500	203	0	0
Avvikelse från anslag	129 903	7 539	-1	1	0	-
Avvikelse från tilldelade medel	129 903	7 539	-1	0	0	-
Högsta anslagskredit	8 690	286	24	10	0	-
Tillgängliga medel	182 493	6 025	523	213	0	-
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	-

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli -2 miljoner kronor, vilket är 8 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Vårdbidraget avskaffades den 1 januari 2019 och ersattes med omvårdnadsbidrag och merkostnadsersättning. Bidraget baserades på en sammanvägning av såväl barnets behov av särskild tillsyn och vård som av föräldrarnas merkostnader. Bedömningen gjordes i förhållande till vad som är vanligt för barn i samma ålder utan funktionsnedsättning. Vårdbidraget betalas ut som hel, tre fjärdedels, halv eller en fjärdedels förmån. Hel förmån motsvarar 2,5 prisbasbelopp. Om bidraget avser flera barn kan mer än ett helt vårdbidrag utgå.

Analys

Utgifterna för vårdbidraget fortsätter att minska i en stadig takt. I augusti 2023 var det ungefär 40 mottagare kvar vilket innebär låga utgifter. Utgifterna för juni till augusti var negativa vilket kan förklaras av inbetalningar från återkrav. Ett lågt antal mottagare innebär att prognosfelen på

månadsbasis kan bli procentuellt stora, likasom prognosjusteringarna. I juli 2025 blev det en procentuellt större minskning då mottagare flödade ut ur vårdbidraget för att barnen fyllde 19 år. Den absoluta majoriteten av vårdbidragsmottagare väntas antingen övergå till omvårdnadsbidraget eller att flöda ut ur försäkringen under 2023. Prognosen för åren 2023 till 2026 är osäker.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognosbelopp	1 200	499	201	0
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	+3	-
Volym- och strukturförändringar	-3 000	+1	-1	-
Regelförändringar	-	-	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	-1 800	500	203	0
Differens i 1000-tal kronor	-3 000	+1	+2	0
Differens i procent	-250,0	+0,2	+1,0	0,0

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Konjunkturinstitutet har höjt sin prognos för prisbasbeloppet för år 2025. Detta har en höjande effekt på prognosen för 2025.

Volym- och strukturförändringar

Utfallen blev lägre än prognosen som lämnades till regeringen i juli 2023. Prognosen justeras därför ned för år 2023. För övriga år är prognosen i stort sett oförändrad.

1:8 Bostadsbidrag

1:8 Bostadsbidrag

Prognos anslagspost. Beloppen anges i tusental kronor

	2022 ¹	2023	2024	2025	2026 ²	2027 ²
Ingående överföringsbelopp	0	0	0	0	0	–
Anslag ³	4 799 404	5 284 633	4 357 164	3 641 786	3 482 365	–
Tilldelade medel	4 799 404	5 284 633	4 357 164	3 641 786	3 482 365	–
Utfall/Prognos	4 126 328	4 354 786	3 921 111	3 303 600	3 373 314	3 374 296
Avvikelse från anslag	673 076	929 847	436 053	338 186	109 051	–
Avvikelse från tilldelade medel	673 076	929 847	436 053	338 186	109 051	–
Högsta anslagskredit	214 320	228 231	217 858	182 089	174 118	–
Tillgängliga medel	5 013 724	5 512 864	4 575 022	3 823 875	3 656 483	–
Överskridande av anslagskredit	0	0	0	0	0	–

¹ Utfall.

² Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

³ Enligt 2023:RK23:nov. Hämtad 2023-10-16.

Utgifterna för anslagsposten 2023 beräknas bli 4,4 miljarder kronor, vilket är 930 miljoner kronor lägre än anslagsbeloppet och tilldelade medel.

Bakgrundsfakta

Bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer samt ungdomar som fyllt 18 men inte 29 år. Syftet med bidraget är att ge ekonomiskt svaga hushåll möjlighet att hålla sig med goda och tillräckligt rymliga bostäder. Beroende på vilken grupp man tillhör består bidraget av olika delar. Bostadsbidragets storlek bestäms av såväl bostadens storlek och kostnad som hushållets inkomst och sammansättning.

Bostadsbidrag för barnfamiljer består dels av ett bidrag till kostnaden för bostaden, dels av särskilda bidrag för hemmavarande barn eller barn som bor växelvis samt umgängesbidrag för tidvis boende barn. Bostadsbidrag till hushåll utan barn (ungdomshushåll) består däremot endast av bidrag för kostnaden för bostaden.

Under andra halvåret 2020, 2021 och 2022, samt första halvåret 2023 fanns ett tilläggsbidrag på 25 procent av det ordinarie bostadsbidraget för barnfamiljer. För andra halvåret 2023 finns ett tilläggsbidrag på 40 procent.

Analys

Mellan åren 2021 och 2022 minskade utgifterna för bostadsbidrag år med 893 miljoner kronor (18 procent) till 4,1 miljarder kronor. Detta förklaras främst av en tydlig minskning i både medelersättningen och antalet mottagare. Historiskt sett har endast antalet mottagare minskat, medan medelersättningen istället har ökat. Under år 2023 har utvecklingen för antalet mottagare och medelersättningen dock återgått till sitt tidigare mönster.

Under första halvåret år 2023 har tilläggsbidraget för barnfamiljer varit 25 procent av ordinarie bidrag. För andra halvåret uppgår det istället till 40 procent.

I budgetpropositionen för år 2024⁴¹ föreslår regeringen att tilläggsbidraget för barnfamiljer på 40 procent förlängs och lämnas till och med juni år 2024.

Tabell 1 Centrala nyckeltal för bostadsbidraget

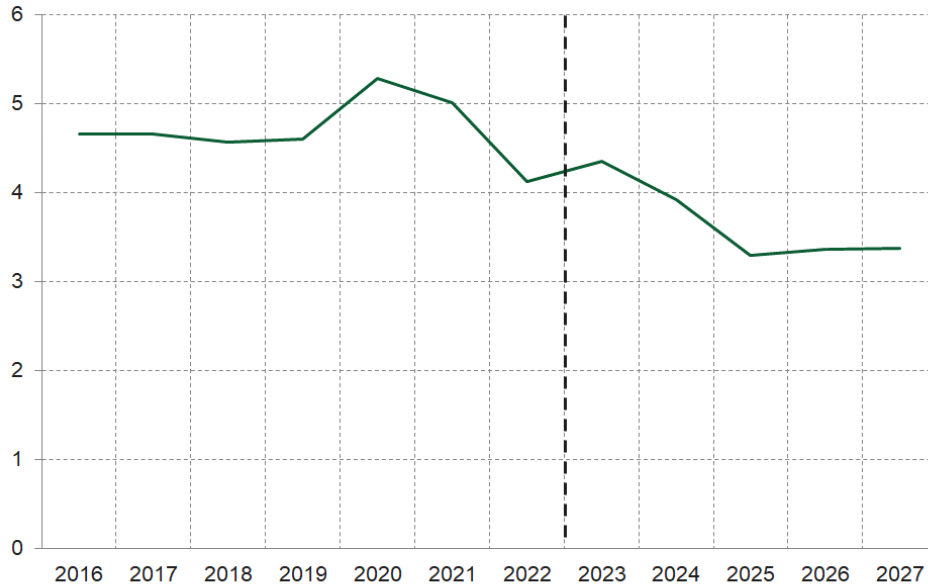
	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Genomsnittligt antal barnhushåll	120 927	109 362	106 213	101 607	97 236	93 889
Genomsnittligt antal ungdomshushåll	22 673	19 407	18 042	18 030	18 187	18 780
Medelersättning barnhushåll	3 067	3 603	3 316	2 837	2 893	2 959
Medelersättning ungdomshushåll	968	968	984	1 015	1 039	1 081
Barnhushållens andel av utgifterna	94%	95%	95%	94%	94%	93%
Ungdomshushållens andel av utgifterna	6%	5%	5%	6%	6%	7%

Den största delen av bostadsbidraget betalas ut till barnfamiljer, se Tabell 1. Medelersättningen för barnhushåll väntas öka med 536 kronor (17 procent) till 3 603 kronor år 2023 för att sedan minska med 287 kronor under 2024 och med 479 kr 2025. De stora förändringarna på kort sikt är ett resultat av tilläggsbidraget. Därefter beräknas medelersättningen för barnhushåll att öka svagt. Medelersättningen för ungdomshushåll väntas vara konstant i år för att sedan öka under resten av prognosperioden.

⁴¹ Regeringen. Regeringens proposition 2023/24:1. Budgetpropositionen för 2024.

Figur 36 Utgifter för bostadsbidrag. Prognos från och med 2023

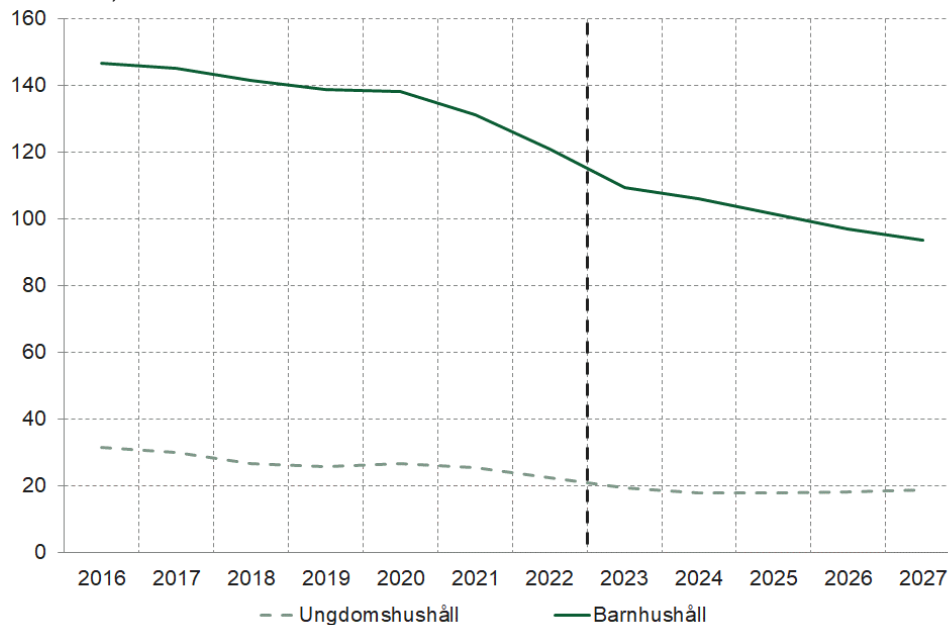
Miljarder kronor, årsdata 2016–2027.

Utgifterna väntas öka 2023, som ett resultat av förlängningen och höjningen av tilläggsbidraget, för att sedan sjunka och plana ut, se Figur 36. Utgifterna minskar åren 2024 och 2025, främst på grund av antalet barnhushåll minskar, men även till följd av att tilläggsbidraget gäller en kortare period 2024 och antas utebli 2025. Under åren 2026 och 2027 beräknas effekten av de ökande medelersättningarna och det ökande antalet ungdomshushåll i stor grad ta ut den sänkande effekten av ett fortsatt minskande antal barnhushåll.

Figur 37 Antal hushåll med bostadsbidrag. Prognos från och med 2023.

Tusental, årsdata 2016–2027.

Under år 2022 sjönk antalet mottagare kraftigt och förväntas att fortsätta att göra det även i år, se Figur 37. Därefter beräknas minskningen vara svagare.

Osäkerhetsanalys

Beroende på det makroekonomiska läget, där flera faktorer drastiskt förändrades år 2022 och fortsätter att förändras, finns det en extra stor osäkerhet för bostadsbidraget.

Det typiska för bostadsbidraget är att utgifterna ökar vid svåra ekonomiska tider, vilket höjningen under coronakrisen också bekräftar. Men för den ekonomiska situationen vi är i nu är bilden mer tvetydig. Bostadsbidragets olika gränser och regler är satta nominellt och inte bundna till något prisindex. Därmed kommer inte en sämre ekonomisk situation, som är ett resultat av kraftigt ökande inflation, följas av en höjning av antalet mottagare eller medelersättning. Detta bekräftas också av den nuvarande utvecklingen, där utgifterna gått ner under 2022 samtidigt som inflationen varit historiskt hög.

Det är några faktorer som pekar på en fortsatt minskning i utgifterna. Eftersom vissa andra förmåner än bostadsbidraget är bundna till utvecklingen av prisbasbeloppet, kommer dessa öka i nominella termer, vilket kan leda till att många personer inte längre kvalificerar för bostadsbidrag. Även nominella löneökningar kan innebära att personer som tidigare varit kvalificerade för bostadsbidrag inte längre är det eller får lägre belopp.

Parallellt med detta finns det dock en risk att eventuella konkurser, uppsägningar och uteblivna nyanställningar under lågkonjunktur kommer leda till fler arbetslösa, som därigenom kan bli aktuella för bostadsbidrag.

Regeringen skriver i budgetpropositionen för år 2024⁴² att de under år 2024 kommer att lägga fram ett förslag om att bostadsbidraget ska beräknas på månadsvisa inkomststoppgifter från Skatteverket. Införandet föreslås att ske år 2026. Försäkringskassan har fått utökad förvaltningsanslag 2024–2026 för att kunna förbereda verksamheten på införandet. Syftet med förslaget är att minska felaktiga utbetalningar och skuldsättning.

Om förslaget genomförs skulle det påverka återkraven och de direkta utbetalningarna. Det väntas även ha en höjande effekt på antalet sökande, om personer som tidigare undvikit att söka bidraget på grund av risken för återbetalning nu gör det när risken minskat.

Jämförelse med föregående prognos

I tabellen nedan görs en jämförelse med föregående prognos som lämnades till regeringen i juli 2023. Beloppen anges i tusental kronor.

	2023	2024	2025	2026 ¹
Föregående prognos-belopp	4 613 007	3 416 741	3 468 510	3 432 660
Överföring till/från andra anslagsposter	-	-	-	-
Ändrade makroekonomiska antaganden	-	-	-22 247	-60 043
Volym- och strukturförändringar	-258 221	-175 386	-142 663	+697
Regelförändringar	-	+679 756	-	-
Övrigt	-	-	-	-
Ny prognos	4 354 786	3 921 111	3 303 600	3 373 314
Differens i 1000-tal kronor	-258 221	+504 370	-164 910	-59 346
Differens i procent	-5,6	+14,8	-4,8	-1,7

¹ Prognoser är osäkra. Osäkerheten ökar ju längre tidshorisont som prognosen avser.

Ändrade makroekonomiska antaganden

Ökningstakten för disponibel inkomst är högre 2023 och 2024, men lägre 2025 och 2026, än i föregående prognos från Konjunkturinstitutet. Samtidigt är prognosen över hyrornas ökningstakt uppjusterad för åren 2023 och 2024. Den sammantagna effekten på utgiftsprognosen blir en nedjustering för åren 2025 och 2026.

Volym- och strukturförändringar

Effekten av att Försäkringskassan inte längre lägger upp långa avbetalningsplaner har varit större än väntat och återbetalningarna har därför uppgått till

⁴² Regeringen. *Regeringens proposition 2023/24:1*. Budgetpropositionen för 2024.

ett högre belopp än beräknat. Utgiftsprognosen har med anledning av detta justerats ned.

Regelförändringar

Regeringens förslag att förlänga perioden för tilläggsbidrag, innebär en höjning av prognosen för år 2024.